

Theod. Rodenborgh's Sigismund en Manuella : bly-eynde-spel op de reghel: Deughde veel vermach

<https://hdl.handle.net/1874/35658>

De tyd en heeft noyt weghgenomen

So blinckt hun deugt voor iedereen.

Den naam en 't overschot der wromen

Want nadat zy zijn overleëu

Theod. Rodenborghs

SIGISMUND

En

MANVELLA

Wyl-Cynde-Spel.

Op de Reghel:

Deughde veel vermach.

II, B. 64

t'Amsterdam,

Door Dirck Cornelisz. Houthaek, Boeckvercooper/woonende
op de Nieuwe-zyds Walck/in 't Wozgoens Cruys. ANNO 1636.

17

Aen d' Eersamen / deughd en knuff-
lievende Heester

STEVEN IACOBsoon
VENNEKOOL.

Heb immer: *Waerde Vrundt*: in u bespeurt een zeer vverckelijcke yver tot handhavingh des uytvoeringhs mijns gheringhe vvercken, spruytende uyt u liefde tot de kunst, en neyginge tot bevorderinghe der Armen.

Bevinde nu: na V. L. vervittinghe: dat de Leergierighe aenhoorders een gunstich vvel ghefallen be-
toonnen der *In Liefd-Bloeyende-Yver-Toonneels-bedryven*.
Kabas ick na tijds gheleghentheydt zomvvylen eenighe uyren, om te graesen inde Klaver-beemden Mercurij, pluckende in dachs krieck de bedoude Eglentier roofkens tot vercieringhs op-pronckinge mijns *Sigismunds* glorie; en bekranfingh zijns Godvrefende *Manuella* afbeeldende deughds vvercken, liefds krachten, en tijts allvverckentheydt. En vermidts dat ick door V. E. verfoeck, en aenporringhe dit *Treur-Bly-Eynde-Bedryff* heb gherijmdt, eyghent het vverck zich zelfs u toe.

Bevindmen berispers; stelt u ghelaeten, en verfoeckt dat zy 't verbeteren, Want ick vvensch te leeren, en te blyven

V. L. Vrundt, en Dienstwilligen

RODENBORG.

A 2

Perfo-

Op't Slot van Nassau
buyten Bruyfel den
13. Junij 1632.

Personagien.

SOPHIA	}	Ioffrouwen.
PHILOMELLA		
MANVELLA		
SIMONIA		
ARTER	}	Ionghmans.
TERENS		
SIGISMUNDVS		
IUSTINIAEN		
CONSTANTYN	}	Vader en Moeder van Manuella.
BASILIVS		
ARESTINA		
TGELT.		
CYPIDO.		
DIENSTBODE.		

Het Toonneel is Amsterdam.

Theod. Rodenborgs

SIGISMUND

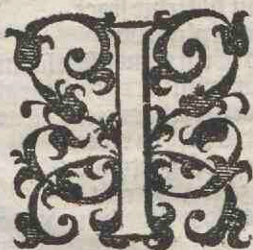
En

MANVELLA

Wyl-Gynde-Spel.

EERSTE BEDRYF.

SOPHIA.

Ik strijde met my zelfs; alleen om het ver-
 kies
 Wat raedsaemst' is ghedaen: want hoe ick
 kies/ k'verlies/
 'k heb Philomella gantsch mijn liefde opge-
 zwooren.
 Tracht ick na haer ondienst / zoo gaet ghe-
 heel verlooren
 De band van liefd' / die langh onse herten
 heeft verknocht /

En zy helaes! en heeft int minst gheen afterdocht /
 Dat ick om yets ter Werltd mijn liefd' tot haer zoud' breecken.
 Ach! mocht de d'oes hepdt: als vertaelster: woor my sprecken;
 Vermits zy in mijn hert ghehuysvest is zoo vast /
 Op me! zoo diep ghegrift; men weeten zoud' de last
 En bitterlijke quet / die deerlijk my wytteeren.
 Het gun ick wil bestaen dat moct ick zelfs verweeren!
 En teghenstryden/ach! helaes! een v'reunde strydt /
 't Gin een trouw Amstels hert door trouw en liefde l'jdt.
 Aen Philomella ick ontrouwich niet wil wesen.
 En zoo ick blijf ghetrouw/upt dese trouwe resen
 D'opst Hellen mijnes herts/ en quellen in mijn Ziel/
 Vermits ick door de trouw/mijn jeughdens sent verniel/
 Door dese trouw die ick mijn speelg'noot wil bewijfen
 Zal mijn onheyl/verdiert/en rampens vloedden rijfen.
 't Is zoo dat Philomell' v'm Arter werdt ghebr'jdt/
 Die mit's heur af-keer veel gheknaegh en jammer l'jdt.
 En hp; als onbedacht; zjn liefde openbaerden
 Terens, zjn meed' ghezel, aen wien hp oock verklaerden

't Gin

't Gum hem van haer ghemoet : versoekende dat hy
 Da tijds ghelegghentheidt / hem voeghen soude hy
 Mijn speelg' noot Philomell', en heuschelijck beleggghen
 Dooz redeveringh' om behendelijck te dregghen
 Da kennes / of d' afkeer die zy hem toont ghewis
 Een rechte afkeer / ofte een loose beynsingh is.
 En voeghen tusschen bepd' 't gum t' zijnder lof mach strecken /
 Op hoop of hy daer dooz haer weerliefd' mocht verwezeken.
 Terens; als Arters vryndt; doet willich zijn begheer;
 Voeght hem by haer zeer vaeck / en zepdt aen Arter weer
 Al 't gum dat hem ghemoet / 't welck Arter dypdt ten besten /
 Maer t' zijnder ongheluck is Philomel ten lesten
 Soo op Terens verliest : 't welck dees' verzellingh wrocht /
 Dat ernstich zy aen my zeer heymelijck heeft verlocht
 Ick middel vrywcken zoud' Terens zoo te beweeghen
 Dat hy met Philomell' vyagie soude plegghen :
 Versekerende hem dat zoo hy volghet mijn raed /
 Hy sonder 't wijffel haer verzeldt in d' Echte staet.
 Hoe zal ick desen raed Terens, helacp' gheben
 Soo ick zelfs wensch met hem in d' Echt te moghen leven ?
 Hoewel hy 't niet en weet wat liefd' mijn hert hem draeght /
 Want neyginghs heelingh voeght een cerbaerlijcke Maeght /
 Nochtans schijnt dese wet ghestelt is by ten reden /
 Zoo ick de gronden lief waer hy op heeft ghetreden /
 Ja int ghehoor zyns naems mijn ziele glorieert /
 Noch waer mijn Maeghdens staet dooz 't melden gans onteert /
 Dies d' eere my ghebedt 't gheheym mijns herts te heelen
 Op dat ick selven zoud' mijn eers gherucht niet steelen /
 Dits d' eerste quell' : de tweed' is Philomellas wens /
 Dat ick de nemyngh meld' die zy draeght tot Terens.
 Van dit gheschien? ach neen! mit's liefde my doet neyghen
 Te wenschen dat Terens in Echt mocht zijn mijn eyghen /
 De trouweydt die ick draeght tot Philomell' ghebedt
 Dat heur wil zy volbracht : dies wil ick / en wil niet.
 Als ick bedenck de liefd' die tot Terens ick draghe /
 Is dan Sophia niet in quel / in ramp / in plaghe ?

PHILOMELLA.

Philomella Sophia, Soph, Philomell', Phil, Dziendinne, Soph, Speelghe-
noot /

Dus woeght by my, Phil. Weh ja / ghy weet / Sophy / hoe groot
't Verlanghen is / of ghy Terens weer hebt ghesproocken.

Sophia,

Philomella

Neen : Speelg' noot : 't heeft my aen ghelegghentheidt gebroken.

Sophia / dat ghy wist / hoe errenstich 't hert haecht /
 Min neyginghe tot hem hem kundbaer zy ghemaect /
 'k Weet dat ghy ghene tydte zoudt laten gaen verloozen,

En of' gheviel dat hem was aenghenaem te hoorzen
D' zegghe; Wat gheluck zoudt zijn vooz Philomell' !
 Sophia. **Ghelooft : Speelgnoot : dat ick all' u begheert seer wel**
Dolbzenghen zal : maer kant oock t' uwer oneer strecken ?
Dat ick Terens betracht / tot lieben te verwoecken ?
Vermits hem is bewust dat wy zijn zeer ghenaeen /
En onse herten zijn verfaemt : ja twee in een ;
Dies hy vermoeden mach dat mijn ghespreck gheschieden
Alleen niet opt wy zels / maer meest dooz u ghebieden.
 Philomella **Bedenckt wel of dit werck dooz wy wil zijn ghedaen.**
 Sophia, **En minst' in d' eyghenschap / waer dooz liefd' beheerscht de zinnen /**
Doch 't zy hoe 't zy ghy weet dat niemant ick kan winnen
Die ick vertrouwen mach het gheen ick u vertrouu.
 Sophia. **Swijght Philomell' daer comt. Phil. Wie comt? Soph. Terens.**

TERENS.

Terens. **Joffrouw**
 Sophy verlos / ghelijck ick oock verwachtte
 Van Joffrouw Philomell' mijns komste hier / ick achte
 Mijn duysticheydt dooz u beleefthejdt zal verschoont
 En niet mistromen zijn. Soph: Terens hier in betoont
 Zijn henscheyt. Phil: Deen 't is plicht vermits dat zijn Meestresse
 Beleefthejdt's hooghste school / hem onderwees dit lesse /
 Om aen Joffrouwten steets eerbiedich / en beleefst
 Te wesen / waer dooz dat Terens oock oorsaeck gheeft
 Een pder hem bezindt / en gunstich is gheneghen.
 Sophia. **Seer wel ghezeydt; want hier en heb ick gantsch niet teghen.**
 Terens. **Dies zijn gheselschap is een pder lief en waerdit.**
Dit zegghe / Joffrouw / spruyt opt u beleefthejdt's aert /
En niet opt mijn verdienst. Phil: Deen / dat wy souden sprecken /
Pa uw' verdienst veel eer het sprecken soud' ghebreecken
Woozds - rijckhejdt / als goet stof. Soph: Het is seer wel ghezeydt /
 Philomella **Wtmuntend' wel ghetrefst. Ter: Seght 't is seer wel ghebleydt.**
Ghebley en kan 't niet zijn / of onreen most ons leyden :
Vermits gheen goedt verstandt een goedt verstandt opt vleyden /
Den slechtthoofst vleydmen wel / die glozy daer in heeft /
 Sophia. **Al is 't hy minst' verdiendt van 't lof datmen hem gheest.**
Dit 's tynlingh / waer wy ons met u zeer wel vooz wachten /
Want uw' verzellingh wy vooz groote eere achten /
En zo de onse u zo lief als d' uwe is
Nen ons Terens, zo zijt verzeekert en ghelwis
Ghy aenghenaem hier zijt. Ter: En aenghenaem ghebonden
Wy Joffren. Phil: Wat luckster heeft hier Terens ghesonden ?
 Philomella **Wie was u leyd - vrou doch ? Ter: Genegentheyt. Soph: Hoe dat ?**
Gheneghenthejdt: waer toe? Ter: Mits ick inbeeldingh had
Te vinden

Te vinden Arter hier. Soph: Zo zijt ghy dan ghekomen
Om Arter? Phil: Niet om ons? Ter: 't Moet zo niet zijn gesomen.

ARTER.

- Terens. Daer 's Arter. Art: Dymdt Terens, Sophia, Philomel
In zoet versaem/ ghegroet me Joffren/ meedghezel
Terens, de hand als vryndt/ die bond' ons' liefd' te zamen.
- Terens. Ter goeder nur wy hier ghelijcklijck t'zamen quamen.
Sophia. Ghy beyde welkom zijt. Art: De Joffrou Philomel
Mijn gift. Phil: Wat Bloem? Art: Een Culp. Phil: Die rieckt
niet wel
Al isse uytwendich schoon en aenghenaem in kleuren.
Een afbeeldt van het gun men daegh'lijcx ziet ghebeuren
In veelen die bevalck int uytwaerts wesen zijn/
En inwaerts recht verkeert. Soph: Bedrieghlyck is de schijn/
Maer dees' onnosse Bloem is daer niet in begrepen.
- Philomella Besset/ Terens, hoe schoon zyn dees' lasire strepen.
Terens. Gh'lijck Hemels blaentw/ met wit en root wel gheschakeert.
Philomella Hoe aerlich de natuer hier werckt. Ter: En aen ons leert
De milde goetheydt Godts; de vooght-Heer aller dinghen
Die uyt de bypne aerdt zo wonderbaer doet dvinghen
Coleuren veelverlep. Phil: Maer zecht doch tot wat endt?
Terens. Om dat Godts overbloedt van liefd' zoud zijn bekent/
Het cierelijck ghebloemt vertoont de Werelds weelden
Doort aenghenaem ghezicht. De Wijzen die afbeelden
De menschen met ghebloent/als bepd' van eender aert
Wt d'aerd hun weesen quam/ en keeren weer tot d'aerd
Hoe schoon de Mensch oft Bloem ons aenghenaem verscheenen
Tot d'aerd zy keeren weer/ en gh'lijck het stof verdweenen
Dees' cierelijcke Bloem wiens schoon ghy heughlijck ziet/
Sprceekt zonder spraeck/en zept/wat Menschen zyn; dat's niet.
En raedt ons dat wy op gheen schoon noch weeld vertrouwen/
Want gheen van beyden wy doch langher kunnen houdwen
Als tot de nur dat d'aerd ons weer in d'erde treckt.
- Philomella Terens, 't is wel ghezept/ uwt' zegghe my veruuecht
Ons' niethepdt te bevroen/ 'k verheugh' my u te hoozen/
Het leert/ en fricht my zeer. Gheluckelijck ghebozen
Ick die Dyon achten zal/ die echelijck uwen werdt/
D redeneringhs gaef boepdt pder eenens hert.
Gheen grooster luck en kan een Dyon ter Werld begheeren
Als den de deughd hru's Mans hant deughden te vermeerren.
O heughelijcke staet in Echt die zo vergaert!
Hoe lief moet zijn die Man! hoe aenghenaem hoe waerd
Te Dyonw. Ick acht ter Werldt kan zijn gheen hooger vryghde
Als nepghen/mits Echts plicht/en lieben om zyn deughde:
Maer veelen in dese eeuw/ de deughde meest ghebrecht.
De Joffrou

Terens. **Die Joffrou Philomell' zeer wijstijck daer in spreekt.**
 Philomella **Die Hoop zy in Arter zal die deughtd volkomen winnen.**
 Philomella **Wanneer ? Ter: In d' Echt. Phil: Hoe Echt ? Ter: Soo hy n**
liefd kan winnen.
 Philomella **In Echt ? Ter: Ich meen in Echt. Phil: Spreekt hy aen u daer**
van ?

Terens. **Die Joffrou weet dat liefd' zich niet verbergen kan :**
Want meldinghe verlicht de quellinghe die wy draeghen /
't Wtspreeken van 't verdriet / het jammeren en 't klagen /
Verfoet ten deel de pijn. Dies Arter heeft aen my /
Als aen zijn vrouwen Vuandt / gheopenbaert / hoe zy
Zijn neygingh / en zijn liefd' / herts - grondich op u selben /
En dit gheheym ick oock aen niemandt oock en melden.
Maer g'lick ick ernstich wensch zijn wenschingh mocht geschien /
So wensch ick 't gheen hy wensch / dats het verkrich te zien
Wys weerlieds / en verhoop dat tijdt sal gunstich wercken.

Philomella **Terens, na dat ick aen uw' spreeken kan bemerken.**
 Terens. **So bruyckt u niet als zijn voorszpraech / is 't zo niet ?**

Terens. **Doorszpraech hy niet behoeft. Mijn zegghe dat gheschiet**
Wt eyghen zels' bemregh / vermits ick heb meddooghen
Zijns passys en gheuel. Ich vind hem opghetooghen
In liefde t'waerts : doch hy heeft zeer groote reer /
Want in dees Stads omringh ick vinden kan niet een :
Ghesproocken onbehaeldt : die by u is te gh'lijcken.

Philomella **Ghy pluymsrijckt. Ter: Ich pluymsrijck niet, want soud ick**
u pluymsrijcken

Terens. **'k Mi' deerd u / en my zels'. Phil: D'zelven en oock my ?**
Aen u / en my / Mits ghy de pluymsrijckery
Veracht / en daer dooz zoud' ghy wijstijck my verachten
Dies reden my ghebien beradich my te wa'hten
Dwaerde te n'f doen / waer vooz ick my wil hoen.

Philomella **Maer seght my / waendt ghy dooz u voorszpraech goet te doen**
Aen Arter u Speelg'noot ? daer in ghy u bezinden :
Alwaert soo dat ick hem oock eenichs ins bezinden
'k Veranderen die tocht / vermits hy plaetse gheest
Dan u verzelling' die veel meerder gaven heeft
Als Arter. Ter: Dits ghevlaydt. Phil: Ich spreek ghelijck ick
meene :

Want ick zeer groot verschil bevinde tusschen d'eene /
En d'ander. Dies ick oock vooz wis / en zeker houd'
Dat nimmermeer Terens zijn liefd' ondecken zoud'
Wen pemandt om vooz hem zijn Joffrou aen te spreecken :
Want daer dooz blijcken zoud' / en 't is een zeker tecken :
Dat inde liebert wis de moedicheydt ghy breecht /
Die wil een ander aen zijn Joffrou vooz hem spreek :
Niet denckend' dat 't ghespreck de liefde kan verwoecken
En dat de voorszpraech zo zijn lief hem kan ontdecken

- Daer o'er 't spreeken is dat zeydt / en diendt oock booz waer schouwen
 Hoe dat een blotert noyt verkeech een schoone Vrouw.
- Terens. Dat leedt en doe ick niet aen Arter, maer wil houwen
- De Druindens wet waer op mijn Speemoed mach vertrouwen/
 En wensch den Hemel hem verleen 't gun hy betracht.
- Philomella Ick meendt soo niet vermits ick my onwaerdich acht
 De liefde van Terens, ghy neemt verkeert mijn zegghe/
 Een yder moet de zinn' zyns woorden zelfs uitlegghe/
 De meeningh vaechen zeer verkeert ghenomen werdt
 Delaes! de liefde tot hem die ick draegh in mijn hert
 Ghevuyft moet zyn; op me! Art: Heen Joffrou 't kan niet wesen.
- Sophia. Hoort Philomella, wat verschillen zijn gheresen
 Hier tusschen ons. Phil: Wat is 't? Art: Oordel ons ghebrecht/
 Joffrou Sophia zeydt dat spraeck de liefde verweecht.
- Philomella En wat zeght ghy? Art: Dat liefde het spreeken doet bewegen.
 Philomella Mijn Speelgnaat heeft ghelyck/daer in stel ick my teghen
 Dw zegghe/ wat de spraeck de liefde beweeghen moet/
 Het vyen staet ghy toe? Art: Zoo doe ick. Phil: 't Vyen doet
 Weerliefde booz de spraeck/ en tijds bedryf verwerben
 Want waerder gheen ghespreek de liebert soude derben
 Sijn wensche/ soo dat Sophy verstandich redeneert.
- Terens. Mijn oordels Arter oock zijn zegghe wel verweert/
 Dies ick zijn zijde neem/ want Joffrou eydt het vyen
 „Weerliefde verweecht. Phil: 't Is waer. Ter: Zoo slijc ick hun-
 liens Arter/
 „En zech d' t inde Maens/ de liefde het spreeken werckt/
 „Maer in de Vrouwen niet. Want zoo ghy 't wel aenmerckt
 „Soo spruyt de spraeck uyt liefde die wy Joffrou draeghen/
 „En zoo hy doot 't ghespreek de Joffrou kan behaechen
 „Zoo spruyt haer liefde uyt spraeck/ zoo dat Joffrou Sophy
 „Ghelyck heeft aen haer zijd/ en deschelijer oock hy/
 „Maer oer booz beslymt men zekerlyck moet houwen
 „Dat spraeck uyt liefde spruyt in Maens/maer niet in Vrouwen/
 „Want daer spruyt liefde uyt spraeck. Phil: 't Is aphilosophieert.
- Arter. Ick danck u zeer Terens. Phil: Mits hy vermitsfeert
 Het gun in u ghebrack/ heeft booz u moeten spreeken/
 Met reden ghy hem danckt: en dat in u ghebreken
 Vernuft en rijck begrip/ dat bliicht nu booz de handt/
 Verzelt u met Terens, en leert van zyn verstant:
 Steelt yet/ zoo hebt ghy yet. Soph: Dit is in boetterpe.
- Philomella Het zy dat ick het meen/ oft dat ick boert/ Sophye
 Ic zegt. Sop: 't Is boert. Art: 't Is boert. 't kan anders ooc niet zijn.
- Philomella De waerheyt spreekmen vaech wel onder boertens schijn.
 Arter. Ick neem het aen booz boert/ 't kan anders oock niet wesen.
 Sophia. Waent Philomel dat hy my dese reer booz desen
 Niet heeft ghegh/ ven die Terens nu heeft verklaert.

9

CONSTANTYN, MANVELLA, JUSTI-
NIAEN, SIMONIA.

- Constant. Dus heughelijck verzelt! Sim: Dus byzndelijck vergaert.
 Philomella Ghegroet zijt Joffrou. Sim: Ick bedanck u Philomella.
 Manuella. En ick u allen groet. Soph: Zijt welkom Manuella/
 Philomella Simonia/Constantyn/en oock Justinaen.
 Philomella Van waer is doch de komst? Const. Wy komen wandlen gaen
 Langs d'Heere grast/ghedeckt met lommer vande Linden.
 Iustinaen. En is ons lief dat wy verzelbt u r samen binden.
 Philomella Ghy allen welkom zijt/ ick bid u zit en rust.
 Manuella. Hoe byzpecken wy de tijdt? Soph. Int gheene dat u lust.
 Simonia. Int gun dat u ghelieft. Art. Waer ghy in hebt vermaecken.
 Terens. All't gun dat u ghevalt en zullen wy niet laecken.
 Philomella Maer willichlijcke doen all't gun dat u behaecht.
 Manuella. 't Is reden datmen zuler aen Philomella vraecht/
 Terens. Als d'oudste. Phil. Hoe de oudst? Soudt ghy my d'oudste achten?
 Terens. Dat beight haer Philomell. Manuel. 'k Heb nochcans gheen
 ghedachten
 Me Joffrou te misdoen. Phil. Int minst mis doet ghy niet/
 'k neem dat ick waer de oudst/daer doot ick wis gheniet
 „Ghenaed van d' Hemel. Want hoe ick tel meerder jaeren/
 „Hoe ick meer danckbaerhepdt God schuldich ben. Ter. 'k Hoort
 gaeren
 „Het wijse antwoordt dat me Joffrou daer op gheeft/
 „Vermits het hooghste luck de mensch op aerden heeft
 „'t Is 't langhe leven. Iust. En zoo daer by is 't wel-leven
 „Noch grooter is 't gheluck. Soph. Godt kant ons beyde gheben.
 Artter. Het langh bestaet in God/ het wel in ons bestaet/
 „Het langhe leven is hoort quade lebers quact/
 „Qua-lebers noem ick die/die lust zoo kan verlepden
 „Dat zy van deughd' en eer doot nickers leydingh schepden:
 „Nochtans het leven blijft dees quade lebers by/
 „En na mijn oordel waert veel mitbaerder dat zy
 „Ontlevende. Want him quaet leven elck onstichten/
 „Maer die wel leeft en volght de wech van deuchdens lichten
 „'t Is 't langhe leven waerd't, g'lijck Philomella is.
 Philomella Die pemandt in 't by-zijn lof gheeft/dat's spot ghewis.
 Artter. Ghewis is 't gun ick zegh/en gheen spot. Phil. Dees Joffrouwen
 Die moghen zeker u dan hoort mijn hoort sprack houwen/
 „Als ick u waere w. er zoo waert ghy my half quist/
 „Vermits ghy my dus hoogh' en loslijck prusend' zijt/
 „'k Acht hoort u zelfs ghy zoudt zoo wel met kumen sprecken.
 Terens. 't Is hoogh ghenoech/laet ick uw' redeneringh sprecken.
 Manuella. Wat doen wy Joffren/kieft wy doen na uw' begheer.
 Gaen wandelen is best/vermits het schoone weert.
 Zy staen op om te wandelen.

Arct. 27 **I**s Joffren wel ghezepdt. Phil. Ic heb daer gantsch niet tegen,
Sophia. Joffrou Simonia zijt ghy daer toe gheueghen?
Simonia. 't Ghebalt my wel. 1er. Wat zepdt mijn heer Justinaen?
Justinaen. Het schoone weer my locht. Cont. Zoo 't u gheleest my gaen.

Alle binnen.

SIGISMVNDVS.

't Schijndt dat de sterre daer ick onder ben ghebooren
Wil dat mijn Jeught/ helaes! dooz knagingh gaet verlooren/
En quellende verlijt de springh mijns levens tijdt/
Mits ick in hoop en vrees, al suchtende, verlijt
Mijn levens loop. Op me! doch als ick overweghe
Mijn doornen/ bind ick dat ick selfs my zelf stry teghen.
Hoe selfs? Ja selfs. Want ick ben selfs de oorzack wis/
Vermits ick tracht na 't gun te luekich vooz my is.
Waer oer dat ick aen 't verkiech niet zal gheraecten/
„Dochtans een yder moet zyn eyghen lueken maecten/
„Maecht yder zyn gheleuck? spuyt dat upt ons belegot?
't Moet zyn vermits de spreuck het duppeltiche zepdt/
„Dochtans kan zulck niet zyn/ want waer 't in ons vermoghen
„Te maecten onse lueck/ een yder seude poeghen
„Na 't hooghste top. Want elck betracht te zyn de meest:
„Waer in mijn oordel is 't wel onse hooghe gheest/
„Die wenschende ons dzinghd/ na onse graecht te stijghen/
„Doch niet in onse macht 't ghewenste te verkinghen/
„Want d'hemel gheest na gunst/ en niet na onse wil/
„Mits die na 't hooghste pooght vaech alder-lagghste vil.
„Fatale schickingh moet daer oer alles gheuen/
„Zoo dat wy vruchtloos vaech na d'hooghe lueken streuen/
„Doch daer valt my pets in/ waer op de spreuck zich grondt/
„Dat elck zyn lueken maecht: ghewis ick 't rechtlijck vondt/
„'t Welck is/ dat yder in zyn staet zich stelt te vreden
„En wel ghenoecht: dooz dees' bevestinghe van reden
„Zoo maecht hy selfs zyn lueck/ vermits hy sich ghenoecht
„'t Gun d'hemel/ 't zy hoe 't zy/ hem hier heeft toe ghevoecht/
„Mits gh'noegingh rijckheydt baert. Waer hoe sal ick ghedooghen
„Ost' gh'noeghen/ zoo mijn werdt Manuella ontooghen?
„Deel eerder wensch ick dat ick in mijn graf moecht zyn/
„Dooz dat ick zie/ helaes! zy trouden Constantyn.
't Is waer/ haer Vader wil dat zy hem neem ten Echte/
„Gheschiet de lief de dan gheen jammerlijck onrecht?
„Want ick de weerelief d' van mijn Manuella had
„Dooz Constantyn op haer ooghinichte/ ja vooz dat
„Hy kennes aen haer had. En sal haer Vader dwinghen
„Zyn Dochter tot de Echt met hem/ en my afdinghen

't Gint

't Gun mijne is? 't zal niet zijn! hy buyck all' zijn vermoogh/
Mijn luck is niet zoo laegh/ noch Constantyns soo hoogh.

PHILOMELLA, TERENS, SOPHIA, ARTER,
MANVELLA, CONSTANTYN, SIMO-
NIA, JVSTINIAEN.

- Sigismund Wat zie ick? zie ick recht/ zoo zie ick Manuella
Met Constantyn, 't is zy! ick zie oock Philomella!
Zijt Joffren wel ghemoet, mit s ghy wel zijt gheuaert.
Manuella. En Sigismund' alleen? Const. Zyn zinnen hy vergaert.
Sigismund Om u te dienen heer. De-Joffron dees' Lauriere
Doeght beter in u handt als in de mijn. Manu. Maniere
Dan een beleest ghespreck. Hy neemt haer met sijn sincker
Manuella. Ick dancke Sigismund. handt by haer sincker handt.
Sigismund Gheluckighe Laurier die dese plaetse vond.
Manuella. De eerste plaets waert ghy.
Sigismund De tweed' d'eerst gaet te boven.
Manuella. Da Sigismundus waendt.
Sigismund Wat ick zie moet 'k gheloven.
Manuella. Da 't interlijck.
Constantyn tracht Manuelle van sijn handt te nemen.
Constant. Wel laet ons voogt ons' ward' linc' doen.
Sigismund Hoe Constantyn, wie zoud' in 't minn' van u vermorn
Dees' onbeleschepdt? Meent ghy my dees' handt ontrecken.
Constant. Geen woorden meer laet gaen. Sig. Wacht u my te verwrecken
Tot toozen!
Constant. Niet zoo trots.
Sigismund Te trots en kan 't niet zijn.
Constant. Ontlaet hem handt. Hy treckt sijn Pongiaert.
Manuella. Bedaert/ wat doet ghy Constantyn?
Sigismund Crecht ghy gheweer? Hy treckt sijn Pongiaert.
Philomella Houdt Sigismund.
Arter. Belet hem beuden.
Simonia. Ach! Hemel helpt.
Terens. Bedaert.
Sophia. Ghy luden moet hem schepden.
Philomella. Ghewond is Manuell.
Arter. Fy Sigismund! dat ghy
Een Joffron quect!
Justiniaen. 't Is schand.
Simonia. Helpt Manuell.
Manuella. O my!
Philomella. Mijn hert bezwijcht helaes!
Terens. Waer is de wond?

Manuella. Ach hier!
Sophia. 't Is onluck' door ons' aften.
Arter. Vermits het is gheschiet
In aller ons' bp-zijn!
Constant. Me-Joffrou Manuell'
Manuella. Helact! Constantyn
Ghy ziet dit ongheluck.
Constant. Beklaeghelijck en deerlijck.
Manuella. Bzenght haestigh my van hier.
Terens. Sigismund' deed' oneerlijck.
Manuella. Dzaeght my in pelmant's hups.
Constant. 't Zal dadelijck gheschiet.
De vier Jonghmans dragen Manuella binnen.
Simonia. Verdrietich is het gun' wy aen de Joffrou zien!
Sophia. Siet hier 't verstoret bloedt! noyt grooter onghelucken.
Simonia. Noyt meerder ramp's onheyl!
Philomella Noyt meer verdriet en dzucken!
Dees' wandelingh helaes! heeft dit mis' val ghebzacht.
Sophia. Het onluck is ons' 't naect als 't minste weid't verwacht.

Alle binnen,

SIGISMUNDVS.

Hier liet ick Manuell'. O ghy verbloecte grondt!
Maer ick die waerde Maeght zoo doodlijck heb' ghetwondt!
Ach! ghy tyzannich staet! wat hebt ghy doch bedreuen
Dat ghy de baecck mijns ziels/ d' ophoudster van mijn leven
Mis'deed' door' uw' ghetweldt! mis'deed' helaes! mis'deedt!
Mis'deed' door' onbooz'sicht! dies dese handt is leede
Het overweerd' bedrieff. O Sterren' t is te wreedlijck!
Dat ghy toe liet een daed onmensch' lijk en onreed' lijk/
't Sigismundus mi ghetwonden Daciaen?
Athila, Dionys, Nero, Domiciaen?
De Bijl' gheen wreeder dier/ noch monster voort en brachten/
Doch gheen tyzannich hert meer tyzanny opt' vorachte
Als Sigismund' bestondt. Doch d' herte-heimer weet
Ich Manuella niet met wille pet's mis'deedt.
De steeck die miste my/ die Constantyn betrachten/
Want van dees' handt men' vrach in 't minste niet verwachtten
Dat eenich leet daer door' aen Manuelle zoud
Gheschieden: dies ick g' loof' en oock' booz' zeker houd'
Dat Manuella zal haer rechtlijckhepdt betoonen/
Hoewel de daed/ helaes! onwaerd is te verschaonen.
Op me! Wat zie ick! 't bloedt van die hooghwaerde Maeght/
Binght Sigismundus, binght ter aerde mi ghy zaeght
Dees' heyl' ghe drupp' len die onmooslijck hier verslozten
Helaes! hoe zeer dat ick dit waerde bloedt verhozten.

Toont,

Coont/hert/nu waer' berouwt. Weendt ooghen/en tot boest
 Dan uiv' misdaed zoo kust dees' drupp'len van haer' bloet/
 Want ich in poer drup haer lieve deede sie herten/
 Kust lippen d'upstwerf kust/en laet u niet verbesen
 Te kussen dese aerd met leedtwesens-ghewoed
 In Sigismundus hier zijn offerhande doet
 Van een beroutwiche hert/mist roostich en verwoedich/
 Bezegheit en bevest dooz traenen overbloedich.
 Ach! traenent d'inghd nu upt/en all' de grondt bespreydt
 Waer dat de minste drup van 't waerde bloet oock lepdt.
 Gheeft zoo veel voest/ghetraen/tot dat ich met mijn haeren
 Als waerich de drupp'len all' die hier gheballen waeren/
 Een eyndt dat niemant op dit Maeghde bloedt en treedt/
 Want d'hooghe waerde van dit bloedt ich waerlijck weet/
 Ach! waeren die wel eer waert Manuella waerdich
 Coont nu u dankbaerhepdt: verkeert u haeren waerdich/
 Een dwaple sijt/waer meed' dees' drupp'len ghy af weeght
 Tot dat de bloeden van mijn traenen zijn gheleeght.
 All' dees' hoet uerdichepdt wil Sigismund bewijzen
 Op hoope of daer dooz beweginghe mocht rjisen
 Dat Manuella my mijn daed ver gheben wil/
 Waer in ich willens niet/maer dooz onluch verbil.

CONSTANTYN, TERENS.

Constant. Hier Sigismund!
 Sigismund. Hier ich. Const. Van dees' hardt zult ghy sterden.
 Terens. Zyndt Constantyn bedaedt. Sig. Laet my de eer verwerben
 Dat over my misdaedt ghy nu Scherpreester zijt/
 Want my verlanght te zien 't eyndt van mijn levens tijdt/
 Dus steecht/ich wijs de plaets waer dat ghy 't hart zult vinden/
 Maer zoo ghy Constantyn de steeck wilt onderwinden
 Idt waerich vermits ich u de Joffrous handt niet gas/
 Ghy binden zult verweer/dies raed ich u staet af.
 Hy treckt
 Ick bree's' gheen Constantyn, maer sal de steeck niet vzesen
 sijn Pon-
 Gaert. Soo die in hare naem op my ghebaen mach wesen/
 Want haer heb ich misdaen, maer u in 't minste niet.
 Soo 't brupcken uwa ghetweer dooz haer ghebodt gheschiet
 't Segh noch 't gum is ghezepdt/steecht/en ich zal 't verwachten/
 Het levens mis aen haer ich wel besteet sal achten/
 Maer aen u niet. En acht mijn wesen niet zoo rjeen
 Dat ich niet brupcken can het onderschepdt van reen/
 Ja had ich noch haer handt ich zoud die niet begheven/
 Ghewis ghy eerder zoudt benemen my het leben/
 Als haer lief-waerde handt/die doch van uis byp/
 Dies my zoo na als u. Const. 't Verwonder zeer dat ghy
 Doch zo vermetel spzeeckt. Sig. In my gebzeecht geen moedichept
 En

En hoop ick binden zal in Manuella goedicheyde
En reek' s'hek inzicht op het gun nu is gheschiedt/
Want het plint mijns gheweers en strecken' herte waert's niet
Maer rechtsefch op u' betmits ghy my byaerben/
En als ghy trocht gheweert was' t'reen in my verweerden
En noch verweeren zal zoo ghy pete mocht bebaen.

Terens.

Constant.

Het ontluck is gheschiet/ ten can niet zijn onbaen.
Maer wel ghewoocchen zijn/ en t' zal oock zijn ghewoocchen.

Sigismund.

In hooge spreekers heeft de daede meest sijt's ghebroocken.

Ik Behzich dood' n' diepgangh niet/ noch baer' u' troue' loozdt/
Maer v'ree' / schyck/ en angst' mijn d'reve hert vermooyt/
Hier wetend' of de wond' helaes! mocht zijn ghevaerlijck/
Doch' in een teere Maerghras' t'winste leede bezwaerlijck.
Wat middel vind ick beson' weteren recht beschepdt
Wat Manuellaes staet' hier toe dient goet' beleydt.
Wat raed?

SOPHIA.

Sophia.

Sigismund

Sigismund

Sigismund

't Is Sigismund? Wat hebt ghy/ laes! bedreven?

Hoe is' t' met Manuell' ? Soph. In groot ghebaer van' t' leven.

't Is' t' loven in ghebaer' ? Soph. 't Is in' groot ghebaer.

Soo wensch ick dat ick noyt/ op me' / ghebooren waer/
Rampspoed ghe Sigismund! Soph. Helaes! hier helpt geen elagen/
Zijt' duldich' Sig. Duldich! hoe! hoe zal ick duldich' draghen

Het gun onijdelijck is? De rampspoet is te groot.

Sophia.

Sigismund

Sophia.

Sigismund

Sigismund

Doch' groeter waer' t' mis val als Manuell' waer' doodt.

Ach! doodt' of is' zy doodt' Sophy. Soph. 't Is in' noodt'

Doch' daer is' hoop. Sig. Joffron' ick bid' u' zegge' my' waerhepdt.

In' t' leven waer' zy noch/ hoe wel' zy in' ghebaer' leyd.

Wien is' haer' Christus' zacht' doch. Soph. 't Is' Maester Steven.

't Is' t' Vennekool? Soph. 't Is' hy. Sigism. Die sal' gheen' plaetse

gheven

Sophia.

Sigismund

Sophia.

Dan een' ghe' tijds' bezupm. en is' hy' noch' by' haer' :

Hy' even' was' ghy' gaen' als ick' ver trock' van' daer.

Ma' hemick' spoep' my' suer' om' recht' beschepdt' te' gronden.

Sigismundes binnen.

Seer' wonderbaer' t' gheval' ter' wereldt' werd't' bebonden/
Hoe' weerd' is' dese' Maeght' ghe'aecht' aen' t' ongheluck/
Het' schyndt' de' menschen' zijn' gheboepdt' aen' ramp' pots' Suck/
En' mach' sel' ons' om' hant' voor' t' quet' gheval' te' horden.
Doch' t' best' is' dat' het' quaetse' de' goeden' sweekt' ten' goede.

TERENS.

- Sophia. Terens. Teren. Joffrou Sophy. Soph. Hoe liet ghy Manuell' Na zy verbonden was! Wat oordeelt ghy! Terens. Niet wel De flaeute die sy heeft vermelden geen goet recken.
- Sophia. 'k Derwonder dat ick haer int minst' niet hoorde spreken Van Sigismund. Ter. 't Is vzeemt mits hy haer heeft gewont/ Maer saeght ghy wel Sophy als men haer eerst verbondt Met wat afkeerlijckheyt zy Constantijn beooghten En dat sy schaers van hem een koester woort gedooghten.
- Sophia. 't Is waer/ ick merkten wel/ 't scheen hy haer gaf beswaer En Philomel is die ghebleven noch by haer!
- Terens. Met Arter/de' gelyckx veel anderen daer bleven.
- Sophia. Kost ghy so lichtlijck u van Philomell' begeben?
- Terens. Waerom Sophia? dit schijnt my seer vzeemt gebraeght/ Welveeght u hier pets toe? Sophia. Mits ghy haer liefde draeght/ En liefds natuur gewis na het by wesen graeghde; Vermits het lievend' ooggh het liefs ghesich' behaeghde/ En seer onwilligh van die aengenaemheyt schepdt 't Is vzeemt ghy Philomell' niet hebt na huys gheleydt Ghennictende de vrucht van 't aengenaem by wesen: Want upt het af-zijn is de liebers' quel geresen/ 't Derwonderd my Terens. Terens. Dit laet ick Arter doen
- Sophia. Waerom? Terens. Vermits ick heb veel reden te vermoen/ Hy Philomella liefd. Sophia. Soo ghy haer oock besinden.
- Serens. Been/die ontrouheyt sal hy nimmer in my binden/ Want Arter is/ Sophy/ my al te trouwen vinct Dat ick soud' neygen na die geen die hy bemindt Mits si ecks soud' streyden recht de ware vruud' chap tegen
- Sophia. Ghy seggen wilt ofi' waer dat ghy haer waert geneghen De neygingh breecken soudt. Terens. So soud ick doen gewis.
- Sophia. Soo dat de vrientchaps' kracht meer a's de neygingh is/ En oft gebeurden dat de Joffrou meer behagen In u had als in hem. Hoe soud' ghy u dan dragen In sulck geval? Terens. Geensins soud ick het nemen aen Om dat ge'e ondersteek mijn Vruud soud' zyn gedaen. (trouwē.)
- Sophia. Maer spreekt ghy g'lijc ghy 't meent. Ter. Ick spreek in goeder
- Sophia. So ick u pets ontdeckt sult ghy 't in gh'hepennis houwen?
- Terens. Gewis. Sophia. So weet Terens/hoe dat ick seker weet Dat Arters' liefd op haer seer vruchtloos is besteeft/ Want Philomella hem int minst niet is gegeven/ En niet geneg'n alleen/maer Arter staet haer tegen Tot u sy neygingh' draeght: en heeft my sulckx verklaert Ja all' de grond' heurs' liefds goet ronts' geopenbaert En g'lijck geen Joffrou voeght haer liefde te ontdecken/ Want sulckx tot haer oneer/ en quaet gerucht soud' strecken

Heeft sy aen my begeert dat ick behendich moecht
Ontdecken het geheym: Waer toe ick heb gesocht
Bequame tijt om u daer van te moghen spreken
Als van de trouwe liefd/een recht waerachtigh teeken
Die 'k Philomella dzaegh. Terens. Ick danck Sophia seer/
En Philomella meed'/door d'obergroore eer
Die my van haer gheschiet/jae boden myne waerde.

Sophia.
Terens.

De beste danck waer so ghy haer liefd' eben aerde.
Sulcx kan om Artors wil in geender wys geschien/
Mids Vriendschaps Wetten my d'onthoudinghe gebien.
Mijn vrend sal nimmer oock die ontrouw in my binnen
Dat ick haer die sy vzydt tot d' Echte soud besinnen:
Dies u gelieven sal te gunnen my verschoon.

Sophia.
Sophia.
Terens.

'k Verwonder seer Terens. Terens. Mijn trouweyct ic betoon.
Oock u ondanchbaerheyt aen Joffrou Philomelle
Ondanchbaer ben ick niet. Sophia. Ic vyzet dat sy van quelle
Wytwynen sal als sy u antwoort sal verstaen/
Dermits dat ick aen u ondeckingh heb gedaen
Haers neppinghs/ t' uwaerts/ en dat sy u vint afkeerlijck/
't Welck haer verdzieten sal. Tere. Waerom? 't is niet oneerlijck.

Sophia

Oneerlijck niet/ maer dat een maeght haer hert ontdeckt
Tot wien sy liefde dzaeght/en haer gesincheyt streckt
Wet vaeckē seer misdupt. Ter. Sulcx b' hoeft ghy niet te vyzet/
Want nimmer sal ontdeckt door my u seggen wesen/
Heelt ghy so wel als ick soo isser geen gebaer.

Sophia
Terens.

't Is best oock dat ick haer u antwoort niet verklaer.
't Is best; en seker houd 'k aen niemant pers sal melden:
By dese handt: het gun ghy my te voren stelden.

Sophia.

En alles blijft by my. Doch ick verwonder niet
Dat kiesinge van u door Philomel geschiet/
Mits u bevalligheyt/en destigheyt in seden/
W heusche zeeghbaerheyt/en wel gestalt van leden/
Wel sprekentheyt die vloeydt/het gun men in u bindt.
Soud' porren een Princes tot u te zijn gesint/
Dies Philomella ghy door reden moet verschoonen:
Want grooter Vrouw als sy ghy lichtelijck soud troonen
Op u verliest te zijn. Terens. Ick bid u staecht u los:
Want ick niet binden kan in my soodaen' gen stof
Als ghy verhaelt/ maer eer dat' in my gebzecken
Dies acht ick dat ghy spzeecht alleen om my tot spzeken'
Te geven oorfaeck. Sophia. Neen/ ick spzeeck gelijk ick meen/
Ja schaers geloof dat in Batabia men een
Soud' binden u gelijck/ Geluckigh sal sy wesen/
Ja haer gheluck in't top van 't hooghste luck gerezen/
Die echtelijck uwen wert. Terens. Het is te veel gesep.
So veel en segg ick niet of meer verbaizen leydt.

Sophia

17

Terens. Hoe seyt Joffrou Sophy? Soph. 'k Seg die Terens sal trouwē/
 Nach haer met reden vooz d' aldergeluckighst houwen.
 Terens. Int oorzdeel mist ghy seer. Sophia. Ick mis int minste niet.
 Terens. Te groote eer my dooz Joffrou Sophy geschiet.

ARTER, PHILOMELLA.

Sophia. Daer 's Philomella. Terens. Laet daer ober ons nu s'heyden.
 Sophia. So 't u geliest. Terens. Om niet te steuren hun-liens' heyden.
 Philom. Daer in so mist ghy seer/ want so de hoop u voet *Bejde binnen.*
 So hout u inde hoop. Arter. 't Is waer de hoop verfoet
 Mijn knagingh; maer daer by upt teert my weer het vreeser/
 Dat dese hoop int eynd gantsch vuchteloos sal wesen/
 Mids u afkeerlyckheydt. Philom. So ghy mijn afkeer siet/
 Waerom verlaet ghy dan de liefdet' mijnwaerts niet?
 Arter. Ten is niet in mijn macht. Philomella. Maer wel in u be-
 mogen/
 't Wolherden in u liefde. Arter. Dermids ick hoop meedoogen
 U noch bewegen sal. Philom. Waerom? of dooz wat reer?
 Arter. Dooz bidden/en gesmeeck. Philom. Dooz smeeken/en gebeen/
 Daer in zyt ghy verdoolt/Want so wy dooz het smeeken/
 Het biddende versoect/en 't vyzende schoonspzeken/
 Meer lieben souden/so waer niemant van u vyz/
 Want pder plegen kan sulcx inde vyzery:
 Gesmeeck/ ghebe'en/ geblay/sp al gelycklyck plegen/
 En vaecken dat het hert so seer niet is genegen
 Gelyck de tongh betoont/de woorden vallen licht/
 En die hun minst gelooft met boozdacht en boozsicht/
 Lijdt minst ghebaer gewis. Arter. Soud Philomella achten
 Mijn woorden niet en zyn gelyck met mijn gedachten?
 Bp d' Hemel sweer ick u/ ick noyt geen spzaeck en hiel/
 Die niet spzoot upt de grond'/en bozne van mijn ziel:
 Een ziele Philomell'/die offerhande dede
 Men 't Nuttaer utwes' waerds'/t welck ick met d'hoogste eede
 Bebestigh; en haer selfs u toegeeygent heeft:
 Ja 't wesen deses ziels alleenlyck-nu leeft
 Op hope u weerlied' geluckelijck mocht neygen/
 Om Arter's epgenschap te maken gantsch u epgen:
 Hoe willigh Philomel ick d'epgenschap verlies!
 Philom. En ick my selfs verloor so ick dit epgen kies/
 Arter. Liefts ick my selven blijf/en laet u selfs u houwen.
 So wurght ghy/laex! mijn hert/mits in geknaeg/en rouwen
 Mijn leven quynen sal in bitterlijck verdriet/
 In pder bloede-traen upt dese oogen bliet
 Het beeldt van Philomel in leven sal verschynen/
 Wyl Arter jammerlijck dooz knagingh sal verdwynen.

Hebt meedlijd Philomell! zijt mijn vermooster niet.
 Philom. Vermooster noemt ghy my? groot ong'luck my geschiet/
 Ik mits dat ick uw' wil na wenschingh niet wil stillen?
 Ik still' u willen niet/ daer ober laet u willen. Binnen.
 Arter. O weede! vlucht ghy Nymph! vlucht/ Philomella/ vlucht!
 Mijl ick in eenigheyt mijn ongeluck besucht.
 Mijn heldye sonnens- schijn verandert is int duyster/
 Da ick/helaci! mis de glans heur oogens-lypster.
 Ha oogen/waerom liet ghy my genieten 't licht
 Was schoon ghestraels/ so ick dooz dit verweent ghesicht
 Verhozt mijns levens loop? O alderdoeffte plagen!
 Waer 't bidden niet beweeght/noch all' mijn bitter klagen.
 O Philomella/'t schijnt dat uvr versteende hert/
 Dooz 't sien van myn verdriet/helaez! noch meer verherdt.
 Gantsch radeloos ick ben.

T E R E N S.

Terens. Alleen? Arter. Deez my versellen
 En siet ghy niet. Terens. Wien doch. Arter. Daer staet ghe-
 knaegh/daer quellen/
 Daer ramp/en hier verdriet/ met dichten/soz gh en rouw;
 Daer raedloosheyt; en hier de moedloose wantrouw;
 Siet ghy niet Philomell! die recht staet voorz mijn oogen
 Met haer afkeerlijckheyt/beneden onmeedogen:
 Terens/en siet ghy 't niet? Terens. Dunt Arter/ u bedaert/
 Wat deert u? Arter. O Terens! laet openen de aert!
 Laet delben Arters graf! Terens mijn graf laet delben!
 t Schijnt Arter/dat ghy zijt/helaci! niet u selven!
 Arter, Mijn selven ben ick niet/want ick ben Philomels/
 En dit verwurghde hert/Opme! is so vol quels/
 Dat my onmooghlijck is de doeffheyt upr te spreken
 Ja wensch mijn lasse hert/gantsch afgelooz moecht bzeken/
 En barsten tot verlicht van mijn benauwde ziel
 Terens Ick bid u/seght my doch/wat dat u overviel
 En oorzaeck is dat u de sinnen doet verdwalen.
 Arter Een dubb'le doeffheyt waer 't/ soud ick het u verhalen
 My is gemaet. Teren. Wat doch? Arter. Helaez! My is gemoet
 't Sun wil beschreven zjn/met geen inck;maer met bloet
 Met bloed mijns herts/en 't hert sal sels de penne sturen/
 Op dat geheugenis vooz eeuwighlijck mach duren
 Mijns onlucx. Ter. Wat onluch? Art. Onluch helaez! te groot!
 Dat ick geen leven wensch/maer wensche na mijn doodt/
 Mjn doot/Cerens! mijn doot! Terens. Wat is u wederbarez?
 Arter. 't Gedencken doet Opme! opzpen de se haren!
 Terens, De schrick my so verbaest dat ick mijn sinnen mis.
 Dunt Arter seght my doch wat u ervaren is:

Arter. Want helpen kan ick niet / of moet de oorzaeck weten.
 Terens. Mijn liefd' tot Philomell' is niet als tijdt verſteten /
 Onbruchtbaer /mits zy heeft heur af-keer my verklaert.
 Arter. Is dit de oorzaeck 't gun so lastigh u beswaert ?
 Terens. Mits ghy wanhopigh zyt heur weer-liefd' te verwerben.
 Arter. Ick wensch. Terens. Wat wenscht ghy doch ? Arter. Ick
 wensch te moghen sterben.

Terens. Men sterft dooz' t wenschen niet. Wenscht dat ghy toonen moogt
 Te hebben eens mans hert / en na een ander ooght :
 So zy u niet en wil/wilt haer oock niet begeren /
 Laet Liefde ober u so machtigh niet beheeren /
 Te binden u so strickt aen een gheliefde Vrouw /
 Dat missende weer-liefd' u 't leven kopten sou /
 Dieft elders. Arter. 't Kan niet zyn. Terens. Waerom en kan't
 niet wesen ?

Arter. Vermids mijn liefde is te hoogh in my geresen /
 In nopging so dat ick mijn liefd' niet wiss'len kan.
 Terens. Dit's u slaphertighepd/toont dat ghy zyt een man
 En meester uwes selfs; laet Liefde u niet dwingen /
 Maer teugelt ghy de Liefd'; laet passy u niet dzingen
 Mt redens-spooy / en denckt dat ons de wijshepd leert
 Het gun niet krijgghbaer is dat sulcx men niet begeert,
 De reden leert ons oock / dat niemand b'hoort te trachten
 Te hebben pets 't welck streckt te boven onse machten /
 Toont dat ghy reed'lijck zyt in't gun't gebal bedyft /
 Vermids het Princelick is die Heer sich selven blijft /
 Bindt u niet aen de gril van een standtvastigh nepghen /
 En maectt u selfs gheen slaef/neen / Arter / blijft u eyghen
 En Dooght-Heer uwes selfs /maectt een bedaert opstel
 Ghelaten haer verlaet / versmaect u Philomell' /
 En so ghy haer veracht / vermidts zy u versmaden /
 Meer sal zy achten u; en dooz haer na beraden
 Sal mog'lijck binden zy haer missing/en daer dooz
 Wel oordelen dat zy ghelegghenthepd verloo?
 Om wel ghe-echt te sijn : en moghelijck betreuren
 Dat zy aenbaerden niet het gun haer moght gebeuren /
 Gelooft my / Arter / dat de Vrouwen zyn van aert
 Dat zy versmaden baech die die zy niet zyn waert /
 En dickwijls oock gebeurt dat zy de valschepd plegen /
 Af-keerelijck te zyn aen die zy meest genegen
 En liefde dragend' zyn ; Daer ober b'hoort ghy niet
 So seer verbaest te zyn /al ist so dat ghy ziet
 Af-keer in Philomell'. 't Is moogh'lijck liefdens-teken.
 Arter. Terens/ach ! Drundt Terens / soudt ghy haer willen spreken
 Van mijnen't wegen om haer grondt-recht te verstaen ?
 Terens. Al 'gun dat ghy begheert sal willigh zyn ghedaen.

- Arter, Ick bidt seght haer al 't gun gh' in my hebt bevonden
 En sweert heur dat mijn hert met doodelijcke wonden
 Ghewant is/na sy my so bittren antwoort gaf/
 En heur weerliesde my afkeerlijck sloegh af.
- Terens. Het sal gheschien/ ick gae/ *Half Binnen.*
 Arter. En beeldt haer af d ellenden
 Oe door de bitterheyt mijn leven fullen enden.
- Terens. Ick alles haer ontdeck. *Half binnen.*
 Arter. Terens/ ach! sweert aen haer
 Hoe dat mijn leven is/helaes! in groot gebaer.
 Seer wel. *Half binnen.*
- Terens. En so ick haer weerliesd niet kan berwerben
 Arter. Dat ick ghewis mits haer afkeerlijckhepdt sal sterben/
 Door wantrou waer dat ick Opine! nu in verbiel/
 En na mijn dood sal haer mijn geestelijcke ziel
 Verschynen/mits sy my helaes! marteliserde
 Ten aensien mijn verdriet/en quellingsh haer niet deerden.
- Terens. Ik Sal 't alles seggen haer. *Half binnen.*
 Alter. Maer seght haer doch voor al/
 Dat ick seer willigh om haer liefde sterben sal/
 So haer mijn doodt gevalt/helaes! ick sterbe graeghlyck
 Om lebend' pete te doen/ t gun heur mocht zyn behaeghlyck.
- Terens. Ik Heb u seer wel verstaen. *Half binnen.*
 Alter. En seght haer dat ghy siet
 Int bloedige getraen mijns oogens bloedens blyet
 Het beelt van Philomel. Terens. 't Sal alles/so geschieden/
 Maer gaet ghy oock van hier/daer comen eenige lieden. *Binnen.*

SIGISMUNDUS.

Helaes! met droefheyt ick verfont van meester Steben
 Hoe dat mijn Manuel is in gebaer van 't leven
 En g'lyck mijn ziel graegh haecht om Manuel te sien
 Dermits mijn hert en geest steets dat gesichte blien/
 Ick middel vondt om by mijn Manuel te g'raecken
 En sonder dat ick my int minst bekent sal maken:
 Want ick daer komen sal gantsch in Doctoor's gewact/
 Alsoo een Druydt my heeft gegeven desen raet.
 Doch ick geboel een schyck/een breefe/ eenangst/ een schromen/
 Het wat gelaet ick sal by Manuella comen/
 Ick wensch om heur te sien/en breefe haer te sien/
 Doch breef en sal my niet beletten; 't moet geschien.
 O Hemel! in wat staet sal ick mijn Engel vinden!
 Ick breef dat sy my haet gelijck sy my besinden/
 Ick breef sy my verfoept/ick breef dat sy my scheidt.
 't Is waer heur liefde was op my seer vast gestelt/
 Maer die toeval helaes! sal al heur nepgingh breecken

En trachten dooz afkeer heur so van my te wykeken
 De wyaeck is in haer hand, de wyaeck is in heur macht
 Geen wyaeck ter werelddt so groot als dat sy my veracht/
 Verlaet/verstoet/vergeet; mit's ick haer dood'ijck wonden
 Ach! oft gebiel dat ick in haer meedoogen vonde!
 O Sigismund wat luck ick dit luck achten sou/
 Dat ick bedaerthept vond in een versteurde vrouw?
 Wat heugelijck geval! Wat glozyp soud het wesen
 Dat upt dit ongeluck geen afkeer waer geresen/
 Of in die liebe maecht alleenijck een weerschijn
 Poch van haer oude liesd/ laes! t' mijnwaerts mochte zijn/
 En dooz 't gehengen een liesds voncken weer ontfeken/
 Verresende heur liesd/ en niet haer liesd' te bzeken/
 Derresen waer mijn hert upt doodelijck verdziet.
 De hoop belooft my pers; maer vrees verwacht het niet!
 Mijn daed die was te wzeet/ mijn daet die was te bloedigh/
 Als ick het wel bezood/ 't maecht my/helaes! misnoedigh/
 Wantroutwen vol wanhoop. De schaemt my trillen doet
 Als ick bedenck dat ick verstozen 't edle bloet
 Van die hooghwaerde Vrouw/ int bloepen van heur jeughde/
 Die baeck van eerbaerhept/ die Paragon in deughde
 Die smaeghdens spiegel is/ die heusehept selven was/
 In wiens seeghbaer gesicht men al de deughden las/
 Wiens wesen des' ighhept elck aen haer liesde boepden/
 Wiens Lenten van tieract van vreesse Godes' bloepden;
 Wiens spzaeck geen spzaeck en was/ maer Hemels harmony/
 Dees Pymph heb ick gewond/ dees questen ick/ Op my
 Onsalige uur en stond! Dit lichaem ick misdebe!
 Misdeed/ Helaes! misdeed/ O Sigismund! meer reden
 Ghy hebben soudt bethoont had ghy de steeck verwacht/
 Had ghy ontfangen die/ die Constantijn u bzacht/
 Al had ghy dooz die steeck verlozen oock het leven/
 Men Manuella ghy meer teken had ghegheven
 Dws trouwe liesds tot haer/ als dat ghy onvertsaeght
 Om stuten Constantijn gemont hebt dese Maeght/
 Sy die de vradere der maeghden recht mach swaepen.
 Mijn lasse hert verschyckt gelijck de oogen schrapen/
 Als ick bedenck de daed/ de daedt te overwreedt/
 O ghy tyrannigh stael! die dese wyaedthept deedt
 Het is mijn plicht ick my van mijn wyaedthept soud wyken/
 Sal Sigismundus dan zijn eygen hert dooz steken/
 Dyt wantrouw? Neen. Bedaert/ u selven niet en wondt/
 Op dat ghy niet vervalt van d' een in d' ander sondt.
 Ick danck den Hemel voor genadighe instralingh
 Om niet te vallen in so groore sondens dwalingh.
 Ce gaen na Manuel genaeckt bestemde tijt/
 Vrees ick my ga verkleen in het Doctoor's habijt.

Hy trecke
 zijn Pon-
 gaert.

SIMONIA. IUSTINIAEN.

- Simonia,** Waer't so ghelijck ghy zegt/dat ghy alleen vermaecking
 In mijn gheliefchap hebt/so waer in u gheen haecking/
 Om in verzelling van veel anderen te zijn.
- Iustinaen** Gheen vreughd' vind ick daer in/ maer eer de herte-pijn/
 D by- zijn is so lief/dat and'ren my verdrietigh
 En queelijck zijn/ maer als 't geluck my maectt genietigh
 Verzanninge met u/vind' ick', hooght t gun ick zocht.
- Simonia,** Segt my Iustinaen/of deef' verzelling vzoecht
 Een neppinghe in my/en dat ick u bezunden/
 Ick vrees' u Ouders niet geraden sullen binden
 Met my te echten/'t welck my zeer verdzieten zoud'/
 Doch niet dat ick my selfs in't minst onwaerdigh houd'
 D byou te zijn/maer mits dat uwwe Houw'lijcx-goeden
 Derr' overtreffen mijn. Mer reen men mach vermoeden
 Hoe dat uw' Ouders met u hoogher willen zien/
 En moogh'lijck onse Echt daerom niet zoud' gheschien/
 Alwaert on' beyder liefd' eenzinnigh waer gheresen/
 So zoud' noch vzych'eloos ons liefd' en weer' liefd' wesen:
 En de'e nepping men so licht niet breecken kan:
 Want 't slupen van uw' echt komt op uw' Ouders an/
 En u ghehoorzsaemheyt moet ghy aen hun beruyghen.
- Iustinaen** Gewilligh wil ick my ond'r hun-liens wille buyghen
 In't gheen dat reed'lijck is; maer roerende de echt
 Heb ick in dat verkies: mijn's oordeels/'t meeste recht:
 Want met mijn Drou moet ick/ en niet mijn Ouders/ leven.
- Simonia.** Nochtans so is u plicht hun dat verkies te geven
 Een deel. lutt. Waerom 'tverkies? Si. Vermits ghy zijt hun kint/
 En niet en hebt als 't geen ghy by u Ouders vindt.
 Ja groote zegening ghy nimmer kint verwachten
 So ghy uw' Ouders niet na uwre pliecht wilt achten:
 Want wie moctwil'igh treedt in d' Houwelijcke staet
 Met eyghen wils-verkies/en sonder 's Ouders raedt/
 Werckt vaeck zijn eyghen ramp/onluck/en tegenspoeden/
 Waer over dat ghy moet voorsichtelijck u hoeden
 Te kieser zonder raedt. 't Welck licht can zijn ghedaen/
 Mits ghy u voornem gheeft uw' Ouders te verstaen/
 En zo't hun wel gevalt behoeft ghy niet te vreefen
 Of dooz uw' Ouders zal u echt gezegent wesen:
 Maer anders doende/ loopt ghy wis seer groot gebaer/
 Dat ghy beklagen 'ult u Echters-staet daer naer;
 So ick dan waer u byoutu' / soud' ick oock met u clagen/
 En missen 's Ouders liefd' en vryndschap van u Maghen.
 Dus is het best dat ghy u voornem openbaert
 D Ouders en de Wet ghehoorzsaemhepdt/bewaert/

En so zijt vinden goet/sal ick 't te kennen g'ben
Mijn ouders/ op dat wy dan gheen van beyde sneben
Noch missen in onse doen. Deemt dit in u beracdt.

Iustinaen

Deer wel me Joffrou seyd: Maer liefd niet toe en laet
Dat ick de keur geheel soud stellen aen mijn Vader
En Moeder/want mijn vrou is dooz de Echt my nader
Als sy/so dat ick d'eerst in't kieser wesen moet.

Simonia.

Iustinaen/ geloofst/ soo ghy geen kiesingh doet
Dooz dat ghy d'eerste keur stelt in u ouders oozd/
Dat d'eerste kiesingh u sal strecken tot geen voorzdel;
Want niemant wijs en is in't gun sich selven gh'raecht.

Iustinaen

Mijn ouders wilt ghy dan mijn kiesers zyn gemaccht
Mijns Vrouws? Simonia. Niet in't geheel/maer ghy kunt niet
Te nemen 't oozdeel van u ouders in't verkieser; (verliesen)

Want alwaert het gebiel/ dat zy u tegen streen/
So sal 't hun noch zyn lief: want d'ouders sien alleen
Op 's kints gehoozsaemheyt: gebuyckende de reen/
Om weten hunliens wil; en sult daer voozt by voegen
Dat u keur geen keur is ten sy met hun genoegen
En dooz dees middel ghy u ouders herten wint/
Iae mooghlijck neygen tot die vrou die ghy besint/
Maer anders so ghy wilt stantvast u liefde setten
En bryken gantsch de plicht van gehoozsaemheyt & Wetten/
Inbeeldende dat sy u wille moeten doen

Iustinaen

Geloofst my dat ghy in u voozneem niet sult spoen/
Wel spoen om inde Echt dooz u keur te geraken/
Maer sult u selfs een slaef van ongelucken maken/
Ick bid u ghy mijn raed doch dupden wilt int goet.
Simonia/ ick sweer dat ick in mijn gemoedt
Sodanigen besluyt bevindt ick niet sal houwen/
't Sy het geluck my dient Simonia te trouwen.
Maer/ Engel/oft gebiel mijn Ouders sulcx toefsaen
En noegen met mijn keur/ sal 't dan oock schozten aen
V lieve liefd tot my om maken my u eygen?

Simonia.

De t'ijt Iustinaen moet werken in mijn neygen
't Is noch ontrijp/en 't waer seer onbedacht ghebden
Dat ick het geheym mijns herts gaf te verstaen
Want oft so waer dat ick u wesen mocht genegen/
En u Ouders d' Echt afkeerlijck strecken tegen/
Wat voozdeel waert doch dan dat ick my had verklaert?

Iustinaen

Sal dan u Echters liefd' so lange zyn bewaert/
Dat geen genot daer van een ander sal verwerben?

Simonia.

Iustinaen so veel belofst ick niet soud' derben
U geven/doch ick danck u hertlijck vooz de eer
Des liefds die ghy my toont. Iustinaen. Simonia te seer
Inhoudende ghy zijt/ laet doch een woordt ontflippen

G'lijck oft gedzongen waer uyt dees robynne lippen
Op dat Iustinaen gerustelijck van u schept.

- Simonía. 't Is vaecten swaer beslaeghe 't gun lichtlijck is gesept.
Iustinaen. Spreect dan niet waerde Pimpf/ beduyt dooz handen drucken.
Simonía. Doch niet. Iustinaen. En wilt my dees lieve hand ontrucken.
Simonía. Ick bid u laet. Iustia. Och neen/so lange als ghy bidt
En niet gebiet/verlaet ick niet dit schoone lit.
Iustinaen. 'k Gebiedt u dan. Iustinaen. So moet ick volgen u gebieden/
Doch voor ick daer van schept/laet my de eer geschieden/
Te kussen dese hant. Simonía. Ghy doet haer groote eer/
Doch dat sy lippen had sy kusten lieflijck weer.
Iustinaen. Hoe seyt mijn Lief? Sim. Dat d' hant aen u seer is verbonden.
Iustinaen. Maer ick aen haer/want in de kus heb ick bevonden (swaert/
Een Nectar soet. Sim. 't Is boert. Iust. Geen boert en ist ick
Simonía. Iustinaen ghy zijt in heuschept gantsch vol leert.
Iustinaen. Volleert/helaes! volleert in liefde u te dragen
Sal ick me Joffrou met verlos pets mogen vragē?
Simonía. Het vragē staet u vry. Iust. 'k Sal vragē aen de hant.
Simonía. d' hant heeft g'hoor noch verstant/niet antwoorzen kan/want
Iustina. Joffrou sal tael-vrou zyn/ vermits mijn vzaegh sal wesen/
Of mijn geluck toeval soo hoogh sal zyn gerezen/
Ick aen dees waerde hant mijn trouw bevesten sal?
Simonía. Bevesten? Iust. Mits ick ben alreede wven al
En blyben sal. Simonía. Mach ick nu voor de hant dan spreken?
Iustinaen. Och ja/dat 's mijn versoek. Sim. Sy siet in u een teken
Van liefde waterlijck/die ghy haer vrou toedraeght/
En als ghy haer behaeght gelijck sy u behaegt
Dan sal zy/spraeckloos lit/u sonder spreken trouwen/
En wat sy u beloof sal ick stantvastigh houden:
Maer nu hout sy haer sijn/vermits haer vrou is vry
Van u Iustinaen/ghelijck ghy zijt van my/
Maer so 't den Hevel schickt ick werden sal u eppen/
Als die tijt rijp sal zyn/ sal ick so ernstigh neppen
Te trachten na u trouw/ gelijck ghy na de mijn
En dooz twee handens trouw wy eenen sullen zyn.
Doch oft gebiet ick met geen liefd u liefd mocht loonen?
So sal ick immer u mijn danckbaerhept betoonen/
Vermits ghy my ter eer in Echte hebt versocht.
d' Wreken hepdt des tijts de Echte staten wrocht.
Doet ghy 't gun ick u sepe/en ick neem mijn beraden.
Iustinaen. Achmid'leert sy laet my Simonía beladen (sal
Met vrees. Sim. Wat vrees? Iust. Een vrees dat als ick hebben
Mijn Ouders wil/helaes! het ongeluck geval
Verhindzen sal u liefd. Sim. Om breeet daer van te hand'len
So laet ons gaen van hier. Iust. Om heymelijck te wand'len.

Bejde binnen.

Tweede

Tweede Bedrijf.

MANUELLA in haer Bedde.

Hoe aengenaem is my de slumierende slaep!
 Mits ick in mijn gedroom veel heugelijckheyt raep.
 Het scheen dat Sigismund zijn Manuel verfelven/
 En my ootmoedelijck/helaes! te vozen stelden
 Vergiffenis zijns daeds/ach! dat mijn waerden wist
 Hoe dat ick meerder pijn gevoel/ mits dat my mist
 Sijn aengenaem gesicht/als inde stiert mijns wonde/
 Ach! dat ick mijn herts-wensch/helaes! verkrijgen konde/
 En zijn by-wesen had! maer wenschen vruchteloos zijn
 Dies is zijn af-zijn my de alder swaerste pijn.
 De wond niet pijnlijck is/bermits mijn lief het dede/
 Ach hemel!hemels-booght vergund my doch een bede
 Een bede/t welck is dat ghy 't droebe hert verlicht.
 Ick weet helaes! dat wpt zijn weenende gesicht
 Dyt bliet een tranen-bloet/mits hy sich laet inbeelden
 Dat dese wond in my een haet/en afkeer treden.
 Het welck is recht verkeert: want ick dees wondingh hou
 Als een rechtvaerd'ge proef zijns liefds en van zijn trou/
 Mits hy niet gehengen kost dat Constantijn soud neppen
 t' Ontrecken hem mijn hant/dewelcke is zijn eyghen/
 En is de steek gemist die hy brocht Constantijn/
 En dooz onluck op my gevallen wilde zijn/
 Wat schult heeft Sigismund! want ick vooz seker achte
 Dat Sigismund veel eer zijn eygen leven brochte
 In doods gebaer/vooz hy int minst my soud misdoen/
 Want van so waerden man men anders niet vermoen
 Doch oock verwachten mach/t zijn droevige misvallen/
 In watten droeven werld/helaes! wy leven allen/
 Waer geen volmaeckthept is/want als men 't acht volmaeckt/
 Men onboozsiens in d'een oft d'ander ramp geraeckt/
 De werelt ward gestaegh. Als ick bedenck mijn leven
 Hoe dat ick Werelts tot de werelt was begeben/
 En haer aentrecklijckhept my leyden wpt het spooz
 Van reen/waer dooz dat ick de asterdocht verlooze!
 My selven ick ver soep; mijn dwalingh ick beklage
 Mits ick in d'pdele werld gebaelden een behagen/
 Genegenthept en liefd/bermits ick niet en wist
 Dat wat sy ons belooft ons aldersekerst' mist.
 De onbedachte jeught gebuyckat geen voozberaden
 Ja 't schijnt ondoenlijck ons de werelt te versnaden.

„ En gelijck wy inde werelt al leven soo oock leeft
 „ De werelt in ons. Waer dooz de werlt geen plaets en geeft
 „ Het hemelsche te bevroen/ mits wereltsche ghesinthept
 „ En blyben so helaes in wereltsche verblinthept.
 „ Maer mijn besorger-Heer/mishagende dat ick
 „ Gebangen/en geboepdt lagh inde werelts sijn ick
 „ Geballen/end om my daer plich wyl te trecken
 „ En d'pd'le werelt droom genadelijck t'ontwrecken/
 „ Een eynd dat ick mijn ziel ten hemel sturen mocht/
 „ Verfoepende al t' gun ick inde werelt socht.
 „ O valsche werlt! ghy sloof! ghy kunstige bedrieghster/
 „ Cov' res/spoockt' es/schijn goet/ghy snoode schalcke lieghster/
 „ k Verbloeck al u gespuyt/ k afreck my van u prael/
 „ Want dooz dees werelts wond/voel ick een hemels srael/
 „ Wiens glorieuse kracht mijn arme ziel wil leyden/
 „ Om van de pd'le pacht en nietighept te schepden.

BASILAUS ARESTINA.

Basilas. Waer van spreekt Manuel? Arestina. Wat ist daer ghy van spreekt

„ Seght dochter? Manuel. Moeder my versellinge gebreect/
 „ Dies sprack ick met my selfs/mijn geest was opgetogen
 „ In sek're aendachtighept. Het scheen ick vooz mijn oogen
 „ Verschijnen sagh een vrouw in kostelijck gewaedt/
 „ Seer prachtelijck verciert/lichtveerdigh van gelaet
 „ Bedrieghlijck van aert/pluymstrijckende in wesen
 „ Seer onstantvast in als/en nochtans hoogh getesen
 „ In scepterlijcke staet/ en daer dooz seer ontsien
 „ Van peder: doch by som bedaerde en wylse lien
 „ Veracht/en gantsch versmaet. Nu sal mijn moeder raden:
 „ Wie t' was. Arest. Basilius ick ben met haer beladen/
 „ Het schijnt de sinnen zijn helaci! seer ontstelt.

Basilas. Mijn waerde hint/ich bidt/seght my doch wat u quelt?
 Manuella. Niets quelt my Dader. Basilas. Niets? k vind' nochtans in u sprecken.

Manuella. Dat pets u schozt. Arest. Vermits wy sien een mercklijck teken.

„ Ghy bepde zyt verdoot. Maer seght my doch wat vrouw/
 „ Het was die my verscheen hier vooz mijn bedd'. Basil. Wie sou
 „ Dat raden kunnen kind? Manuel. k Was certijts heur sabinne.

Arestina. Wie was t' doch? Manuel. d' Adelheyt de werelts afgodinne
 De hooberdp/de prael. O moeder/dese seeckr
 Mijn lange heeft geboept aen hare sondens reeckr/
 Ontslagen ben ick nu/van haer ben ick ontflagen
 So lief als ick haer had/so groot is nu t' mishagen

Die 'k vaude pd' thept heb. siet watten grooten goet
 Is nu gerefen upt het gun wy tegen/poet
 Geoorddeelt hebben/ alhier sietmen 's hemels goethept
 Hoe vaecken 't soetste soet recht onder 't bittere roet leydt.
 Het ongeluck mijns wonds/ons' allen onheyl seheen/
 Nochtans dooz dit toebal/dooz dit onluek alleen
 Mijn liefde tot de werld my gantschlijck is ontoogen/
 De werelds pd' thepts speun ick lange heb gefogen/
 Nu walgd my die geheel. Hoe groot is mijn geluck/
 Dat Hemels vzeughde sproot upt tpdelijcke druck/
 Want d' Hemel heeft my nu genadelijck verhozen.

Basilaus.

Ach! Manuella/ wy met groote vzeuchde hoozen
 D Christelijck beslupt. Arekina. Mijn ziel is so verheught
 Dat tranen barsten upt dooz d' innerlijcke vzeucht
 Den Hemel u versterckt. Basilaus. En wil ons dochter geben
 Gesontheyt om met ons langh heugelijck te leven
 Hoe is 't doch met de wond? Arek. Hoe was 't doch dese nacht?

Manuella.

Nette groote pijn/helacs! die ober was gebzacht.

Basilaus.

'k Derwacht een Doctoor hier die my seer wert geprefen/
 Doch t is een vzeemdelingh;maer seggen my dat desen
 Een goet Chirurgus is/en daer hy seer vermaert/
 Ick heb het ongeluck acn hem geopenbaert
 En heeft my vast beloost dees dooznoen hier te komen /
 'k Meen hy haest hier sal zyn. Arek 'k Heb hupden niet vernome

Arekina.

D Constantijn. Manuella. Hoe mijn? So moft ic syne zyn.
 Als ghy genesen zyt verhooptmen Constantijn
 D Echten wesen sal. Manuella. Om daer nu van te spraken
 Is Moeder geenen tijt; want ick geboel meer teken
 Dan sterben. Basilaus. Constantijn bevalt ons bepden wel/
 Maer dochter om daer van te hand'len ick uptstel
 Tot dat bequame tijt ons plaets daer toe sal geben.

Manuella.

Mits dat ick noch helaes! bevint gebaer van 't leven.

CONSTANTYN.

Arekina.

Daer 's Constantijn. Basilaus. Een stoel. Constan. Joffrou:
 geen moeyten doet/
 Men Joffrou Manuel geef ick mijn morge-groet.

Basilaus.

Dees nacht na sy ons klaeght was sy in groote ppne.

Constant.

God gaef sy waer gesont en dat haer pijn waer myne/
 Veel lichter waer de smert als haer in pijn te sien.

Manuella.

Lichtveerdelijck ghy wenscht/vermidts niet kan geschien/
 Maer so 't geschieden mocht ghy mooghlijck soudt niet wensche?
 Als 't wenschen krijghbaer waer/gelooft dat alle menschen
 So mild niet souden zyn in't hrenschen. Conk. Joffrou neen
 Gelooft dat ick niet wen;ch/ of wenshendeick meen

Rechte

rechtbeerdigh 't gun ick wensch, Manuella. Ten' kan niet zijn
rechtbaerdigh/

Basilus
Constant. 't Derkrijgen/en de wensch/zijn seer ongelijck aerdigh.
Doch dochter/'t sy hoe 't sy/zijn wille die is goet.
G'looft Joffrou Manuel/ dat willigh ick mijn bloedt
Dooz u verstorzen sou. Manuel. Dit is 't gemeene segghen.
Nch moeder wilt ghy my op d'ander syde legghen? dees syde is
vermoeyt.

Constan. Heert ghy u van ons af?

Manuel. Ick keer en wederkeer tot ick keer na mijn graf.

Sigismundus in Doctours gewaedt.

Basilus Hier is den Doctoꝝ. Arest. Heer wy lang na u vertoefden.

Basilus Ons dochter sepden ons (het gun ons seer bedzoefden)
Sy dees verleden nacht geleen heeft groote pijn.

Manuella So groot/helaes! dat die niet grooter en moecht zijn.

Sigismun. Men welck spd' is de wond? Arest. Heer inde rechter syde.

Manuella En aen de slijcker ick de meeste pyne ipde.

Sigism. Dat is de weerpijn die wy d'ander syde spzoot/
Maer waerom legt ghy op u rechter syd? Manu. Dyt noot
vermits ick was vermoeyt. Sigism. Geliesd u om te wenden.
Joffrou geeft my u pols/want dooz de pols wy kenden
Wis oordeal geben/waert inwendelycke schozt.
De pols behaeght my niet/vermidts die gaet te hoort/
Doch 't lichaem is ontstelt daer ober is 't geen wonder/
De pols geen maet en hout/want koozt se iffer onder
Met duur'ge hetten/die haer dozstigh maken moet/
Hoe is de wond? Basil. Die dzaeght. Sigif. So die wel dzaegt dat
's goet/

't Sal noodigh zijn dat ick de wonde mach besichten/

En kaers. Mauuel. Geeft my de kaers. Sigism. D'broeder sal
wel lichten.

Manuella Hy is mijn broeder niet. Sigism. 't Dacht hy u broeder was/
Vermids dat ick hem bind so vaerdigh/en so ras

Sigismun. Om u te dienen. Arestina. Heen 't is een van onse vanden.

't Sal noodigh zijn dat ick my hier by u laet vinden/

Als ghy verbonden wert om aen de Chirurgijn
Te raden 't best. Basilus. Mijn heer 't sal aengenaem ons zijn.

Sigismun. En laet u dochter gantsch geen swarigheden maken/

Want met des hemels hulp sal sy wel haest geraken

Tot haer genesingh/maer sy haer wachten moet

Dooz dzoefheyt sinnens quel/want sulcx bes waert het bloet/

Sijt Joffrou blyd van geest. Mauuel. Hoe kan ick wesen blyde

So ick de wondens swert gestadigh in mijn syde

Geboel? Sigism. En kan de pijn dooz dzoefheyt zijn verfoet?

Och neen. Coont dat ghy hebt geen vrouws maer manne-moet/

De grootste moed men moet in't grootste onlueck plegen/
 't Onlueck is so van aerf dat zy meest is genegen
 Te tasten aen de Droomst/Waer dat sy tegenstrijt
 In haer bedravingh vint. So ghy gelaten sijdt
 't Onluecke gebal/so zyn u ongelucken lucken/
 De wijfheyt nimmer laet heur dooz 't onlueck verdrukken/
 Maer in haer swaerste ramp sy heugelijckste bloepdt
 Geijck de Palm-boom doet/die onder 't swaerste groeyt/
 En draeght haer weelike top te boben die haer druchten
 Dermits sy aen 't gebal haer nimmermeer en juckten/
 Druckt u 't onlueck/ acht het gelueck dooz na beraed
 Dermits den Hemel u alleen beproeben laet/
 En so ghy u verdriet gelatelyck kunt dzagen/
 Daer dooz sult ghy u God te meerder dan behagen/
 Houd seker en gewis dat upt dit quaet gebal/
 Oberbloeden heyls/en lucken spruyten sal/
 Want na ick heb verstaen upt uwe Vaders woorden/
 En na ick zedert oock van anderen wel hoorzen
 Geviel de wond onbroets/doch best ghy 't oord'len kunt.

Const. 't Is so Heer Doctoz/want het was op my gemunt.

Sigismun. Op u? Const. Och ja op my. Sigif. Wie heeft d'oorfaeck gegebē?

Const. Dat 's twijfelachtigh. Basil. Heer/de jonge luydens leven

Sigismun. Is roecheloos/'t is so gelijck nu blyben moet.

Manuella. Ten hoogst zijt ghy verplicht nu dees Joffrouwens bloet

Sigismun. Om uws wil is verstoet. Const. 't Sun hertelijck ick beklage/
 En midlertijt moet ick de smert en pyne dzagen.

Sigismun. Weent Joffrou niet ick bids/want ghy bestwaert de wondt,

Manuella. Sprekende met de vader en Moeder heymetick/en

Const. Antij. onderhout Manuelle binnē monts

Const. Antij. 'k Derwonder dat ick dees jongman hier by haer vondt/
 Of heeft zijn reen waerom? Basil. De reden ons bewegen

Manuella. Zijn komst hier toe te staen. Arest. Dermits wy zijn genegen

Const. Antij. Dat onse dochter soud in houwlijck met hem treen.

Sigism. Is dit de oorfaeckre grant/so hebt ghy groote reen.

Manuella. Maer liefte sy hem? Basil. Ten deel/maer liefden eerst een ander/
 Doch dooz dit onlueck salmen binden wel berander.

Const. Antij. Want die haer heeft gequest/die had sy eerst besint.

Sigism. En komt sy noch by haer. Arest. Och neen/soud ick myn kind

Manuella. Dat ongelijck doen om zijn besoekingh toe te laten?

Basil. Al heeft sy hem geliefd/so moet sy hem nu haten.

Arestina. Ons neyginge tot hem en was oock niet seer groot

Manuella. Maer desen die is rijck/en d'ander kael en bloot.

Basil. De Ouderz moeten forgh vooz hun liens kind'ren dzagen.

Arestina. 't Is waer den ander kost mijn dochter wel behagen.

Basil. Mits zijn bevalligheyt en kloeckheyt van zijn geest.

Arestina. En deughdsaem is sy oock;maer 't geen men aldermeest

Basil. Ter werelt noodigh heeft daer is sy van gebreckelijck/
 En datmen houd om deughd alleen dat is te geckelijck.

- Sigismun. De werelt hedendaeghs en acht de deughde niet/
Het gelt dat wert geacht ghelijckamen daer ghijckx fiet.
- Arestina. Die die sy lief den eerst/ heeft treffelijcke gaben.
Basilaus. Want niets in hem gebreect. Sigism. Als rijckdom ende haben
Arestina. Hy is wel sprekend' want heeft lange gestudeert.
Basilans. Europa in zyn tijt gant'sch door gepilgmeert.
Arestina. In alle kunsten is hy grondelijck ervaren.
Basilaus. Dies ick verwonder niet mijn dochter hem sagh garen.
Arestina. Want door zyn snaer- spel hy haer hert gestolen heeft.
Basilaus. Ja al wat aen hem is/ dat 's aerdigh/ en het leeft.
Arestina. Daer by volmaecht van leen/ aen hem is niet vergeten/
Basilaus. Maer wat bedraecht het al? men kan daer niet van eten.
Sigismun. Het gelt/ het gelt/ het gelt/ dat moetmen achten meer.
Basilaus. D'Heer Doctoz seyd seer wel/ het gelt geeft ons de eer.
Sigismun. Doch ofs waer datter twee hun inde Echte stelden/
En hy bzocht in zyn deught/ en sy bzocht in heur gelden/
Soud' dat niet kunnen zyn?
Basilaus. Waerom niet kunnen zyn?
Arestina. Mits hy niet in en bzocht/ en ick geef haer het mijn
Sigismun. So acht ghy deughde niets? Arest. Och ja ick acht de deugde
Maer 't gelt/ Heer Doctoz/ 't gelt ons aldermeest verheughde.
Constan. Heer Doctoz? Sigism. Wat 's u wil? Const. Me Joffrou is
niet wel.
Sigismun. 't Is flauwte/ wijn-azijn. Manuella. Nch! neen/ 't is herte quel.
Constan. So langh ick by haer was en heeft sy niet gesproken
Arestina. Dat deert u dochter? lief wat heeft u doch gebzoken?
Manuella. De moed. Sigismund. De moet Joffrou/ moet u gebreken niet
Lassertigste men meest in dees toeballen siet.
Ners sal ick bzenen u om 't herte te verstercken.
En soo 't u bepd gelieft dat ick met haer mach werken
Gewisselijck dat ghy veranderingh sult sien.
Basilaus. Seer groote eere sal ons door mijn Heer geschien.
Sigismun. En waer ick tweemaal daeghs mijn siecken gae besoecken/
Sal ick om uwe wil my selven soo verkloeken
Dat viermaal daeghs ick koom u dochter spreken aen.
Basilaus. Laet de vergeldingh Heer op ons beleeftheit staen.
Sigism. Joffrou ick afschept neem/ hoe sal ick haer doch noemen?
Arestina. Heer Manuella. Sigism. So mach Joffrou haer beroemen
Van d'hooghste naem ter werelt/ vermits Emanuel
Is onses Heerens naem/ waer over ick die stel
Als d'hoogste/ en die Heer sal ick Joffrou bevelen/
En acht mijn wederkomst u niet en sal verbelen.
Manuel. Nch neen Heer/ want seer lief sal welen u besoeck.
Sigism. Den Heer u behoed/ ick bid u houd u klocck/
Met u verlos ick ga. Const. Ich sal mijn Heer gelepden/
Mijn Heer wy zyn nu hier alleene met ons bepden/

En zijn niet overhoort/ich bidt u seght my doch
Wat oordeelt ghy van haer. Sigism. Ick achte dat zy noch
In geen gebaer en is/ 't schijnt dat ghy vrees haer sterben.

Constant.

Vermits ick dat geluck verhoope te verwerven
Dat zy sal zijn mijn Wypdt: doch tusschen u en my
Gesproken. Sigism. 't Sal by my wel blyven/en soo ghy
Verstaet in u behalff dooz my pets kan geschieden/
So reed my vinden sult/g'lyck ghy my moogt gebieden. Binnen.

Constant.

Ick danck u Heer. Arek. 't Is best dat ghy een wepnig rust/
'k Sal sluyten het goddijn/want ghy zijt vol onlust.

Basilas.

Mits dat ghy wepnigh slaep genoot de nacht verleben/
Die onrust lasheyt maect aen sinnen en in leden. Alle binnen.

PHILOMELLA.

Philom.

'k Heb vreemde achterdocht van mijn speelnoot Sophy/
Want openhertigh zy nu niet en spreekt met my/
'k Heb haer 't geheym ontdeekt/vermits ick 't haer vertrouden/
God guune dat het my niet naderhant beroude n
Ick weet zy met Terens nu dagelijck verselt/
En of zy mijn verzoek aen hem te vozen stelt
Ben ick onseker af. De werelt is vol loofsheyt/
En zonder in Sophy wel wesen zulcke boofsheyt/
Dat zy in plaats vooz my hem dooz haer selven spreekt
En dooz haer eppen liefd' haer trouwe met my spreekt/
't Soud kunnen zijn/oft waer! en dat ick waer bedrogen/
Ick sweer haer dat ick 't licht sal trecken upt haer oogen
Dooz 't balschelijck bedryf. Nochtans geloofick niet
Dat dooz Sophia my dit ongelijck geschiet/
Al is de werelt valsch/vol listelijcke trecken.
Dooz d. sen heeft my noyt ontrouw van haer gebleden/
Dies ick verhoop het best/en met haer beynsen moet/
Nochtans ben ick jalours/doch sulcx mijn liefde doet/
Want liefde vrees gefaegh. Na dat ick heb gesproken
Terens bedecktelijck/en wepnigh upt gebroken
't Vermogen mynes herts/waer dooz hy herft verstaen
Ten deel mijn liefd' tot hem/bemerchten ick wel aen
Sijn antwoort/dat hy schreumt mijn liefd' te ebenaren/
En dooz het gun my met Terens is wederbaren/
Wantrouw ick van het gun ick van hem heb verwacht/
Want Arters byndschap hy meer als mijn liefde acht.
Ondanckbaren Terens! doch al is hy afkeerlijck/
Mijn neygingh mindert niet vermits mijn liefd' is eerlijck/
Alsteert u so ghy wilt ick keere van u niet/
Alwaert so dat ick u weerliefde niet geniet.

C

A's i

Is't Arter die belet Cerens my niet bezinden?
 So sal hy oock de wzaeck in Philomella vinden.
 Wzeecht Hemel! Hemel wzeecht/ ah! Hemel wzeeket ghy/
 Of ick wzeecht aen my selfs. Want ick/ helaes/ in my
 Gemoeed een tocht bevind/ en stadighlyck gevoele/
 Met zinneloos gebzaeck/en razerny's gewoele/
 Dat hersenloos ick ben. Wen Philomella ick?
 Ick Philomella? Neen. Myn hert is in't bestrick
 Van Liefde tot Cerens. En in hem gheen medoghen!
 Cerens/ ach! zaegt ghy niet in't giuren van mijn ooghen
 D wsesens-beeld/gelyck't geplactst is in mijn hert?
 Hebt ghy u gloz in mijn hertens bitt're smert?
 Wilt ghy her herte zien? Ick open dese zyde/
 Op dat u kundbaer zy de quelle die ick lyde/
 De knaging die ick draegh; de Wel die ick beleaf/
 Als ick bedenck mijn Liefd'/ ick schrick/ ick tril/ ick beef/
 Ick treur/ ick claegh/ ick ween/ mits ick niet can bemercken
 Dat weer-liefd' in u hert pets vuchtbaerlychs sal wercken/
 Maer wercken dat de Jeught van een verliesde Maeght
 Mt-teert/vermits de Liefd' die zy Cerens toc-draeght/
 Sp toyt' een lastigh Juck/so vzeendt als opt wy zaghen/
 Want die ick wil en lief/die heeft in my misghaghen/
 Vermits zyn Dvandt my liefst. Helaes! daer zyn zy bepd/
 't Is best zy my niet zien/ en dat ick van hier schepd.

Arter, Terens, sprekende binnens monds.

Arter. En vond ghy haer so dwars. Ter. Ja/ dat ick seker houde/
 Een Cyger/ oft een Leeu/ men eer betemmen soude
 Dooz dat men haer beweeght te lieben u. Arter. Is't waer?

Terens. Ach! al te waer/ vermidts de reden die ick haer
 Deb booz-gehouden/zy verstoot/ helaes! seer binnelyck/
 So dat ick Philomel booz u acht onverwinnelyck.

Arter. So isser dan gheen hoop? Ter. Heur af-keer is te groot/
 Te seer zy u veracht/ te seer zy u verstoot.

Arter. Wat reden heeft zy dat men haer niet can beweegen?
 Terens. De reden zyn dat zy een ander is genegen.

Arter. Wie doch? Ter. 't Is eenen die u seer wel is bekend/
 En vozsaeck is ghewis dat Philomella went
 Haer gantschelyck van u/hoewel dat zy vooz desen
 D gunstigh was. Arter. Ick bid u/ seght my wie't mach wesen?
 Want ick gheen asterdocht van pemand opt en hadt.

Terens. Suex houd ick booz gewis/en weet oock selier dat
 Hy die zy Liefst/u Dvandt is/en u Dvandt sal blyben.

Arter. De Dvandschap bzeecht/als twee gebvanden beyde stryben
 Om weerliefd' van een Dvout. Ter. Ick seg u/Arter niet
 Daer dooz u Dvandt gestryf om haer weerliefd' geschieft/
 Maer dat zy Liefst. Arter. Zy Liefst? zo Liefst sy. sonder vergen.

- Terens. Sp Liest/en meent u Dvnd tot weder-liefd' te tergen.
 Arter. Dit's vzeemt. Ter. En nochtans waer het gun ich u verelaer.
 Arter. Ja't waer Cerens? Terens. 't Is waer. Arter. En come hy
 vaech by haer?
- Terens. So vaec als't hem gelieft. Art. In't dypstier? Ter. Deen/by dage.
 Alter. Hoe weet ghy sulcx Cerens? Ter. Dermits 't mijn ooggen zagen.
 Alter. Zaeft ghy het selfs? Ter. Gewis. Art. So weet ghy wie het is?
 Terens. Ick weet. Art. Velaes! so is mijn Liefde tijdt-verquis.
 Wat droeve maren ghy? Op me! my nu vermelden.
- Terens. Het schijnt my vzeemt dat ghy u hier dooz so ontsleiden.
 Arter. So zp hem Liest. Ter. En hy haer geen weer-liefde draeght?
 Arter. Onmoog'lyck is't/dat hy aen so lief-waerden Maeght
 Geen weer-liefd' draeghen soud'. Cerens 't en can niet wesen.
- Terens. Zijn weer-liefd' niet ontsteect/hoe hoogh dat is geseen
 De Liefd' van Philomell'. Want zijn hert niet beweeght/
 So is zijn wesen van natuurl'ghckhepd geleeght.
- Arter. Het waer onmenschlyck soud' zijn Liefde niet ontstecken/
 Dermits zp machtigh is een Princens hert te breecken
 Tot Liefd'/al waer't versteent: want in haer ooggen-kracht
 Zit een verborzen dwang/een herte roover-macht/
 Die zielen dwingt Cerens. Ach! dat ick weten moeghte
 Op wien zp is verliest/en dat haer Liefd' niet wroghte
 Weer-liefd' in die zp liefst. Ter. Verwondert daer niet van/
 't Is u so trouwen Dvnd/hy haer Liefd' weyg'ren kan/
 Dermits dat ghy haer Liefde: en om u niet te letten
 Wil hy op Philomell' zijn Liefd' in't minst' niet zetten/
 Als vzyndschaps trouwe proef. Art. O heelijck ghemoet!
 Die sonder kennis my so grooten welvaed doet.
 Ick aen zijn voeten kniel/ ick buygh vooz hem ter aerde/
 Ick roeme van zijn deughd/ ick roeme van zijn waerde/
 'k Sal eeren zijne naem/ 'k sal blijden zijne klaef/
 Al't mijne acht ick 't zijn/ mijn midd' len en mijn haef
 Ick offer aen hem op. Ja dat een Monarchie
 In mijn gebiedt bestond'/ ick gaf hem d'Heerschapppe.
 Segt my Cerens wie't is/ ick bid u siit mijn wens.
- Terens. Wenscht ghy te kennen hem? Art. Ach ja. Ter. Het is Cerens
 Die u dees trouhept toont/en blijven sal getrouwe.
- Arter. Cerens/O vzynd Cerens/ 'k u vooz mijn af-God houwe.
 Is't moog'lyck 't gun ghy zegt? Ter. 't Is so ick heb ghezept.
- Arter. Dat Philomel op u haer Liefde heeft ghelept?
 Terens. Doewel/ ick swert/dat ick nopt heb ghehadt gedachten
 Te lieben haer/noch dat ick oock in't minst' verwachten
 Daer nepging t'mijnwaerts. Maer als ick haer dan u sprack
 Sp seer bedecktelijck in het begin upt-brack
 Heur Liefd' tot my: doch ick behevnsdelijck antwoozden/
 Maer in't beslupt zp dooz mijn redenering hoozden

Dat ick in geender wijs mijn liefde stellen sou
Op haer; vermits dat ghy betrachten haer u Drou
Te maecken dooz de Ehr. En Philomel verstaende
Mijn trouweyt tot mijn Druyt; recht anders als sy waender
Ontfocaten meer in liefde/als vrouwens aert gewis
Die gragen meest na 't gun dat onberijghbaer is/
Dies sonder twijffel zy in haer liefde' sal volherden
Met hoop om noch int laetst mijn echte Drouw te werden.
Maer d' Joffrou is verdooit/want vunds' trou niet toe laet
Te lieben haer na wien mijn vund in echt na staet/
Ick spreck gelijck ick meen. Terens. O vund Terens u reden
My dwingen dat ick sijgh ten hemel mijn gebeden/
Ick middel vind dat u welbaed mach zijn geloont/
Dooz d' oberwaerde trou die ghy aen my betoont/
Omhefingh moer ick doen/vermits dat ick bevonde
Men grooter trouwe van een vunt niet vinden konde
O waerdighe Terens! Terens. En waerden Arter laet
Ick u nu dienen doozts met vundelijcke raedt/
Waer dooz ghy mooghtlijck sult tot u vermeten komen.

Alter.

Terens.

D raed sal willigh by my we'en aengenomen;
Want dooz u trouweyt ick my gantsch op u vertrouwt.
Du Philomel' my liefde/ g'lijck blycht/ ick seker hou
Dat zy volherden sal om mijn weerliefd' te winnen/
Waer ober dat ick oock geraden soude binnen
Om niet te schouwen heur/maer somtijds haer versel/
En int versoek aen my gestaegh dooz bozstweer stel/
Dat ick haer liefde' affegh/om u getrou te blyphen.
En mooghtlijck dat hier dooz d' alwerckend' tijts bedzphen
Dyt spzuyten sal verkeer van heur afkeerlijckheyt/
Want bindende dat heur liefde' vuchtloos is gelepdt/
Op my/sal mooghtlijck zy doozvzoedigh na beraden
Beklagen dat sy u ondanckbaerlijck versmaden/
Want in haer ommevangh sal ick heur staegh zijn dwars
So dat sy leven sal in een verdriet'ge pars:
En ghy nootfaecklijck sult u moeten oock verkloecken/
Dat ghy na oud' gewoont haer somtijts komt besoecken/
Maer spreekt niet van u liefde. Arter. Terens het sal gesthien/
Hoewel dat Philomel met afkeer my sal sien.
Dies ick als moedelooos sal schzennigh zijn in't spreken.
Daer in ghy dulden moet/ en sult u selven bzeken
Ja beyusen na vermooghen laet my doozts begaen.
Al wat Terens my raed sal willigh zijn gedaen.
Toont geen laffertigheyt/want 't is geen manhaft's teeken/
Ick heb de middel nu om u van haer te wzecken/
Mits haer afkeerlijckheyt die sy u heeft betoont/
Heur liefde' tot my sal oock afkeerlijck zijn geloont

Terens.

Alter.

Terens.

So dat zy eyndelijck my moghelijck sal haten/

En keeren weer : a u g'lyck zy u heeft verlaten.

Maer met boozsichtigheyt het alles moet gheschien.

O Duint Cerens ! Ter. Niet meer/daer komen vzeemde tien.
Beyde binnen.

Sigismundus in Doctoo's gewaedt.

Hoe het gheval oock speelt met menschen op de aerde !
Geijck het onluck comt (so vlucht het weer ter vaerde :
Dies een kloeckmoedigh hert b'hoort niet te zijn verschzickt
Hoe seer het onluck hem verwarden/en verstrickt/
Hoe vinnigh het geval hem schielighijck aentasten/
Hoe onvoosien dat hem het ongeluck verasten /
Een kloeck gemoedt betaemt hy sich daer teghen zet :
Want 's Werelds misval sels in 't eynd' sich selven redt.
Hoe dwars was my de tijt ! Hoe snur ! en ongeluckigh !
Hoe wreveligh 't gheval ! hoe quelijck/en hoe d'uckigh !
Ja 't scheen de Zonn' en Maen my beyde waren teghen !
En sterre-reps-beheer my woedlijck teghen steghen :
Als d'alder-dzoefste ramp was/ doen ick 't liebe licht/
Belacp ! misten van mijn Manuell's ghesicht :
Wiens duyf're uevels-damp gesheelyck is verdweenen/
Want S'errren/Zonn'/en Maen geluck'lyck weer verscheenen:
Dooz dit Doctooz's ghewaed. En na 't sich aen laet zien
So moghter wel pet vzeemts dooz dit belepdt geshien :
Want d'hemel niets en schickt of heeft verbozghen reden.
Mijn Engel weet noch niet dat onder dese kleeden
Haer Sigismundus schuplt. Midts tijdt niet toe en liet
D'ontdeckingh. Doch so ick gelegentheyd geniet
Sal't nu geschien. Op me ! Wat sal my wederbaren ?
Wat sal de upthomst zyn ? Wat salder openbaren ?
Hoe vzeesich is mijn hert/hoe schzeumigh mijn gemoed ! Moed
Hoe wanckelbaer mijn hoop. Wat zegt ghy moed/oft goed ? Goed
Moed en goed/ hoe kan't zyn moed en goede beyde ? Beyde
Wilt ghy dan Echo my in 's Hemels name leyden ? Leyden
En leyden alles/doch tot 's Hemels eer geschiet ? Schiet
Sal niets gheschieden als 'tgun d'hemel my toe-liet ? Liet
Liet d'hemel my in dit Doctooz's gewaed verkleeden ? Kleeden
So heeft den hemel hier toe zyn verbozgen reden. Reden
O Sigismund ! 't is plicht dat ghy den hemel danckt. Danckt
Ick danck/ ootmoedigh Heer/ midts ghy genadigh hangt
Dw' sorghe ober my. Stuurt my boozts in u wegghen/
En gunt my upt genaed' u mildelijcke zegghen.

Binnen.

Manuella in haer Bedde.

Dopt meer lijden oogghen sagghen /
Dopt en wasser d'oeber knagghen /

E 3

Dopt

Noyt gheen hert had meerder smert/
Want ick heelen moet mijn klaghen/
Dies mijn ooggen tranens-blaghen
Dingen upt mijn laffe hert.

Doch mijn weenen niet verbeelden/
Mits mijn tranen zyn de beelden
Die af-beelden Sigismund/
Ja by peder tranens-klauerheyd/
Vind men dat ick spreek de waerheyd/
Want men Sigismund daer vond.

En mijn Liefde moet ick heelen/
Ja de tyd/Helacp! seelen
Dat ick spzeeken mach van hem/
'k Wchten alles gantsch niet druckigh/
Moght ick wesen so geluckigh
Dat hy hoozen woght mijn stem.

Tot verlichting van zyn quelle:
Want ick weet hy in een helle
Dol ellend' en knaging leeft.
'k Weet hy vzeest in zyn getweten
Dat zy hem gantsch heeft vergeten/
Die hem in haer herte heeft.

In mijn hert/en mach't wel sweeren/
Dat ick nimmer sal af-keeren
Van de Liefd' die't hert hem dzaeght/
En oock nimmer ick sal houwen/
't Sp ick Sigismund mach trouwen
By de eede van een Maeght.

Heeft het onluck toe-gezonden/
Dat mijn Lief my doodlyck wonden/
't Is vooz my een lichtte pijn:
Ja al waert oock daer beneben
Dat de wond beneemt my 't leven:
Want mijn leven is doch zyn.

Sijne is't/en zyn sal't blyben/
Wat de tyd oock mach bedzyben/
't Is wel waer mijn Ouders wil
Is tot Constantyn genegen:
Maer mijn neyging strjdt daer teghen;
Want mijn Liefd' op hem niet vil.

Pochtans so ghebien de Wetten/
Dat ick my niet soude zetten
Tegen Ouders wil in pet:
G'hoorzaemheyd die wil ick plegen:
So hun mijn verkies staet tegen/
Houtw ick dan mijn leven niet.

En gelaten my begeben
 In de Waeghde-staet te leven :
 Welcke staet my wel behaeght.
 Is mijn luck so hoogh gerezen
 Dat ick ongehoudwt mach wesen
 Sigismundus lieve Waeght.
 En somtijds met hem verzellen/
 Om malkander te vertellen
 Al wat ons d'erbaring melt/
 Sal mijn hert noch wel genoeghen/
 Al woud' d' Hemel ons niet voeghen
 In de Echt te zyn gestelt.
 Sigismund ick seker achte
 Sal versoepen zyn gedachte
 Tot een ander neppen zou :
 Maer sal sullicks tegen-strijben/
 Op dat Manuell' mach blijven
 Sijne Waeght in plaets van Drou.
 En te samen supper leven/
 Om de Wereld proef te geven
 Hoe veel dat de Liefd' vermacht :
 Mits wy bepde lust versaecken/
 En na gheene wulpshepd haecken/
 't Gun men nopt voor desen sacht.
 Onser bepde tot een glozp/
 En 't sal blijven in memozy/
 Tot een Amsterdams cieraet/
 Dat twee Liebers Liefd' so hechten/
 Mits zy niet en moghten echten :
 Crouden t' saem in Waeghde-staet.

Dienst-bode.

Den Doctoꝝ Joffrou is gekomen. Manuella. Waer is Vader ?
 D. bode. Niet t' hups. Man. En Moeder ? D. bode. Zijn nu upt gegaen te
 Manuella. So laet hem komen in/ k zeg/laet hem komen in. (gader.

Sigismundus in Doctoors gewaedt.

Sigismun. 'k Derwonder Joffrou dat ick u alleen hier vinn'.
 Manuella. 'k Derwonder selven Heer/ doch het gebeurt seer selden.
 Sigismun. Hoe vindt ghy u ? Man. Belaes ! de steecten my seer quelden.
 Sigismun. De flaente duurt die noch ? Man. So seer niet als het was.
 Sigismun. Ich heb mer my gebracht een weynigh in dit glas/
 Manuella. Het gun versterkt het hert/belieft het u te proeven ?
 Sigismun. Soud' ick het nemen al ? Sig. Och neen/sult niet behoeven
 Te nemen meer als halfeen roemer. Man. Dat's niet veel.
 Sigismun. Siet daer/dit is genoegh/het water is seer eel/

En seer

- En seer conserbatijf/en sal oock daed'lyck werken/
 Het-heugende de geest/en 't hert daer by verstercken/
 Glyck ghy bevinden sult. Manuella. De smacck gevalt my wel.
- Sigism. Daer ober ick het glas in u berepcking stel.
 Manuella. Ick danck u Heer/en wensch mijn danckbaerhepd te toonen.
 Myn Ouders sullen u seer mildelijck beloonen/
 't Verdriet my dat zy nu niet by der handt en zijn.
 Op me! Sig. Wat ist Joffrou? Man. 'k Gedool seer groote pijn.
- Sigismun. Waer doch? Man. Myn hert. Sig. Is't hert? Helacs! zijn't
 herte-quellen.
- Ghy moet Joffrou geheel upt u gedachten stellen
 Al't gun u quellen mach. Man. Dat's Heer niet in mijn macht/
 De werckelijcke geest/die na't vergeten tracht/
 Die selfde geest doet ons gestadighlyck boozbeelden
 Het beeldt 'twelck in het hooz der g'heughenissen speelden/
 So dat men minder kan vergeren 'tqua men wil
 Vergeten/ mits 't gedacht staegh op't geheughen vil.
 De zinnen/g'lyck ghy weet/zijn on'e meestereffen/
 En waer hun neyging neyghit/hun krachten ons toe-hessen/
 De reden sulcx betoont. Sig. Joffrou filosofheert.
- Manuella. Och neen/d'erbarenthepd my sullicx daegh'lychs leert/
 Dat minste men vergeet het geen men wil vergeten:
 Want isser pets geplactst in't binnest' van't gheweten/
 't Geweren is gelijck een spiegelachtigh glas/
 Waer in gestaegh het beeldt van u geheughen was/
 't Welck lebend sich verdoont. Sig. En dit zijn u verdrieten?
- Manuel. Och neen/het is geluck ick't geheugen mach genieten.
 Sigismun. So is't u dan geen quel? Man. Deen Heer/'t is mijn vermaeck/
 Waer ober dat ick na't geheughen stadigh haeck.
 Op me! Sig. Joffrou ghy zucht/en't zuchten kan niet helpen/
 Het zuchten sal m't laetst u hert gantsch ober-stelpen/
 D selven ghy misdoet/ghy doet u selven quaet/
 Het zuchten boozdert niet/het zuchten niet en baet/
 Want ghy de moedighepd dooz't zuchten gantsch sult bzeekett.
- Manuella. Myn hert verlichten/moght ick mijn gedacht upt-spreken.
 Sigismun. Spreekt upt tot u verlicht. Man. Op me! schreumt my belet.
 Sigismun. Bindt u niet aen de schreum/want noodt en heeft gheen Wet/
 Verlicht u teere hert/dooz't melden ulv's gedachten/
 Want droefhepd mindert dooz de smakelijcke krachten.
 Ick acht dat ghy u quelt/ten aensien ghy bevord
 D lichaem doodlijck dooz een mans hand is ghewond/
 't Was warelijck te wreed't gun u is wederbaren.
- Manuella. De pijnen van de wond my alderminst beswaren/
 Die pijn is my gheen pijn/die pijn doet my gheen leedt.
- Sigismun. Geen leedt Joffrou? Manuella. Geen leedt.
 Sigismun. Hoe dat? Manuella. Want die het deedt

Geen leedt aen my kan doen. **Mides** ick weet dat mijn leven
 Waer in gevaer/ dat hy zijn leven soude geven
 Om 't myne te behoer. **Sigilin.** Dit is seer veel gesept.

Manuella.

Ich weet dat in zijn hert een vast gegroundbest leyt
 Die alle trouwe verr' in trouwheyt gaet te boben.
 't **Is** groot geluck booz hem dat ghy sulcx wilt gelooben.
Manuella. Onnoedigh is 't geloof/vermidts ick 't seker weet/
 Tot proebe van zijn trou/tot my ick my vermeet/
 Dat dupsend levens hy booz my soud' willen wagen.

Sigismun.

Manuella.

Dies ghy van hem dit leedt gelaten kunt berdragen.
 Verdragen dat is 't minst' want mijn verstoze bloet
Is 't myne niet/maer 't sijn. **Sig.** **Ma** Joffrou spzeecht/so moet
 Veel' man u waerdigh zijn. **Man.** So waerdigh/ach! so waerdigh
Ja al waer 't dat mijn spraeck mocht wesen ebenaedigh
Met zijne waerd' / so soud' mijn tong gebzeecken eer
Wt spraeck/ om na zijn waerd' zijn wel-verdiende eer
Te melden. **Sigif.** Wat ick hoor! **Man.** Noch meerber sult ghy
 hoozen:

Want ick geloof ter **Wer**ld zijn g'lyck noyt was ghebooren/
 So goedt/so trou/so vzoant/so ernstigh/ en so wijs/
 En g'looft dat ick zijn **Lof** so hoogh noch niet en rijs
 Als zijn verdienst verdient; want 't is niet uyt te spzeecken.

Sigismun.

Manuella.

Sigismun.

Manuella.

Ma Joffrou van hem raem/zijn in hem gheen gebzeecken.
 Gebzeecken? gheen gebzeck in hem bevonden wert.
Ma ick bevind' is hy geplaest gantsch in u hert.
Sig. In mijn ziel. **Sig.** 't **Is** veel. Geluckigh ick hem achte.
 En desen is 't die ghy hebt staegh in u gedachten?

Manuella

In 't hert. **Sig.** In 't hert ick meen. **Man.** Heer **Doctor** dypdt
 ten goed/

Dat ick u het gheheym ontdeck van mijn gemoed;
 Een vzeemdeling veel eer als **Maegh** men mach vertrouwen/
 En ick ver trou ghy 't al hy u sult wilen houwen;
 Ghy segghen mooght/dat ghy wel swyghen sult so ick
 Gestwegen had: doch **Heer** 't is so benauden srick
 Te swyghen als het hert is overlaien met duchten/
 En dat het niet en werdt verlicht dooz stadigh zuchten/
 De rong uyt medelijd' verleent het taffe hert

Manuella

Heer spraeck. Want dooz de spraeck en klagen/ lacy! wert
 Het hert ten deel verlicht. **Sig.** Met my ghy vyz mooght spzeken.
 Van vzeughde/Heer/op me! de tranen my uyt-bzeken.

En nu dat ick/mijn Heer/u heb mijn hert ontdeckt/
 So u genegenthopd eenighsins 't mijnwaerts streckt/
 Een bede heb ick. **Sig.** So dooz my pers kan geschieden
 In u behalven/mooght vyzmedigh my gebieden/
 Al 't gun dat u geliefe/ sal dooz my zijn gedaen.

Manuella

Ich danck u Heer/ghy hebt volcomen nu verstaen

Daer upt mijn quelling rijst. Sig. **Wt Liefd' die is geresen /**
En ick geloof dat die jongman u lief sal wesen
Die ick hier by u vond. Man. Heer / Heer / in 't minste niet /
Dat hy baech by my come alleenelyck gheschiet
Der midts mijn ouders raedt is ick met hem sond' trouwen /
En mijn verkiefing met een ander is te houden /
Die hem verr' over reft. Doch dees' is rijk in goed /
Maer d' ander rijk in dcughd / en eedel van gemoed /
Ja meer volmaechtheyd nopt den Hemel geben konde.

Sigismund.
Manuella.

't Is immer dese niet die u so doodlyck wonde ?
De selfde is 't. Sig. Is hy 't ? Man. Hy ist / hy ist alleen
Die ick negen ben / en sal oock anders gheen
Genegen zyn als hem. Want hoe 't mijn Ouders leyden /
So sal ick nummer van mijn eerste kiefing scheidten /
Ja liever ongehout ick blyf in Maeghde-staet
Door dat ick Sigismund / mijn Sigismund / verlaet.

Sigismund.

Syn naem is Sigismund ? Man. So is hy Heer gheeten.
En hertelyck ick wensich dat Sigismund moght weten
Met wat standvastigheyd ick in mijn hert volhard' /
Hoe seer onlucks toe-bal door tijds-bedrjyving ward.
Du heb ick niemand / Heer / waer door ick can beleggen
Die dit aen Sigismund in 't heymelijck moght segghen.
So 't u geliefden Heer welbadigh my te zyn /
En sprecken Sigismund / hem swerende dat mijn
Genegenheyt tot hem in 't minst niet is vermindert /
Maer dat ick wel beklaegh / dat dit toe-bal verhindert /
Ick niet genieten mach zyn aengenacim gesicht /
Want alles dunster is / nu dat ick mis het licht
Sijns oogens Zons-gestrael. En zegt hem oft de wonde

Af-sneedt mijn levens draadt / en ziel en lyf ontboude /
Dat in de laetste snick ick zyn naem noemen sal /
Als teecken dat mijn Liefd' door 't ongelucke gebal
Geen groater proebe van mijn Liefd' aen hem can geben /
Als dat ick met zyn naem sal onvridigen mijn leven /
En dat hy gock mijn dood te droevigh niet beklaeght /
Want stur' ick niet als Dreu / so stur' ick als zyn Maeght /
Doch voor mijn doodt ick wensich dat luck niet moght gebreken
Ick voor mijn sterf-uur noch die lieben man moght spreken.
Ick bid u Heer ghy hem dit segt van woordt tot woordt.

Sigismund.

't Is droevigh Joffrou / tgun ick van u heb gehoozt /
Doch alles sal gescheiten 't gun ghy aen my verfochte.
En so ick Sigismund bebochtelyck by u hoochte /
Sal verandering niet omstellen doen de wondt ?

Manuella
Manuella
Manuella

Ach ! neen. Sig. Outstiet dan niet / hier is u Sigismund.
Ach Sigismund ! mijn Lief. Sig. Ach Manuell ! mijn waerde.
Maer zyt ghy 't Lief ? Sig. Ick ben 't. Sy valt in slaeme.
Helaes ! hier openbaerde

De Drouwens flacuwel. Mijn Lief! oeh Manuella spreekt.
Spreect Engel. Gantsch gheen spraeck? Manuella. Het schijnt
mijn hert dat breecht

Manuel,

Met tranen/doch van vzeughd. En zyn geen droefhepds-tochten
Die d'oogen hier te vooz in bloede drupp'len brochten:
Nu ick zie Sigismund. Sigismun. Is nu u hert verlicht?

Vermits dat ick geniet u waerdige gesicht.
Waerom weent Sigismund? Sigism. Ik heb reden om te weenen.
Onluchiger als ick ter wereld is niet eenen/
Vermits dat dese hand u bloedelijck misdeed.

Manuella

Ik kus die waerde hand/vermits ick seker weet
Geen trouwer hand ter wer'ld opt wesen kan bevonden/
En aen dees' vrouwe hand ick trouw'lijck heb verbonden
My selven. Sigismun. Dyeede hand. Manuella. Ik bid u seght
niet wreedt/

Maer seght gerrouwe handt/vermits die trouw'lijck streedt
Dooz de'e hand/ uw' hand; want dese is u epgen/
En uwe hand is mijn. Als Constantijn wou dzepphen
Construcken u uw' handt/so heeft mijn hand verweer
Ghedoen; want mijn handt vocht om hebben u hands eer /
So dat mijn epgen handt die wond my heeft gegeven.
En al waer't dat die handt genomen had mijn leven
So waer't mijn epgen daed. Sigism. De Liefd' u spreken doet.
Dergeest my dat ick heb gestort u lieve bloet.

Manuella

Ik Bezegelt met dees' kus/ en daer by in opzonde
Der waerhepd/ ick om-hels de waerdighst' die ick vonden
Ter wereld. Sigismun. O hemel gun ick evenaren mach
De Liefde/ en de Trouw', die ik in mijn Engel sagh.

Manuella.

Bedeckt u Sigismund/het schijnt ick hoor mijn Moeder.

CONSTANTYN.

Sigismun.

Hier is de jongman die ick meenden was u broeder.

Const.

Ik groet mijn Heer. Joffrou/ ick hoop het beter is.

Manuella.

Niet doo? u komst'. Const. Hoe sepd Joffrou? Manuella. Ghy
oordeelt mis.

Const.

Mis ick daer in/so mis ick/ Joffrou niet in't wenschen
Van u gezontheit. Man. Dat toe-wenscht men alle Menschen.

Const.

Maer meest die die men liefst. Sigismun. So liefst ghy haer.
Const. Dat's waer.

Sigismun.

Dies is zy u verplicht. Man. Hy liefst in't openbaer/
Hoewel de wijfen meest hun Liefd' verborgen houwen.

Sigismun.

Dies jongman moog'lijck mach op zyn bedienst' vertrouwen/
Dyeest niemant. Man. Dyeese en soz is nochtans Liefdens-aert/
So dat de Liebert seer onwilligh openbaert
Daer hy genegen is; de wijfen opt so deden.

Constant. Dat ick lief openbaer/daer heb ick toe mijn reden/
 En hoop dat ick gewis sal trecken 't hooghste Lot.
 Wat zeydt me Joffrou? Man. Dat ghy zyt een rijke zot/
Manuella. Maer arm in u verstandt. **Const.** Van woord ick niet hoorzen.
 Hoe hunt ghy lieben/so ghy niet let op mijn woorzen/
 W'woorzen ick nochreans seer hoogh en waerdigh acht.

Basilus. Areffina.

Basilus. So goe'dt gheselschap wy en hebben niet verwacht.
Manuella. Is't water haer gebracht? **Sig.** Soud' ick versuy'migh wesen.
Manuella. O'Heer Doctoz heeft my door zyn komst by na genesen/
Manuella. Mijn hert is seer versterckt. **Arest.** Waer is het water Heer?
Manuella. Hier Moeder. **Arest.** Goe'dt van reuck. **Sigism.** En is wpt-
 nemend' seer
Arest. Versterckende het hert/ g'lyck tijdt u sal betoonen.
 Is't kostelijc? **Const.** Wat's kost? al kosten't duysend kroonen.
Manuella. Als't baet doet/ so en kan't te kostelijc niet zyn.
Arest. Na ick het water nam geboel ick gantsch geen pijn.
Manuella. So hoop ick dat ghy sult haest wesen nu genesen.
Arest. En dat zy voor gewis mijn Echte Vrouw sal wesen.
Const. 't Waer goe'dt me Joffrou dat ghy nu een wepnigh rust.
Sigismun. Op wat zijd' is het best? **Sig.** Legt na't u selben lust.
Manuella. Sal ick u helpen? **Man.** Heer Doctoz wilt my leenen
Const. Uw hand. Op me! **Basil.** Helaes! **Man.** 'k Hoop Dader dat het
 steenen
Sigismun. Du haest ten eynd' sal zyn. **Arest.** Den Hemel't gunnen wil,
 't Is best men voor een wyl nu haer laet leggen stil/
 Op dat het water mach te beter in haer werken/
 En beterschap ghy sult gewisselijc bemercken.
 Sy stilte hebben moet/want Joffrou is seer teer.
Manuella. Heer Doctoz/ Wanneer sult ghy by my komen weer?
Sigismun. Als't u gelieft. **Man.** Na noen. Wat uur? **Sig.** Na u gebieden.
Arest. Ten vieren. **Man.** Treen/ten twee'n. **Sig.** Joffrou het sal ge-
 schieden.
Arest. Heer/zy verlangt na u. **Sig.** De ziecken in't gemeen
 (G'lyck daeg'lycks ons gemoed) verlangen na die gheen
 Daer hulp zy binden aen. De uur van vstatie
 Ten twee'n is veel te vzoegh. **Const.** Mijn Heer zy heeft solatie
 Heer Doctoz hier te zien. **Sig.** So koom ick dan ten twee'n.
Basilus. Ick bid u Heer/want ghy onse dochter niet alleen
 Verbinden sult/maer ons. **Sig.** Ten twee'n sal ick hier komen.
Manuella. Comt by ten eenen Heer. **Sig.** Joffrou dat waer te vzoegh.
Manuella. So wacht ick u ten ten twee'n/miet die uur ick genoegh.
Basilus. Ick bid u mist op niet. **Sig.** Ghy mooght my van verbeyden.
 Rust dochter/en wy gaen d' Heer Doctoz wpt-geleypden.
 Alle binnen.

Theod. Rodenborghs

43

SIGISMVND

En

MANUELLA

Gly-eynde-Spel.

TWEEDE DEEL.

Op de Reghel:

Deughde veel vermach.

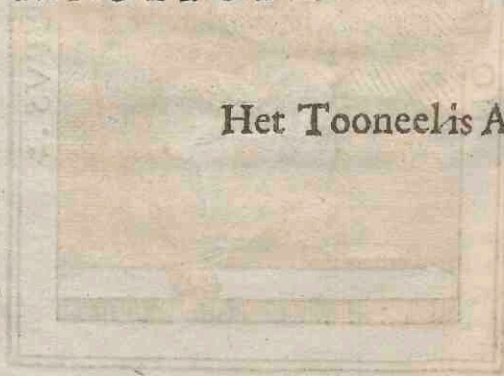

t'AMSTELDAM,

Door Dirck Cornelisz. Houthaek, Boeckvercooper/woonende
op de Nieuwe-3jyds Walck/ in't Wozgoens Cruys. ANNO 1636,

SOPHIA
 PHILOMELLA
 MANVELLA
 SIMONIA
 ARTER
 TERENS
 SIGIMVNDVS
 IVSTINIAEN
 CONSTANTYN
 BASILIVS
 ARESTINA } Vader en moeder van Manuell.
 't GELT
 CVPIDO
 DIENSTBODE.

Het Tooneel is Amsterdam.

AMSTERDAM
 Bij de Directie der Schouwburg, Houtbreuck, Voordeuren
 Anno 1766

Theod. Rodenborghs
SIGISMUND

En

MANUELLA

Bly-Eynde-Spel.

Tweede Deel.

EERSTE BEDRYF.

SOPHIA.

S verwarringh ick my binde/
 Want ick my seer heftigh binde
 Men mijn trouw tot Philomel
 En hoe lief mijn herte woude
 Tot Cerens/ hy oock verstante
 Dat mijn woorden ober wel.
 Al hoewel 't is tegen reden
 Dat ick sulcken blijck hem dede

Wrouws aanbiedingh is outwaerd.

Wist my 't gun dat ick betrachte
 Mach ick wel my seiven achten
 d' Ongeluckichst' op de aerd.

Want als Philomel sal weten/
 Ick mijn trouwe heb vergeten/
 Schelt sy my voor vbandinn/
 En Cerens oock niet wil neppen/
 Dat Sophy mach zyn sijn eygen
 In veel droeffheyt ick my vinn'.

Wat zyn antwoordt op mijn spreken
 Kost ick binden gantsch geen teeken/
 Hy mijn meeningh woud verstaen/
 't Was dooz lieve liefds gebieden/
 En helaci! nu 't geschieden
 Kan 't niet wesen weer ondaen.

't Is geschiet het moet soo blyven/
 't Was dooz liefdens kracht bedyppen.
 Doch heb hem niet klaer gesept
 Dat ick liefde tot hem dzage/
 Maer dat peder had behagen

In zyn deughd' en deftigheydt.
 O Cerens ! dat ghy moght weten:
 Hoe u beelt'nis is ghezeien
 In het binnenst' van mijn ziel
 En mijn Liefde u behaegghden/
 Ick my onder d'Amistels Waegghden:
 Door de alderluchthgheft' hiel.
 'k Drees' t en sal mijn Lot niet wesen/
 Dat mijn sterf' soud' zyn geseen
 Tot de hooght die ick betracht/
 Want dees' eentwe is so snoode
 Dat als Liefd' werdt aengeboden
 Van een Drou/werdt die veracht.
 Waerom doch ? wat zyn de reden ?
 Dat wy dit gemeenlijck deden/
 Is't gewoont ? of is't door reen ?
 Wt de reen is't niet geseen/
 Want een Drou verueft can wesen/
 So is't door gewoont alleen.
 Qua gewoante zyn gheen Wetten/
 Waerom mach een Drou niet zet ten
 Liefde na haer wel-gebal ?
 Waerom sullen wy verliefen
 Wypheddt/om te moghen kiesfen
 Die ons meest behagghen sal ?
 So ick Liefde dan wil dragghen
 Na de heur van mijn behagghen/
 Can berispen pemandt my ?
 Is die wypheddt ons gegeven/
 Dat wy na onf' wille leuen/
 So is oock het kiesfen wy.

PHILOMELLA.

Philomel. Speelnoot ter goeder uur. Sophia. Wy t'samen hier ontmoeten !
 Philomel. 'k Verhoop Sophy dat ghy mijn dwoefheddt sult verzoeten
 Met aengename maer' van 'tgun ghy hebt verstaen/
 Na dat ghy met Cerens gesproken hebt. Sophia. 't Heeft aen
 Mijn naerstigheydt en wil in't minste niet gebroocken.
 Maer na ick met Cerens seer ernstigh heb aefsproocken
 Bevind' ick dat hy sich so aen de vruandschap bindt
 Van Arter/mits hy weet dat Arter u bezint/
 Hy gantsch gheen neyging heeft om Liefd' tot u te dragen/
 Wy vzeefende dat sulchs aen Arter soud' misshagen/
 So trou is hy zyn vruand. Phil. 't Is wonder dat hy zou
 Sijn vruandschap meer ontzien als Liefde tot een Drou;

Doch 't gun ghy in hem bindt/heb ick in hem bevonden/
'k Geloofden met de Mans hun so standvastigh bonden
Men trouweyd. Sop. G'he zy doen. Phil. Wat raet geeft my Sophy
Om best te leggen aen dit werck myn's byzerep?

Sophia. Hoe is 't met Arter? Phil. Wel/want 'k heb hem afgeslagen/
Want ick aen hem in't misst' gheen weer-liefd' en kan dragen/
't Waer byzuchteloos dat ick hem langer onderhiel/
Want dooz de onnegang hy dagelychs verbiel
In meerder Liefde. Soph. 't Is waer/maer hoe sult ghy beleggen
Op dat Cerens het niet aen Arter wilde seggen
't Gun hem erbaen is so wel dooz u als my.

Philomel. Cerens houd' ick voor wijs/ dies ick geloof dat hy
Het by sich houden sal/op dat aen Arters zpe
Geen oorzaeck komen moght van groote jaloufje/
Want hy Cerens vertrouwt die voor hem aen my spreeckt/
En g'lyck de jaloufje 't vertrouwen gantschlyck byzrecht/
So meen ick dat Cerens zijn Liefde wel sal heelen.

Sophia. En so hy 't hem ontdeckt? Phil. Sal hy mij: Cere steelen
Gelijck hy stal mijn hert. Wat raedt? Soph. De beste raet
Die ick u geven kan/is dat ghy gantsch verlaet
De Liefde tot Cerens. Phil. Dat's niet in mijn vermogen/
En hoop belooft my. Soph. Wat? Phil. Maer dat Cerens medoge
Noch en dijck hebben sal. Soph. Daer in ghy u verzindt/
Want nu men hem in't eerst so seer af-keerlijck bindt
Sal hy verwisslen niet/maer eerder meer verherden.

Philomel. Een Man: e hert/hoe hard/kan somtijds noch wel werden
Beweecht/want vrouws gesmeeck vermach deel in de man.

Sophia. Ich byes het quaedst/ daerom ick niet gelooven kan
Dat ghy Cerens tot Liefd' in't minste sult beweghen.

Philomel. Sophia/spelgenoot/ ach! spreeckt my so niet teghen/
Want peber woordt my schijnt een scherpe wilm te zyn.

Sophia. Ich swijghe by alden mijn spreken u is pijn
Te hoozen/alsoewel ick spreekte na mijn meenen.

Philomel. En ick te recht verquis mijn droeve tyd met weenen/
Met zuchten en geklagh. Sophia ghy gevoelt
De knaegh-wozm niet/ helaes! die in mijn hert staegh woelt.
Dat ick upt-spreken moght de quet die ick moet dragen/
Ich weet/ Sophy/ dat ghy my helpen soudt beklaghen
Vellende mijnes staets. Maer segt/Sophia/weet
Ghy oock waer dat Cerens zijn lieve Liefd' besteet?
Waer dat hy Liefde draeght? Wie dat hy is genegen?

Sophia. Sulcks is my onbetwist. Getrouwe Liebers plegen
Te swijgen hunne Liefd': Cerens is wijs/ ick acht
Dat hy aen niemand wil bertoutwen zijn gedacht
Waer hy zijn nepping heeft/ ach neen/houdt dat verholen/
Mijn's oordeels waer hy byhd/daer byhd hy gantsch gestolen.

't Welc pzoef zjijn wijsheyt is. Phil. Daer 's Arter en Terens.
 Sophia. 't Is waer daer zjn sy bepd / nu hebt ghy u hertse-wens,
 Philom. Waer Arter niet by hem?

ARTER TERENS.

Terens. Me Joffren hier te gader?
 Arter. Doen wy u oock belet? Sophia. Oef neen / komt wylyck nader
 Philom. Cerens seer welkom is. Sophia. En Arter wel gekomen.

IUSTINIAEN SIMONIA.

Iustinaen Verbeelt u niet ons komst? Ter. Neen Heer komt sonder
 Arter. schromen.

Philom. Dooz u versellingh ons geschiet seer groote eer
 Dan waer is doch u komst? Sim. Wy komen niet van heer /
 Maer van de Wegliers-dijck / wy quamen om een wandel /
 Joffrouw Sophy / terkont was daer so vzeenden handel.
 Sophia. Wat wast? Iust. Een boergesel versaeint niet een boerin.

Simoni. Sy swoer sy had hem lief / sy swoer dat hy geen sin
 In haer en had. En sy een ander soud' beminnen /
 Vermits dat hy in haer geen b'haginge kost vinnen /
 Het scheen sy rasend wierd' doen hy 't haer had geseyt.

Iustinaen Ja sy vloogh na hem toe / en hy vloogh van de mepdt /
 En als sy na hem streef hy weer van haer dan bluchren.

Simon. En doen sy was vermoepdt zy niet en deed als suchten
 Tot dat upt haer gesicht een tranens vloede vloogh.

Iustinaen En doen beweeghen hy / en kreegh van haer meedoogh /
 Sy siende zjn beweegh / noch bitterlijcker weenden.

Simonia. Doch seyden 't was van vzeughd / vermits hy haer verleenden
 Meer-minne / en sy bepd' vertrocken boozts van daer
 Vermits hy had de zjn / en zy oock had de haer.

Iustinaen 't Was wonder om te sien / op weegh wy hier van spraken,
 Philom. Hoe vzeemt de landliens baech noch aen malkander g' raken,

Die 't zal zjn moet het zjn / de boer en dees boerin
 Gebuycken meerder reen als ick somwylen bin
 In siebliens / doch niet seg / sy buycken minder reden
 Maer sy bewegen niet dooz smekten en gebeden.

Het slechte boere volck is van een beter aert /
 So zy hem liefst / hy acht haer zjn liefde waert:

Doch seiden het gebeurt / de maeght eerst is genegen /
 Maer so wy d'aert van liefd wel grondigh overwegen /

Heeft liefd geen meerder macht in man als inde Vrouw /
 Want in bepd' spruyten sy upt keur. Ick seker hou /

So dat een peder mach zijn liefs heur openbaren
 In eerbaerheyt. Iust. Doch tans so my mocht wederbaren/
 Een maeght mijn liefs' versocht/seer bzeemt my schynen soud.
 Philom. Om inde echte staet te wesen t' saem getrou/
 Terens. Waer dat oneerlijck? Iust. Een/oneerlijck/ dat 's een ander.
 Het schijnt ghy niet verstaet het boozstel van malkander:
 Mijn Heer Justinaen die soud het schijnen bzeemt/
 Als hy eerst waer versocht/en Philomella neem
 Dooz eerlijck aen een byou heur liesde mach verklaren:
 Ick seg/die zjn versocht/dat sy ondanchbaer waren/
 Te gunnen geen weerlijed/aen haer verfoeck/'t sy dat
 De jonghman groote reen tot wepgeringe hadt.
 Doch als het my boozviel/en pemant my verfoechte/
 En dat ick nochtans geen weerlijed' verleenen mochte/
 Dooz reden my bewist; so soud sy zjn beloont
 Met danckbaerheyt; waer dooz een eerbaer hert betoont.
 De kennis' spnes plichts. Noch sal ick naerder seggen;
 Dat als een Joffrou my haer liefs te booz mocht leggen/
 En ick geen oozsaeck had om wepgerigh te zjn/
 Sy d' Hemel dat die Zhou soud' wesen echtlijck mijn/
 En ick niet met meerder liefs in d' Echt met haer verknochte
 Als met een ander die ick eerst tot d' Echt verfoechte/
 En geef booz reden/dat het is een groot verscheil
 Te byen om de wil/oft binden reede wil.

CUPIDO met sijn mars.

Arter.

Wat kramer komt ons hier? Cupid. Dat sal ick u beduyden
 'k heb alderhande waer/en ghy zijt recht de luyden
 Om legen dese mars. Terens. Ghy hebt veel sinnserp
 Hebt ghy oock luidt. Cupi. Wat luidt? Ter. Coleur van Car-
 mosp.

Cupido.
Cupido.

Dat beelt de wezedthept af. Phil. Dacrom so wil hy 't drage.
 So wie pets koop en wil/die kiest na zjn behagen
 Sjns Joffrous. Arter. Gheeft my groen. Cupi. Ho/ho/ghy
 leest op hoop/

Cupido.

De Joffrou siet wat ick hier heymlijck heb te koop
 Blanckersel. Sophia. 't Dient my niet/want dat zjn pdel hepde.
 Ghy zijt te wijs booz my/en sout my licht doen schepden
 Terstont van hier/ten waer mijn kraem waer neer geset.
 Siet hier Joffrou. Sim. Wat is? Cupi. 't Is Amber/ Musq/
 Civet/

Arter.

Een liefelijcke reuck/ wilt ghy u lief behagen
 Doo schenekt haer dese pluyim om inde hant te dragen.
 's Is schoon/Joffrou Sophy/dees pluyim ick u vereer

Ick

- Sophia. Ick danck u/en ick schenck die Philomella weer.
 Philomel. Men my Sophy? Sophia. Men u/om Zons schijn te beletten.
 Cupido. Twee Oor-yendants/en seer schoone Waseletten/
 Handschoenen/Waepers mede/ en Doeyer de Cypers/
 Doch Nias seer goed. Terens. Deef' kramer kan zyn Les.
 Cupido. 'k Heb alderlepe Waer; doch uytgesondert byllen/
 Want 't bylle-bolck doch noyt van myn Waer hoopen willen/
 Oft selden. Simonia. Waerom dat? Cup. Dermits zy zyn te oudt.
 Waerom de kramer sich by jonge Luyden houdt/
 Alwaer dat ick dan werck seer minnelijcke haarkens.
 O Joffrou dat ghy wist hoe lief deef' Creatuurkens
 De Jofferen ick meen/my zyn/ghy wond' ren zoudt.
 Siet hier mijn Heer daer is een Pacl-deken van Goudt/
 Dereert u Joffrou dat; het goudt kan seer veel werken.
 Waer noch so isser pers: een kracht/een kracht/ so stercken
 Die alles overwint. Jck. Die 't alles overwint?
 Cupido. Die 't alles overwint. Terens. Wat ratelt ons dit kint?

SIGISMUNDUS.

- Sigismun. Sijt Wynden seer gegroet. Philo. En ghy seer wel-gekomen.
 Sigismun. Wat kramer hebt ghy hier? die u heeft waer-genomen.
 Sophia. Een vzeenden kramer/die vast op zyn seggen staet/
 Dat hy een kracht weet die het goudt te boben gaet.

CONSTANTYN.

- Constant. Ghy allen hier te saem? en Sigismundus mede?
 Sigismun. Waerom niet Sigismund? Het blyckt ghy kleene reden
 Gebuyckt in zyn behalf. So ghy u booz laet staen
 Dat Sigismund in 't minst' u heeft in pers misdaen/
 Wreect u. Konst. Mijn wzaec ic niet boozsicht in my bedwonge/
 Want tijd is noch niet rijp. Sig. Het lept u in de tonge/
 De batters byten niet. Terens. Ick bid u beyde/ zyt
 So redelijck/ dat ghy te samen booz deef' tijt/
 Waer Joff' ren zyn/den een op d'ander niet wil schelden.
 Heer Constantijn/ hoozt wat deef' kramer ons boozfeldens;
 Hy seyd't daer is een kracht die goudts-macht overtreft.
 Cupido. Seer verre dese kracht is boben 't goudt verheft.
 Simonia. Hoe noemt ghy dese kracht? Cup. De Liefd'/die 't gout te boben
 In alles gaet. Sigisa. Ick acht dit Constantijn gelooven
 En wel aennemen sal. Konst. Waerom ick meer als ghy?
 Sigismun. Ick seg het gheen ick denck/ en 't dencken staet my vry.
 Cupido. De Liefd' vermach het al. Hoe prachtigh komt deef' reden.
 't GELT in een langen roc vol munt geschildert.
 't Gelt. Ick wensch u heyl/en rust/gesonthepd/ vzeughd/en vzeed/

Lang leben met boozspoet/en weelde/ op de aerd/
 'k Seg Amen, Cupido. 't Schijnt dat hy te prediken aenbaerd.
 't Gelt, Vermits dat dagelijcks veel Setten openbaren/
 Hoorn ick waerschouwen/om u daer booz te bewaren/
 Want zp verwarren u met jammerlijck besmaer/
 En byngen u ten laetst in d'zoeffelijck gebaer :
 Zp seggen dat de Mensch b'hoest tweederlepe goeden
 Tot Uff en Ziel. De Ziel zp seggen moeten hoeden.
 Booz deughd/en al de sozgh onse hert daer toe besleen/
 Glijck of de noodrust tot het Lichaem gantschlijck geen
 Besozginge behoest : Maer seer zp hun vergeten.
 De Mensch noodrustigh is ghelijck wy allen weten.
 Dees Kerkers leeren/datmen deughde boben maect
 Moet achten. Neemt nu datmen 't uyerlijcke haet/
 De noodrust niet besozght : maer deughd' alleen verwerben/
 't Waer goet so Mensch niet at/ noch dat hy niet most sterben.
 't Wenaerstigen der deught in't minst ons niet en baet
 So noodrust ons verzelt met armelijcke staet.
 Genomen wy zyn rijck van Landen en in Erven;
 Wie sagh men dat de deught volkomen kost verwerben ?
 Zp willen ellichs hert ten Hemel stigh gebeen/
 Zyn vband lieven/en begeerlijckhepd vertreen.
 Wie wert dit : wie is dit ? wie is hier toe gekomen ?
 Wie heeft bekregen sulcx : waer heefimense vernomen ?
 Geen Mensch en is volmaect : diec ick hun Leer veracht/
 En leer u/dat ghy u booz dese leeringh wacht.
 Wiedt van dees nieuwe Sect; en volght u Ouders wegen/
 Betracht alleen na Gelt/ daer 't al in is gelegen/
 Van Uff en Ziel gewis. 't Is so/ geloost ghy't niet ?
 Het op d'erbarethepd/ en 'tgun men daeghlijcks ziet.
 Men b'hoest gheen tweerlep goedt ; en sulcx ick sal u weeren :
 De heplsaemhepd bestaet in't hebben van 't begeeren.
 Het Gelt alleen/ het Gelt de noodrust ons af-weert/
 Het Gelt ons maect geacht/ het Gelt ons maect ge-eert/
 't Gelt doet ons met gemak eens anders swet verteeren/
 't Gelt onse vband trotsi/ en Vzunden doet vermeerren/
 Het Gelt/ ick seg het Gelt/ het Gelt ick so hoogh stel/
 Dat rijckdom d' Hemel is/en armoed is de Hel.
 Ich noem het Gelt een God/een werelds God almachtigh/
 Want dooz het Gelt men is gewisselijck deelachtigh
 Al wat de Mensch betracht/ 't zp Heerschappp of: Staet/
 't Gelt maect het quade goedt/en wed rom 't goede quact /
 Den bozgh/den schalck/sa fielt/mach wisselijck verwachten
 Dat elck hem sal ontzien/en om zyn Gelt hem achten;
 So machtigh is het Gelt/ van sulcken macht en dwang;
 Doch 't is een gulden wer'ld/de gulden heeft nu gang/

So dat een peder moet alleen na ghelts-heb' trachten:
Want armoeds-leven is ellendigh en vol klachten/
Die geldloos vnzindloos is: Ja lewend' sterbend' leeft/
Maer t' schoon dat hy al de deughden i' amen heeft/
Sijn wijshepd achtmen nie: zjn deughden niet en gelben/
Ja werdt bespot in all' s' wat dat hy oock voorszelden:
Maer waer de rijkdom is/ die op het gelt ve' trout/
Maecht Narren wijs/ de schalcken vzoan; en stout
De blooden. Spnd' lijk/ t' gelt heeft opper hoogh vermoghen/
Want dooz' het ghe' een dwaes we' dt wel tot staet getoghen.
Ja ziet men niet hoe dat een Droghe/een Hoer/een Dief/
Hoe stoud zy zjn/om t' gelt men heeft se allen lief.
t' Gelt is de Werelds-God. Waent ghy ick u verleyden:
So merckt wel op het gun dat Salou'ch u zepden:
Dat alle dinghen sijn ghehoorlaem aen het ghe't.
Den rijckaert vzeugt te woegh zjn wil e' met gewelt/
Maer d' arme dooz' gebzeck van gelt het al moet liiden/
Gos-armen creuren staegh/ qua' rijckaerts staegh verblifden.
Den rijcken dwaes behoeft gheen wijshepd. noch gheen raet/
Gods zegghen maecht hem ryck/daer hy sich op verlaet.
Merckt dan/ o ghy dooz' t' gelt tot eere kom' en staeten/
En dat de deughde u in t' minste niet kan baeten/
Soecht ghy alleen na t' gelt/ al is het gelt oock stom/
Het maecht het kromme recht/en weer het rechte krom.
De geber/ dooz' de gift/verkreegh opt zjn begeeren/
Al t'gun hem tegen strydt hy vaerdigh om doet keeren/
Het gelt maecht alles repn/al quam't wyt dzeck en slyck:
So dat het gelt en heeft ter Werelt gheen gelijck.
Wat soecht men doch dat dooz' het gelt niet werdt gebonden?
Want het gebedt des gelts verhoort men t' allen stonden.
Bliedt van dees Secte af/die deughd u staegh vooz-hiel/
Maer houdt u aen het gelt/ dat he'pt aen Lys en Ziel.
Dient ghy om t' gelt alleen / om gelts-winst moet ghy werken.
Doch niet voorszicht ghy moet wel op mijn Teering mercken:
Het gelt leeft in u hert/ maer scheidt het met de mondt.
Verstandigh zyt/en ste't u vast in on' verbondt/
Permits de Dupbel wil de Ricker altydt schemmen/
So scheidt meest het gelt/die gierichst' daer na reimen.
De woekenaer gestaegh Godt op zjn tonge heeft/
Gelijck een v'd'le tom' de meeste klanche gheeft.
Van God/Ziel/Hem' /en Vel/ moet ghy gestadigh spreken:
Maer als t' gelt kost/ ruynt dan met stanck/ dit zjn de treken:
Dwinst u Godvuchtighepd/ gaet dagelijcks ter kerck/
En vrees Gods betoont in t' wyterlycke werck.
Ja sonderlingh ghy moet veel van conscientie houwen/
En Helms' geben/ oock/so salmen u vertrouwen/

Wlogen waerheyd sal dan wesen in de schijn/

Want dooz de schijn so moet de wer' id bedzogen zyn.

All u verstande en geest bezuycht om ghele te versamen;

Dit gun u wereldd-luch: myn Moeder: en seg Minen. *Binnen.*

Daer gaet de pieter heen. Ter. Wat of Dees dat ons quelt.

Saegt ghy wel wie het was? Arr. Dien is hy? Co. 't Is het Gelt.

Die deugde gantsch versmaet. Ick hoorde'n't aen zyn seggen.

En woud' zyn zeggen noch niet redenen beleggen.

En wanchelbare grond: die op 't Gelt is gebout.

Het schijnt hy op het Gelt alleeneijck betrouw.

Wat's rijckdom sonder deugd. Phil. 'k Acht die van geene waerde.

De deugde/de deughd alleen/ is rijckdom op de aerde/

En d' Hemel aengenaem. Soph. Want deugde voedt de ziel/

En zielens-voedsel men van grooter waerde hiel

Als geldens rijcheyt's macht. Iusti. Daer heb ic gants niet tegens

Rochtsans de rijckdom is een heughelijcke zegen:

So dat men 'tgelt oock niet so seer verachten moet.

De deugde 't'hooghste is. Const. Wat's deugde sonder goet?

Wat is 't goet sonder deugde? Want na de wijsheys oordeel

So strekt rijckdom en haef de Menschen tot gheen voordeel/

't Sp hy de rijckdoms-gaef deught samelijck en broet

Gezuycht: so dat de deughd 't Tieraetsel wesen moet

Dan rijckdom. Arr. En als deughd versaemt is met de rijckheys/

So waer ter wereld gantsch geen wesen in gelyckheys/

So Losbaer: dies dat elck betrachten moet na deugde.

Want dooz de deughd so werdt de rijckdom dubb' de bryughd

In't wesen van de Mensch. Dus als wy't wel bezooeden

Behoozt den rijckaert sich voor ondeughd wel te hoeden:

Want valt hy in ondeughd/dooz weelde van zyn haef

En maect sich dooz't miszuyck een wyl' ge ondeughds-saef/

Misdoet hy seer sich selfs/en strydt den Hemel tegen.

So dat in't recht gezuyck het a'les is gelegen.

Miszuyck hy 's Hemels gaef/ so maect hy sich onwaerde

Dan zyn bezit/maer als de deugde ebenaerde/

De rijckdom die hem was genadelijck gegeven/

En sonder dat de weeld hem reuckeloos doet sieben/

En dwaelen van de wegh der deugde; dan/getwis/

De rijckdoms-gaef voor hem een groote zeghen is/

En namentlijck als die rechtvaerdigh is verkregghen.

Mijn's oordeels/so bestaer de rijckdoms milde zeghen

Alleen in't hebben niet/maer 't wel-verkrijghen/want

So die verkrijging is dooz d'onrechtvaerde handt/

Den Hemel laet wel toe/dat hebben werdt bezeten/

Maer werden't schielijck ghyt eer dat zy't selven weten/

Want onrechtvaerdigheys aen niemand rijckdom gaf/

Of wis-rechtvaerdigheys neemt alles hun meer af/

Cupido.
Cupido.
Simonia.
Arter.
Sigismun.

Terens.
Terens.

Simonia.

Sigism.

Terens.

- Gijck dagelijcks wy zien/en dadelijck bebonnen.
- Iustinaen Daer ober ziet men meest hoe rijkdom is gewonen /
 Hoe't goedt vercregen is/waer dat rijkdom upt spzoot.
 Hoe vaecken zien wy dat een kleen ghesel werdt groot/
 En weer een grootert kleen : doch dat en is geen wonder/
 En schijnt my gantsch niet vzeemt; vermits ick vind/dat onder
 De slechste het vernuft so rijk'lijck is besteedt/
 Om volghen hun geluck/dat hun geluck is reedt
 In't geben heurs gelucks. En and'ren die't misbruycken
 Het luck dat v' Hemel gaf zy schielijckelijck doet duycken
 En neder boogh in ramp/gelijck men wel bebon/
 Die haest verliest het gun hy onrechtvaerdigh won.
- Sophia. De Hemels-Wetten ons wel stricktelijck gebieden
 Dat wy rechtvaerdigh zjn : en so dat niet geschieden;
 Maer gterighlijck/helaes ! alleen op't hebben ziet/
 Het onrechtvaerdigh goedt verrijcht in't minste niet/
 Rechtvaerdighheyt is een van deughdens Hemels Loten.
- Cupido. Ghy spreekt te wijslijck/Heer/het heest my lang verdzoten;
 't Is al van deughd/van deughd/van deughde dat ghy spreeckt.
- Arter. Hoe stout dees Kramer ons te samen-spreking breekt /
 Doch 't is een kind. Cup. Een kind? Terens. 't Schijnt hy hem
 dat wil belgen.
- Cupido. Een kind? Terens. Ja kind. Cup. Een kind ! Dat kan ick
 niet verswolgen/
 'k Ben meerder als een kind/al schijn ick kinds in't oogh.
 Houdt seker/so ick eens ontspan mijn kindsche boogh/
 En tref u met mijn pijl/ ghy sult mijn kracht geboelen/
 Ja sulcken raserny ick in u hert doe woelen/
 Dat ghy gedencchen sult mijn ober-groote macht.
 Hoe ! ginnicht ghy? Wat's dit? Het schijnt ghy my belacht.
- Terens. 't Is geen belachens waert! Cu. Aecht ghy't belachens waerdich/
 Ick sweer u/dat ick u wel dwingen sal/ghy vaerdich
 Mijn machten kennen sult/al kent ghy my nu niet.
- Constant. Wacht u/mijn Heer Terens/het Manneken dat schiet.
 Terens. Zijn schieten vzeese ick niet. Cup. Mijn pijl die sal behlijven;
 Hy schiet. En haest ghy vinden sult het Mannekens bedrijven.
- Terens. 't Is kinder-spel. Ick had zijn Boogken niet gezien.
 Wat doen wy Joff'ren nu? Phil. Het gun ghy sult ghebieu.
- Terens. Laet ons te samen gaen na Joffrou Manuella.
 Constant. Seer wel gesent; geliest het Joffrou Philomella?
 Philomel. Ach ja/ick gaerne ga. Sigism. Jek bid u/doet mijn groet.
 Constant. Om datmen haer op nieuws ontstellen sou'd' het bloet.
 Sigism. Met u ick niet en spreek. Const. En ick wil antwoyrd gheben.
 Sigism. Bloodhertigen meest tijds seer stout en hoogh op-heben.
 Constant. De Joff'ren om u wil ick desen dwaes verdraegh.
 Dregghet Den Hemel u geleyd', Terens. Dit was een donck're blaegh.
 Sigismund met de hand. Ick

Ick bid u/houdt u rust. Wilt Sigismund niet d'ijgen/
Want so ghy wreacken wilt/so moet ghy doen en swijgen.
Alle binnen.

55

Derde Bedrijf.

MANUELLA op haer Bedde.

Hoe gerustigh ick ontwaecte!

Du ick had waer ick na haecte/

Dat's 't gesicht van Sigismund;

So verheught is nu mijn herte/

Dat ick niet geboel de smerte/

Doch de pijn van de wond.

Liefde/wat is u vermogen?

Dat ghy dooz't gesicht van d'ooogen

Alle herte-pijn verzoet.

Hoe sal't hert sich nu vermaecken/

Want de uur sal haest genaecken

Sigismundus komen moet.

Liebe uren/ spoept u vaerbigh:

Want de stond is my so waerdigh/

Dat ick sal mijn waerden zien:

Liebe uren/scherpt u vleug'len/

Wilt de langsaemheydt onteug'len/

Maer gestwind en snellijck blien.

Hebt medijden met een Vrouwē/

Wiens gequel/berdziet/en rouwe/

Dooz't gesicht in vzeughd' verkeert:

Niemand kan my doch genesen/

Of't moet Sigismundus wesen:

Want mijn hert en ziel hem eert.

Eeren sal ick hem mijn leven/

En mijn danck aen d' Hemel geben/

Dat de Liefd' ons heeft verknocht.

Sigismundus die is mijne/

Manuella oock de zijne/

't Sun de Deughd' en Liefde wrocht.

Basilus. Areffina.

Basilus. Te spreken met u selfs is/Dochter/seer gevaerlijck.

Manuella De spraeck verlicht de pijn/de pijn is seer gevaerlijck.

Areffina. Waer van spraccht ghy? Wat was't? Man. Ick selven sulcx
niet weet.

Den Doctoz lang vertoest/het schijnt hy my vergeet.
De eenighepdt verdziet.

CONSTANTYN.

- Constant. Joffrou hier komt verselling.
Manuella Den Doctoz! Arest. Constantijn. Man. Dat's eerder mijn herts
quelling. (Constantijn
Arestina. Hoe zegt ghy kind? Man. Wien ist? wien daer? Arest. 't Is
Die u be'oecht. Man. Zijn komst vermeerren doet mijn pijn.
Arestina. 'k Derflood u antwoord niet.

Constantijn, Terens, Philomella, Arter, Sophia,
Justinaen, en Simonia.

- Constant. Me. Joffrou Manuella
Hier krijgt ghy veel besaer. Man. 'k Dankt Joffrou Philomella
En alle d'and'ren meed. Geest peder doch een soel.
Philomel. Hoe ist ghy u geboelt? Man. Hoe 'k my geboelt/'k geboel
Als na gelegentheydt des tijts. Soph. En gheen verander?
Manuella. Een weynigh. En van waer komt ghy doch met malcander?
Philomel. Gemoeten by geval/ en hadden groot begeer
Bezoeking u te doen. Man. Ghy doet my groote Eer.
Philomel. Wy hopen Joffrou/ dat ghy haest sult zijn genesen.
Basilaus. Het schijnt daer permand komt. Man. Het sal den Doctoz wesen.

SIGISMUNDUS in Doctors kleeden.

- Arestina. D'komst is aengenaem/na u heeft zy verlangt.
Sigismin. De ziecken meenen dat humiens gezontheyd hangt
Van 's Doctozs komst. Hoe ist? Man. Ic bid u Heer comt nader.
Sigismin. Hoe vind ghy u? 'k Verhoop ghy u verbindt niet quader
Als vooz de noen. Man. Ach neen/'t Is nu in selbe staet.
Sigismin. D'pols nu reed'lijck is/want die seer matigh gaet.
't Sal/ Joffrou/ nu wel zijn/ ghy zyt al buypen vrees/
Om u gezond te zien/ gelijck ghy waert vooz desen.
Dat ghy verzelschapt zyt/ is boven mate goedt/
Want d'eenighheyt bedroeft/ en maecht het ware bloet.
Deef Joffren doen seer wel gezelschap u te houwen.
Arestina. Den Hemel zy gedancht/zy betert. Sigismin. Moogt vertrouwen
Dat zy allenckens sal weer komen op de been.
Basilaus. Maer een gebreck zy heeft/ dat zy somtijds alleen
En niet haer selven spreekt. Waer in ick gheen behaghen
In't minste hebben kan. Sig. 'k G'loof dat geschiedt by vlaghen/
De geest itaegh wercken moet; verwondert daer niet van/
Want een gezonden sulcx oock wel gebeuren kan/
En selven niet en weet van eyghen selvens sprecken.
Arestina. Wat is de oorzaeck Heer? Sig. Het is/ Joffrou/ een tecken
Van 's geestes bekommerhepdt. Ich heb een Druud gekent/

Gen

Een seer geleerden Man/en wijs/die was getwent
Te spreken veel alicen/mits hy sich onderwinden
De ware kennis van het wesen-ziel te vinden.

Manuella.

Wat dat de ziele is? wat is de ziel? Sigifm. Een geest:

Veel hoogh-geleerden van dat oordeel zijn geweest:

Een geest/die dooz beweegh/en innerlycke machte/

In het gezielde Lijf gevoel en kennis brachte/

Des levens werking: g'lyck d'erbaren heyd betoont:

In dat Lichaem/waer in de ziel huy/vest en woont;

Welch' eppenschaps uyt-leg/men dat verstand moet geben/

Dat hier de ziele werdt genomen vooz het leven/

't Welch men de dieren, en met ons is algemeen.

De rodelijcke ziel daer over: so ick meer:

'Dooz p'zing des levens is; 's verstant/ en van't bewegen

Des Lichaems doent'. Man. Myn Heer/hier heb ic gants niet:

Maer dat ons zielen met de dieren's zielen zoud' (tegen/

G'lyck-aerdigh zijn. Sig. Nch neen: want twyffelooz ick houd

Da't eppen beide Gods; en daer uyt is geresen

De eeuwighe uerighepd. Man. Dit an'woord neem ick aen:

Maer van de ziels-gedaent' wensch ick pers te verstaen.

Sigifm.

Die kennis treffen wy, so p'drigh wy betrachten

Da's Mensch's hoedanighepds verstandelijcke krachten/

Daer dooz hy seker weet wat oordeel dat hy geeft

Dan't alderquaedst en 'tbest; en dese kennis heeft

Hy uyt de ziel: en als de Mensch dooz onderwinding

Dan 't gun dat hy betracht/ hy dooz die onderbinding

Zijn's hertens-tochten in der waerhepd recht'lyck weet

Daer dat zijn hert toe strecht/en zinnen toe besteeft.

Dat is tot Schat en Haef/Wrens liefde hem so dzingen/

Dat hy acht die begeert' verr' boven alle dingen/

Of dat hy dese Liefd' af-keereelijck veracht/

Af-blied/af-wijckt/vooz breeft/ en wijslijck sich vooz wacht.

Hier spruyt de kennis uyt/dat recht'lyck hy han mercken

Dat krachten aldermeest in zijne ziele werken:

Daer dooz hy licht'lyck weet/en grondelijck verstaet

De Hoedanighepd zjn's ziels/ of die is goet of quaet/

Daer windt hy dat zijn ziel alleenlijck nepghst/en trechte

Tot Liefde/hoop/en vzes/die tot God ernstigh streckte/

En hy ter eeren Gods al 't gun goedt is bezint/

Ja licht'lyck de Liefd' van't p'del over wint:

Dat dese ziel is goedt/ daer zijn gheen reden teghen/

Maer so de Mensch bewindt/dat hy gantsch is genegen/

Tot zjn wellustighepd/Rijckdommen/staet/en eer/

Dleef-lust/en p'delhepd/en wereldlijck begeert:

Ter baert in't oordeel dan sal wesen recht bevonden/

„ Sijn

- „ Sijn ziel is sonder God/maer vol quaedt en vol zonden/
 „ Ja gantsch verballen tot de ewighijcke doot.
- Manuella. „ So is de kennis van sich selven zeer hoogh noodt :
 „ Maerom is die ons niet door d' Hepl'ge Schrifst bevolen ?
- Sigism. „ Men zepdt gemeenlijck die veel vzaecht die moet veel doolett.
 „ Wat werdt de zondaer meer door d' Hepl'ge Schrifst geboon
 „ Als leedt wesen en boet ? waer door dat ick betoon /
 „ Dat niemant hebben kan leedt wesen zijner zonden/
 „ Of kennisse sich selfs hy hebben moet bevonden;
 „ Want niemant bidden kan met rechte ernst/ ten zy
 „ Hy rechte kennis heeft sich selfs/en coek daer hy
 „ 't Gun zijne ziel behoeft/het hooghst dat hy kan wenschen.
- Manuella. „ Wie werckt dees kennis ? Sigism. Godt/doch niet sonder de
 „ Menschen.
 „ God/ zeg ick / God alleen dit uyt genade gaf/
 „ Door ziele reed'lijcke ooggh en Gods beproevings- straf.
 „ De Mensch doet oock zijn werck/en uysterste bepooghen
 „ Da 't pondt dat God hem gaf: Dat s'ernstigh te beoogen
 „ De straffing en besoeck/om buycken die te recht/
 „ En woekeren zijn Heer als een onwaerdigh knecht :
 „ Want g'lijck des menschenz werck van 't openen zijn s' ooggen/
 „ Om 't licht te zien/en heeft die op'ning gheen vermogen
 „ C'aenschouwen 't licht/ten zy dat daer verschijnt het licht/
 „ So is oock de genaed' : want so de Mensch 't gezicht
 „ Gesloten houdt/en so de straffen niet wil merken/
 „ Kan Gods beproeving in de menschen oock niet wercken;
 „ Dermits de mensch gheheel op pdelheden ziet.
- Manuella. „ Ik Versta mijn Heer seer wel : maer dat de menschen pet
 „ Moet doen/om g'raken aen zels kenniss/ sou'd' mijn Heere
 „ Wel met de Hepl'ge Schrifst dat kunnen recht verweeren ?
- Sigism. „ Hoe ! blijck dat niet genoegh uyt 't geen al is gezepdt ?
- Manuella. „ Ick wensch te weten/Heer/een naerder claer beschepdt.
- Sigism. „ De reen bebesten 'tgun ick zepden u voor desen.
 „ Epscht God ons te vergeefs de wercken van leedt wesen
 „ Der zondaren : En daer beneben 't bidden meed ?
 „ Met onder soecking van het gun de mensche deed' ?
 „ Dan't weten en bedenck van alle on' boosheyden.
 „ Wat baet genadigh licht/so wy ons laten ledden
 „ Ter duysternis ? en van genadigh licht af-blien ?
 „ Wat's seben Zonnens-licht/so wy niet willen zien ?
 „ Dies door de zondaer moet/om tot sich selfs te komen /
 „ De straffinghe van Godt dan wel waer zijn genomen/
 „ Gelijck men claerlijck ziet aen het dickmaels vermaen
 „ Dat onsen Heere heeft aen Israel gedaen;
 „ Die zijn straf had veracht. Dees straffen God wil zennen/
 „ Ten epnd' dat wy ons niet onschuldigh souden kennen.

- „ Dees pzoebing/en dees straf/ ons oock gezonden wert/
 „ Om weten of wy Godt recht lieven in ons hert/
 „ En desen die van geen verfoeckinge en weten/
 „ Hun Hooghjen Godt en Heer seer achteeloos vergeten :
 „ Doch Gods verfoecking oock geheel verloozen gaet/
 „ Als den verharden mensch daer gan: seh geen acht op staet.
 „ 't Acht nemen op de straf/en op 't versoeck te merken/
 „ Zijn immer na de reën alleen de zondaers werken/
 „ Tot selfs hem's hoogh noodt; als spiegel van 't gemoet/
 „ Want anders Godes straf gheen nut noch boozdeel doet.
 „ Dat 's wel. Maer wlecke zijn doch de booznaemste weggen
 „ Waer dooz de zondaer wert gepoort te zijn genegen
 „ Tot ware kennis van de staet daer hy in staet ?
 „ De Wetten Godes/ met des menschen's booz-beraedt /
 „ En hun op-merckings vlijt. Want kennisse der zonden
 „ Spruyt upt de Wet/ en so de mensche wert bevonden
 „ Dat hy daer in sich niet en spiegelt met aendacht/
 „ So helpt de Wet hem niet. Basil. Seer ernstich ick verwacht
 „ Te hoozen op wat wijs dees spiegel ling moet geschieden.
 „ De Wet is een boozbeeldt booz ons en al'e Lieden/
 „ Een rechte spiegel/die ons klaer te boozen leyt
 „ Gerechtighepdt des mensch/en ongerechtigheyt.
 „ De eerste Wet bestaet alleenlijck in 't verbieden/
 „ De tweede is gegrondt alleenlijck in 't gebieden.
 „ So yemant dan bevindt/ dat hy begeerden yet
 „ Het welck zijn's Daestens is: niet hy zijn zonden niet ?
 „ En seer rechtvaerdigh in Gods toozen is verballen ?
 „ De tweede Wet gebiedt/dat wy God boven allen
 „ Lief hebben. En so wie nu al zijn Liefde stelt
 „ Op Wereldijcke Haef/ op vrou/ op kindt/ op gelt/
 „ En so't hem Godt ontrucht/en daer in heeft misnoeghen/
 „ Hy immer moeten sal belepden: doch niet woegen :
 „ Hy meerderder Liefde draecht tot Haef en tijdlijck goet
 „ Als Liefde tot zijn Godt: Waer dooz hy oozd'len moet
 „ Dat hy een zondaer is. In Schrijftuur werdt bevonden
 „ Ontallichijck verhael van denghde/en van zonden/
 „ Van prijsing/en berispy/ van b'loft/en dreygement;
 „ So ghy dooz-leest het oud' en 't nieuwe Testament;
 „ Doch die dooz-lesing kan de mensch in 't minst niet baten/
 „ So hy niet wel en let op al zijn doen en laten.
 „ Maer so hy onder soeckt/waer zijn hert meest na tracht/
 „ Waer hy meest op vertrouwt/wat hy begeert/en acht/
 „ Waer na hy lust/en haecht/waer toe hy is genegen/
 „ Seer haest hy vinden sal waer zijn Schat is gelegen/
 „ Peemt hy sich selfs wel waer. Man. Men dees waerneming is
 „ Belegen dan zeer veel. Sigism. Joffrou/ seer veel gelovig.
 Tweede Deel. Heer/

Arektina. „ Heer/ dooz wat middel moet de mensch hier aen geraken/
 „ Waer-nemende zijn selfs? Sig. Alleelijck dooz twee saken.
 „ Deerst is de vrees Gods; de tweede saech daer naer/
 „ Is dat de zondaer wel verstaet het groot gevaer/
 „ Waer in hy lept/en denckt gestadigh op zijn sterben/
 „ En hoe seer dat hy oock in 's Werelds doent' mach swerven/
 „ Die schzick bewegen sal/mits hy de uur niet weet/
 „ Dies crachten moet te zijn tot sterben staegh gereet :
 „ Want sterbens ure kan niet werden waer-genomen :
 „ Vermits de doodr/ helaes ! heel onverwacht sal komen/
 „ Gelijck in d'eerste Wer'ld de doodr op-komend' was/
 „ Als zy in donckenschap/en gulsighepts-gebras :
 „ En zy niet minder als de doodens-konst' verwachten/
 „ Doch hunkiens herten op het sterben niet en achten :
 „ Seer schijtelijck ter vlucht/geswind/in yl/ter vaert
 „ Van dees benaude Wer'ld/en dees bedroefde aert :
 „ Waer op zy soz geloos/ en God-bergetend' boeden :
 „ Versmooyden hun/ helaes ! de onverwachte vloeden/
 „ Sulcx oock gebeyren sal met ons en on' gestacht/
 „ Indien men de getrouw' waerschouwing Gods veracht/
 „ En die genaed'ge straf niet streckt tot on'en boozdeel/
 „ Bedenckende gestaegh den laetsten dagh van t' oozdeel/
 „ Wiens grouwelijcke schzick/en pselijck gebal/
 „ Het menschelijck geslacht/laes ! so verbasen sal/
 „ Dat z' in de holen van de klippen sullen sluppen/
 „ En in de kuylen van de diepste Merde kruppen/
 „ Om gheen verschijn te doen booz die verschijnlijchheyt/
 „ Des Heerens aengesicht/en zijne Majesteit/
 „ 't Sal zijn den dagh des toorns/den dagh der droeffnisse /
 „ Des bangighepds/ellends/den dagh der dupsternissen/
 „ Des nebels donckerhepds/des dwerlings/en verdriet/
 „ Als de Trompet des Heers verrijfents gebiedt
 „ Der zielen. Doch mijn Heer dit spreekken sal beswaren
 „ D dochter. Man. Niet in 't minst/ 'k verheug my/ 'k hoor u garen.
 „ So wijs gespreeck/ g'lijck 't u een peders' ziele sticht.
 „ Hoe is 't doch met de wond? Man. De pijn is seer verlicht/
 „ Het schijnt u konst' my helpt. Sigism. Dat sepd' Joffrou uyt
 „ meenen.
 „ Ick bid den Hemel u genesing wil verleenen/
 „ 't Gun in mijn macht bestaet sal willighlijck geschien.
 „ Uw goede wil mijn Heer wy werckelijckelijcke zien.
 „ Onf dochter gh' verplicht/gelijck wy zijn verbonden.
 „ Den Hemel z' gedaencht hy ons heeft toe-gesonden
 „ So wijnen Doctoz. Sig. Daer in spreekt Joffrou te veel.
 „ Mijn wijsheyt die is kleen : doch het Talent en deel
 „ 't Gun in my is/sal ick gewillighlijck besteden

Sigism.

Basilais.
Arektina.

„ Tot

„ Tot uwen dienst, Basil. Mijn Heer ghy zijt so vol van reben
 „ Dat schaers antwoord dooz ons na d'epsching kan geschien.
 „ Het gun ick zeg/mijn Heer/dat sult ghy in my zien.
 Hebt ghy Joffrou noch van dat water 'rgum ick brochte ?
 Manuella. Een aensien dat het seer behulpsaem in my wozoch te/
 Heb ick 't genutticht al. Ick bid u/bzengt my meer.
 Sigism. D pols die gaet nu wel. Man. Het is goe-maer mijn Heer.
 Sal 't water toeben lang ? Sig. Ick sal 't u selven brengen.
 Areffina. Dees moepten/Heer/en is geen reben wy gehenghen.
 Sigism. 't En is geen moepten 'rgum men willighlyche doet.
 Noch sal ick brengen pets 'rgum Joffrou nemen moet
 Het welck verkoelt. Man. Ist dyanck ? Sig. Och neen/ het zijn
 conserben /

Die supberen het bloet. Man. Laet my so veel verkerben
 Dat ghy't my selven bzengt/my dese vyzndschap doet.
 Wat ick neem van u hand/ schijnt doet my meerder goet
 Als 'rgum ick selfs gebzupck. Sig. Ick selfs daer meed' sal komen/
 Doch dees conserve dient wel tyd'lyck ingenomen.

Manuella. So haest als't u gelieft, Sig. Ick dadelijck die hael,
 Laet my u water zien/waer is het Dyzinael ?

Areffina. Hier is het Heer. Sig. Hier is noch al Melancholyc,
 Joffrou ghy gantschlyck moet de quelling aen de zye
 Nu stel en/want hier in doet ghy u selfs te kozt.
 Ghy zijt nu taem'lyck wel/ en so ghy weer in-skozt/
 't Waer sonder gheen gebaer/ghy moet daer tegen stryden/
 De droefhepd schaed'lyck is/de quelling moet ghy myden/
 Gerust en heughlyck zijn/of ghy misdoet u Teught.
 Dit goedt geselschap b'hoort te maken u verheught;
 Seer wel dees Joff'ren doen/u komende verzellen/
 Om het belaeen gedacht eens wpt u sin te stellen/
 En 'preken tot bermaeck van oude vyperp/
 Want dat is Joff'ren doent'. Man. 't En lust my niet/want my
 Beraemt veel eer op God en mijn Doctooz te dencken.

Sigism. Op Godt/dat's wel gedaen/maer moet u selfs niet krencken/
 Ce dencken stadigh op u zieckt en u Doctooz :
 Want wat men d'een dagh wint/den ander men verloor/
 So Joffrou in haer zieckt' haer selven wil bedzoeben.
 Een Roemer/ oft een glas/ om 't Water in te proeben.

Basilaus. Ce proeben 't water Heer ? Sig. 't Gesicht ons wel bedzieght.
 Ick Cureer na mijn wijs/de proef my selden lieght.

Manuella. Mijn Heer/ick vzeef' dat u het Water sal staen tegen.
 Sigism. Weht ick u vyper ben/ en u so ben genegen/
 Wat van u Lichaem komt my gantsch niet tegen-staet,
 Doctoozen zijn niet kies. Het water is niet quaet/
 Hy proeft. 't Gehalt my wel. Const. Mijn Heer/so ghy het vol wilt schincken
 Op haer gezonthepdt sal ick't niet een tugh wpt-dzinken. Wat

- Sigifina. Wat zecht ghy Joffrou/ sal ick scheucken Constantijn ?
 Manuella. 't Is zorte klap/want hy wel roemende soud' zyn
 Myns waders-branc. Sig. Nochtans is dit zyn liefdens proeve.
- Manuella. Geen proef van Liefde ick van Constantijn behoeve.
 Sigifina. So hebt ghy proef genoegh ? Man. Van zyn lichaerdigheyd
 En aemelijck verstant. Const. Wat ist dat Joffrou zeydt ?
- Manuella. Dat ick u seer bedanck vooz dese Liefdens-icken.
 Sigifina. De Joffrou/ laet ons voort in u behalven spzeken ;
 't Gesicht van 't water/en de proeve/leggen my
 Dat u gantsch niet en deert als pure quellerp/
 Stelt doch u hert gerust met redelijck genoegh/
 Wat d' Hemel heeft geschickt/sal d' Hemel u toe-boegen.
 't Is tijdt vooz my te gaen. Man. Wilt ghy bertrecken Heer ?
- Sigifina. So 't u gelieft/ick gae. Man. Wat ure/en wanneer
 Sie ick u wederom. Sig. Niet lang ick sal herroeven.
- Manuella. Vertrouft ghy my te lang/so sulc ghy my bedroeven.
 Sigifina. Helas ! u dochter meent mijn by-zijn helpen kan.
 Basilaus. De ziecken in 't gemeen die houden ernstigh an
 Hun Doctozs Heer/ ghelieft ons' dochter te verschoonen.
- Sigifina. Verlos Joffrou/en sal so 'poedigh weder komen
 Doctor. Als immer moogh'lijck is. Man. Ja u ick dan verbeyp
 binnen. Heer Doctoz. Const. En ick doe d' Heer Doctoz up geleepd.
- Terens. 't Is een wel-sprekend man/met deughdelijcke gaben.
 Wel mach men seggen/dat de deught gaet boven Haben
 En alle rijckdoms-schat. Art. Het bijcht hy is geleert.
- Iustinaen. En in de Godheyt moet hy hebben gestudeert.
 Hoe sichtigelijck hy sprack/met lust ick hem aenhoorden.
- Philomel. En so voorszichelijck in alle zijne woorden.
 Het is een Lofbaer Man. Sophia. Ja boven het gemeen.
 In alle zyn gespreeck men vinden kost niet een
 Silbs-mis/en al gegrondt op vaste ware reden.
- Simonina. So deftig van gelaet/en heusehelijck in zeden/
 So vyzdelijck van aert;in alles heel volmaeckt.
- Basilaus. Simonina/ick acht/genegentlijcke haecht
 Om diergelijcken man in Echt te mogen trouwen.
- Simonina. Mijn Heer/ick soude my vooz seer geluckigh houwen/
 So d' Hemel my verleent de Echtelijcke staet/
 Dat ick moght zyn verfaemt met eenen/waer ick raet
 En daed ter deught van hadt. Want ick gewiss'lijck achte/
 Dat een gehouwde Vrouw gheen meer luck kan verwachten/
 Als met een wijs/ vroom/ kloeck/en deughtsaem/statigh man
 Te zyn verzelt. Philom. Dat's waer / want anders men zyn
 leet ziet/
 So wie 'ch bindt verfaemt in d' Echthe met een weet-niet /
 Een slecht-hoofst/waer de Vrouw' haer niet van stichten kan/
 Maer selven wel behoeft te wesen Vrouw en Man

Manuella. „ Het welck men heden-dagghs seer baecken ziet geschieden.
 „ En veeltijds woch gebeurt/dat onder rijke Lieden
 „ Op rijkdom werdt geoght/en niet op het verstandt/
 „ Niet op 't vernuft of geest/maer op hun Erbe/en Landt/
 „ Niet op de deught van d'een/maer op de haef van d'ander;
 „ En so geraken dan twee Rijken by malkander.
 „ Al is hy zot en byoets/dypl-oorigh/ en versuft/
 „ Zy wacker/kloech/en gauw/ia geestigh van vernuft/
 „ So dwingt noch rijkdoms raedt haer niet hem te verzellen/
 „ Hoewel zy naderhandt d'ellenden en de quellen
 „ Schaers vol uyt spraken haer. Daerom men wijslijck doet/
 „ Dat op de deught men ziet/en niet alleen op 't goet/
 „ Hoewel het goedt is goet om weeldigh van te leben.

Sophia. „ Ick Joffrou Manuell' hier in gelijk moet geven/
 „ Want dickwils sulchs gebeurt/
 „ Dat d'Ech'e werdt betreurt/
 „ Die gierighepds tocht maecte/
 „ Om rijkdom/en om haef/
 „ En niet om deughdens gaef
 „ In d'Ech'e staer geraecte.

Manuella. „ Daer is gheen grooter vzeught
 „ Als die ver saemt met deught/
 „ 't Gaet rijkdom verr' te boben :
 „ Dies ick in mijn gemoet
 „ Veracht niet rijkdoms goet/
 „ Maer deught ick meer moet loben.

Simonia. „ Het goet vermach seer veel :
 „ Maer deught maecht mannen eel/
 „ En deught doet peder achten.
 „ De rijkdom men ontziet/
 „ Maer deughde het geniet
 „ Van Eere mach verwachten.

Terens. „ Als bepde soud' geschien/
 „ So wild' ick graegher zien
 „ Dooz deught ge-eert te wesen/
 „ Als om rijkdom ge-eert/
 „ Dermits de wijshepdt leert /
 „ Deughts eer hooght' is geresen.

Constant. „ Maer als zy bep'd bequaem/
 „ Hun voeghen wel te saem/
 „ So ist volmaecte vzeughde ;

Manuella. „ Maer die daer meest van spreekt/
 „ Het beste meest gebreekt
 „ Geen rijkdom/maer de deughde.

Constant. „ De roemert is niet wijs/
 „ Daerom ick t swyghen prijs

- Manuella „ Van eyghen deughd' te spzecken.
 „ Ghy maectit het eer te grof/
 „ Want tot u eyghen Lof
 „ So moet u spzaeck wpt-bzeecken.
- Basilauus. „ Hy spzeekt vooz het gemeen/
 „ Niet vooz sich selfs alleen/
 „ Men mach het so niet dupden.
 „ Zyn meening en voozfel
 „ Is datmen vind oock wel
 „ Deughd onder Rijke Lypden.
 „ En waer men die bevindt/
 „ Dat sulcx moet zyn bezint/
 „ Dat's deughd en rijckdom bepde.
- Manuella „ De Rijckaert meeste mist/
 „ Ja als men't minste gift
 „ Hy van de deughde schepde.
 „ En sich noch voozstaen laet/
 „ Dat alles hem wel staet;
 „ Ja sonder dat te laecken.
 „ En so't een ander deed/
 „ Men wesen soup' gereed.
 „ De ondeughd groot te maecken.
- Arter. „ Den Rijckaert sich verstout /
 „ En op zyn goedt hertrout/
 „ Ontziende geene zonden ;
 „ Waer van den slechten Man
 „ Men niet verschoonen kan
 „ t'Gun in hem werdt bevonden.
- Simon. „ De Wereld gaet verkeert;
 „ Want deughd werd niet ge-eert
 „ Na deughdens hooghe waerde.
- Iustinaen „ Dies macht wel zyn bezucht
 „ Dat deughde is gevlucht ;
 „ Na d'hemel : van de Werde.
- Basilauus. „ Aræta de Goddin
 „ Der deughde/ich bevin
 „ Doch in de Wer'ld te wesen ;
- Iustinaen „ Want alser geen deughd was/
 „ So moght men vzesen/ras
 „ De Wer'ld ten eynd' sou'd wesen.
- Basilauus. „ Veel deughdsamen daer zyn/
 „ En veelen van deughd-schijn/
 „ Die van de deughd niet weten.
- Iustinaen „ Ja ziende zyn zy blindt/
 „ Waer ober men bevindt
 „ Zp bande deughd niet weten.

Terens.   Daer tegen stel ick weer/
 ,,   Dat and'ren Godt den Heer
 ,,   In deughde so behaghen :
 ,,   Dat God om hare wil
 ,,   In toozen niet verbil/
 ,,   Om d' heele Wer'ld te plagen.

Basilus.   Al vond den Heere gheen
 ,,   Als onder duysend een
 ,,   Die leeft na zijne Wetten/
 ,,   Die eene soud' gewis ;
 ,,   Mits hy genadigh is ;
 ,,   Zyn toozen neder zetten.

Manuella   Siet hoe veel dat vermacht
 ,,   Een deughtsaem/ als God sach
 ,,   Waer onder duysend eenen/
 ,,   Hy om die eenens wil
 ,,   Zyn straffunge houdt stil/
 ,,   En wil genaed' verleenen.

Iustinaen   Wie soud' dan trachten niet
 ,,   Na deughde ; als men ziet
 ,,   De deughtdens hooghe waerde/
 ,,   Dus als men 't recht bejzoet/
 ,,   Daer is gheen waerder goet
 ,,   Als deughde op de Werde.

Manuella   Ja dooz de heyl' ghe deught
 ,,   Wy woeck'ren Hemels vzeught.
 ,,   De Eng'len Chirubijnen/
 ,,   En all' in vzeught verbiel/
 ,,   Als zy een zael ge ziel
 ,,   In d' Hemel zien verschijnen.

Iustinaen   Daer komt men toe dooz deught/
 ,,   So dat de deught verheught/
 ,,   In d' Hemel/en hier mede.

Manuella   Een ziel/ die deught hanteert/
 ,,   Werdt op de Wer'ld ge-eert/
 ,,   En krijght in d' Hemel stede.

Arter.   Wie soud' niet trachten dan
 ,,   Te doen al wat hy kan
 ,,   Om deughde te verwerpen ?
 ,,   Op d'aerd' te zijn geacht/
 ,,   En daer na/ met boozdacht/
 ,,   Noch salighlyck te sterven.

Terens.   Ter Wereld isser niet
 ,,   Dat g'lijckhepd heeft in yet
 ,,   Met deught : want deught is hepligh
 ,,   Ge-eert/ vermits haer waerd /

- „ En als zy schepdt van d'Werd'
 „ komt zy in d' Hemel bey igh.
 Manuella „ Dies een deughisame ziel
 „ Men hoor de g' luckighst' hiel /
 „ Mits tweederlepe glozy/
 „ D' een op de Werd' zy heeft/
 „ En d' ander als Godt geeft
 „ Heur ziels Hemels victooy.
 „ Als de Basynus geluyt
 „ Dees soete galmt brenge uyt :
 „ Comt ghy mijn uytverkoozen /
 „ Hoe ! soud' de mensch niet spoen ?
 „ Wat soud' de mensch niet doen
 „ Om dit geluyt te hoorzen ?
- Basilaus. Ghy jonge Luyden mooght dit houden in gedacht/
 Op dat ghy na de deught niet alle errenst tracht.
 Terens. Mijn Heer/seer wyslijck sepdt/ wy willen daer na poghen
 Met alle vlijt/en na ons' ypterste vermoghen
 Om deughdelijck te zyn. Arek. Want 't is de grootste schat
 De waerdste Rijckdom die men op de Wereld hadt.
 Basilaus laet ons te samen nu vertrecken/
 En dit geselschap sal ons' dochter wel verwrecken
 Tot brolijckheyt van geest. Man. Na dat ich my geboel
 So haeck ich na de rust/ mirs dat ich niet gewoel
 Heb dees verleden nacht seer wepnigh slaep genoten.
 Philom. Helas ! dies moogh'lijck heeft 't geselschap u verdzoten.
 't Is best wy alle gaen/en laten u alleen.
 Manuella. Joffrou verdenckt my niet. De ziecken in't gemeen
 Zijn quellijck. Philom. Gantsch geen fael/den Heer wy u bevelen/
 Want het geselschap soud' u moghelijck verbelen.
 Constant. Ick bid u neemt u rust. Wy schuppen het gozdijn.
 Manuella. Mijn moeder sal't wel doen. Are. Neemt geen moept Constantijn.
Alle binnen.

SIGISMUNDUS in gewoonelijck
ghewaedt.

Wat danckbaerheyt sal ick aen Manuella toonen/
 Die dooy kracht van haer Liefd mijn onluch wil verschoonen /
 Ja so verschoonen/dat zy niet alleen volherdt
 In Liefde t mywaerts/maer noch meer ontfeken werdt :
 Dooz onluch: tot de Liefd'. O alderwaerdste Engel !
 O alder-waerdste Maeght ! Ick wensch/ ick haeck/ ick hengel
 Na d' uur dat ick by haer nu wed'rom komen sal.
 Hoe luckelijck nu werckt het werckelijck geval !
 Wat in Doctozs gheswaed ick vrplijck haer mach spreken !

Het is fatael belept/ het is een mercklijck teerlien
 Dat d' Hemel heeft geschickt ich in Doctozs habht
 Heur spzeecht. Want ich/ helaes/ in al de voor' ge tyt
 Gekolen by-zijn had/mits d' Ouders niet begeerden
 Dat Manuella ick verzelben oft hanteerden/
 En nu ben ick haer lief/ mijn komste heur behaeght/
 Om mijn by-zijn men wenscht/ ja na mijn komst men graeght.
 't Is een verborghentheyd/daer moet een schicking wesen/
 Dooz Hemelijck beslypt/ vermits dat ick booz desen
 Schaers middel sagh waer op ick hope stellen moght/
 Dat ick met Manuell in Echt sou'd' zjn verknocht/
 En nochtans had ick hoop/want op de hoop ick boeden/
 Maer na dat ick/helaes/ Op me/ bedzeef so bloeden
 Bedybing dooz de wond/die ick dooz onluch gaf/
 Besweeck my alle hoop/de hoop my gantsch begaf/
 Het schijnt nu dat de ramp tot luchen wilde trecken/
 En dat de ongeneught tot vzeughde soude strecken.
 't Gaet boven ons' begriyp/ 't schijnt d' Hemel-Dooght toe-laet
 Geballen/om dat goedt sou'd' spruyten wt het quaet;
 Het moet so zjn/ick zie't/ dus wat den Hemel dede/
 't Is onbedacht gebaen/so wy daer tegen streben.
 'k Heb baecken by my selfs misnoeght gemurmureert /
 De Werelds doente niet en ging na mijn begeert/
 Het onluch my verdoot/gelatenhepd my misten/
 En dickwils pdelijck ick mijnen tyd verquisten/
 In klaging en gegtel. Maer nu mijn droom ontwaecht/
 En dat ick eynd'lijck aen de kennis ben geraecht/
 Dooz mijn erbarenthepd/ so zien ick dat wy allen
 Geneegen moeten gantsch in alle qua-geballen:
 Ja dancken d' Hemel dooz het quaet so wel als 't goet:
 Want 't is al t' onsen best wat dat den Hemel doet.

CONSTANTYN.

- Constant. Vind ick u hier alleen? Sigism. Alleen/want ghy zyt niemand.
- Constant. So ghy my niemand acht/ sal ick betooken pemand
 Hier by u is. Ghy droegh die Manuella heeft
 Gewondt. Sig. 'k Seg Constantijn ghy so hoogh niet op-heeft/
 Want 'k acht u te gering ghy u aen my sou'd' rechten.
- Constant. Ick seg u Sigismund/dat ick met u wil bechten.
- Sigism. 't Is goedt dat ghy daer van waerschouwing aen my doet
 Ghy bechten wilt. Maer gaet en hael/ eerst weer u hoet.
 Hier bechter u geweer. *Sigismund slaet Constantijn sijn boeck
 van t' hooft, en Constantijn pogende die
 weder op te nemen, ruckte hem Sigis-*
- Constant. Ghy wilt my overballen.
- Sigism. Waer zjn u handen nu?
 Ghy nar/ghy zot/ghy mallen/ mund' t' geweer wt de hande.

Als-kupcken; ziet den dwacs. Conft. Ick sweer u Sigismond
 Dat ick by Manuell' sal gaen ter vaert terstond/
 En klagen wat ghy doet. Sig. Gaet vuy/ gaet u beklagen.
 Conftant. Ghy moordenaer/ ghy schelm. Wen u doent' wy wel zagen
 Wie dat ghy zyt/ ghy schud. Sig. Ick seg u dat ghy swijgt
 Voor dat ghy lamme Leen van dese handen krijgt. *Sigismund*
 Hier ziet men wien hy is/ 't is schaers de pijn waerdigh *treet na*
 Ick my onstellen soud'. Doch acht dat hy nu baerdigh *hem toe,*
 Da Manuella gaet. Maer hind'ren kan't my niet/ *by vlucht*
 So hy te recht verhaelt het gun hier is geschiet, *binnen.*
 Dir's weer op nieuws mis-bal! Wat of hier upt sal rijfen?
 Wat of hier doch upt spruyt! Doch tyd sal't ons bewijfen:
 Het kleenste toe-bal is somtijds de wegh en baen
 Tot grooter. Als nu sal mijn Manuell' verstaen
 't Gun my erbar en is/ en hier was voor-gekomen/
 Hoe dat ick zijn geweer hem hebbe af-genomen/
 'k Ben seker dat zy sal genoeghen van de daedt.
 Dies ick my ga verkleen in mijn Doctoz's gewaed/
 Om na de waarhepd haer het toe-bal te verhaelen.
 Den Hemel stuur my voort/ op dat ick niet mach dwalen. *Binnen*

Vierde Bedrijf.

S I M O N I A.

Te beynsen onse Liefd' aen die men heeft bezindt/
 Hoewel dat voor-beraedt en reen my daer toe bindt/
 Walt pijnelicken swaer. Ach! moght ick openbaren
 Wen mijn Justinaen/ hoe willigh/ en hoe garen
 Ick met hem waer ge-echt! het schijnt mijn hert dat soud'
 Verlichten van de quel; en ick voor seker houd'
 't Een gloy voor hem waer. Sal ick't? Sal ick't ontdecken?
 Ick weet zijn Liefde sal tot meerder Liefd' verzoeken/
 Als hy weet/ ick zijn Liefd' met mijn weer-liefde loon. *Justinae*
 En so ick langer hem my weggerigh betoon. *Justinae*
 Wat weet men/ of het hem moght dzingen tot verander/
 En dat hy zijne Liefd' moght stellen op een ander.
 Doch nu/ genomen dat ick hem mijn hert verklaer/
 En dat het dan de wil zijn's Ouders niet en waer/
 't Waer alles vruchteloos: Doch dit stel ick daer tegen/
 So ick wjn Liefd' ontdeck/ 't sal Justinaen bewegen
 Te dzingen meerder/ om te hebben d' Ouders wil.
 Ach! Hemel of 't geluck 'o luckelijck gebil
 Dat ick Justinaen met hun behaegh moght troutwen/
 'k Soud' my de iackighst' van de Amstels' Maegden houtwen.

Is 't Hemel uwre wyl ? Is 't by u so hoorzien ?
 So sal en moet dees Echt gewiffelijck gefchien.
 Ootmoedelijck ick kniel/en bid de Hemels goetfchepdt/
 Dat zijne heyl' ge wil het ftuur van mijn' gemoet lepdt/
 Tot zijnder Eer/en Lof. Is 't Heer niet t' mijnder nut
 En faligfchepdt/geeft Heer/een Wereldlijck befchut.
 De Heyl' ge Echte ftaet ick fo hoogh-waerdigh achte
 Dat niemand en behoort de felfde te betrachten/
 Als met Godbychtighepd/met voorzicht/en beraet/
 Oft gantsch ontheplighet werdt die hooghe Heyl' ge ftaet.
 O Heyl' gen Hemel gunt/ ick felfs die niet verkiefe/
 Op dat ick dooz mijn' keur die heylfchepdt niet verliefe.
 Schicht ghy tot mijne beft/ ick op my felfs niet ftae/
 Maer/ Hemel/ ick vertrouw' my gantsch op uw' genaet.
 't Is waer Iuftiniaen in Haef my gaet te boden/
 Doch is 't mijn' deel ten Echt/ te meer fal ick u loben/
 En mild'lyck repcken upt uw' Armen byftandt/
 Want waer 't vermoghen is/ daer is een milde handt/
 Dooz d' oberbloedighepd van middelen en haben/
 D hong' righe ick fphs/ u dooft' ge fal ick laven/
 D bzoeken ick vertrooft/ u naechten ick bekleed/
 D krancken fta ick by : En wesen fal gereed
 Gebangens in befoeck : de doo'n ick help begraben
 Als danckbaerfchepdt mijn' s ziels' dooz uwre milde gaben.
 Doch/ Heer/ fo ick t' onrecht verkief Iuftiniaen/
 Schweeght my/ Heer/ dat ick mijn' kiefing af mach gaen/
 En ned' righ my verzel met pemand mijn' s gelijcke/
 Gunt my gelatenhepd/om willigh af te wijcken
 Van mijne Liefd' tot hem. Ick anders niet begeer
 Als Echt ter falighept/en tot u Lof en Eer.
 Het fchijnt/ Heer/ ick geboel ghy mijn' hert wilt verftercken/
 Wilt dan dooz uw' genaed' in 's Ouders herten wercken
 Behaginge tot my/ op dat mijn' Echt gefchiet
 Met haerlyud' goede will' / en tegens' wille niet/
 Op dat wy t' uder Eer ten Houtwelijck verfaemen.
 'k Hoop/ Heer/ ghy' t gunnen fult/en zeg ootmoed'lyck/ Amen.
 Mijn' ziel is wel geruft/ maer 't hert is overlact/
 Met bzeef/ dat d' Ouders niet het houw'lijck toe en ftaen :
 Dies ick verlange feer Iuftiniaen te fprecken.
 Waer of hy nu vertoeft ? Nu ick/helaes ! niet reken
 De uren/maer van elck minuyt ick telling hou.

Zy knielt.

Zy rijft.

IUSTINIAEN.

Simonia,

Iuftiniaen ! Iuftin. Mijn Lief. Simo. Dus fpaed ? Iuft. Ick
 bid Joffrou

- Iustitiaen Ick wesen mach verschoont. Simonia. Daer is niet aen gelegen.
 'k Was seer belet. Ghy weet hoe ick u ben genegen.
 Daf-zijn is mijn hel/u by-zijn is mijn heyl:
 Want als ick met Liefs-loot de gronde mijns herts bepepl/
 Simonia ick treff. Sim. Simonia alleene?
- Iustitiaen Simonia alleen/en in't hert anders gheene
 Opt plaetsen sal. Simon. 't Is veel gezeydt Iustitiaen.
 Iustitiaen Al wilden't mijne will'/ 't hert sou'd' het tegen-saen/
 Nu wil't mijn wille niet/te minder sal't gebeurten/
 Mijn hert en wille zijn vereent in Liefdens-keur:
 So dat zy beyde zijn verknocht in Liefd' geheel.
- Simonia. Dochtaens het hert en wilt' in wesens secheelen veel/
 Want 't hert Lichaem'lyck is/en Geest'lyck is de wille.
 Iustitiaen 't Is so/als will' niet wercht/so houdt het hert sich stille:
 Maer als de willens-geest in't hert pers geest'lyck print
 Dooz kiesing/'t trouwe hert die keur so va't dan bint
 In 's hertens ziens-grondt/dat die stantvast moet blijven/
 't Zy oock wat dat de wil in wiff'ling wil bedryven/
 So dat het hert de wil dan gantschlyck overheert.
- Simonia. Dochtaens so ziet men dat de Liebert wel verkeert
 De keur die al in't hert gegrondt was dooz't verkieesen.
- Iustitiaen Simonia/die licht verkieesen/licht verliesen
 De keur. Maer wyshepd leert/dat wy niet vooz-beraet
 Verkieesen moeten/als wy inde Echte staet
 Oft Houw'lyck willen treen; en so wy dan bebinden
 Een wel gekoosen keur op die die wy bezinde/
 En zina'lyckhept op micht/die keur ons so aen aen-tast
 Dat onse wille die in't hert plaetsi/so stantvast/
 Ja al waer't dat de will' na ander keur moght strjden/
 Dat wille nimmer kan een ander kiesing lyden.
 't Is waer/de wil in't eerst die stelt het hert de Wet:
 Maer als wil Liefdens-beeldt in't hert eens heeft gezet/
 Dan overheerscht het hert de kracht des wils-vermogen/
 Dermits de ziel des herts so hoogh is op-getogen/
 Dat het verliefde hert gheen ander kiesing sijdt:
 En niet genierend' egun beloofden hem de ijdt/
 Het hert verdowijnt/uyt-teert/miet jammering/en klagghen/
 Sniijdt af zyn levens-draed/dooz't draeffelijche kragghen/
 Sulcx my gemoeten sal so ick u niet geniet.
- Simonia. Het derde my so sulcx Iustitiaen geschiet.
 Ick bid u/seg't my doch wat reden u beweghen/
 Dat ghy tot my/entot geen ander zijt genegen?
 Ghy hebt van velen keur/en zijt van ouden stam/
 En ick/helacp! van gemeene Lieden quam/
 Ben slechtlyck op-gevoedt/in soberhepd van leven/
 Mijn Ounders kunnen oock seer weppigh met my geben.

So ghy Justinaen my trout/so trout ghy met
Geen goet/maer my alleen/ ick bid u/hier op let/
Op dat de zinn'lijckhepd' dooz heur u niet verleyden/
Het welck ick vaechen u met vooz-berading sepden:
Want liehtelijck men trout, 't gan swaerelijck berout.

Justinaen

Simonia/so ghy my vooz sodanigh hout
Dat ick u minder Liefd' hier namaels soude draghen/
Mits ick gheen goet be-echt/ maer trou u dooz 't behaghen/
Die ick uw' s' waerde heb/so schiet my engelijck.
Zijt ghy niet rijck in Haef/ghy zijt in denghde rijck/
Die rijckdom acht ick meer als rijckdoms overbloedighhepd/
D wafens de seighepd/u heuschhepd/en u goedighhepd/
D ned' righhepd in all's/die overrest so seer
Veel and'ren die ick zie/ dat ick u acht veel meer
Als sommigen/wiens pzael/en woestighe verwoedighhepd/
Vermetelijckhe pzaecht/en troetfighe hooghmocdighepd/
Geest uyt'erlijck af-keer/vermits men niet en weet
Ofeer oft oneer schuyt ond' r' hun lichtbaerdigh kleet.
Simonia/ick sweer/dat ick spzeek na mijn meenen/
Dat so ghy my gelieft u weer-liefd' te verleenen/
Waer ernstigh ick om bidd'; en hopende vermach/
Dat ick my selben vooz d'alder-geluckighst' acht
Dan Amstels Jongmans-kiep. Sal't Engel/dan geschieden:
Laet upt dees liebe mond een Ja-woord gunstigh blieden?
Verheught Justinaen/zegt wat u hert nu denckt.

Simonia.

So haestigh niet. Just. Wilt ghy 't niet seggen/Lief/so wenckt.
Jst swijgen Ja oft Neen? Simonia. Ach! neen/ 't is geen van
beyde.

Justinaen

Oft heyde/Neen/en Ja? hoewel ick om Ja vleyde:
Doch/Werle/oft so waer/dat 's heyde Ja/en Neen/
So laet de halbe Neen en Ja dan wesen een/
So ist een halbe ja: 'k sal my daer meed' genoegen/
Verhopende dat tijdt dooz 's Hemels schick sal boegen/
Dat dese halbe ja in heel ja sich verkeert.

Simonia.

En oft de halbe neen tot heel neen waer vermeert?

Justinaen

So waer Justinaen d'onlucighste gebooren.

Simonia.

Zoud' dooz mijn Neen aen u u lucken zijn verloozen?

Justinaen

Verloozen: want mijn luck staet alleen in u Ja.

Simonia.

Ap! Just. Dat is/Ja/verkeert/Simonia/so dza
Als ghy/ de ey/ upt-zucht/soudt ghy de Ja upt-spzeken.
Wat ist dat u beweeght/dat upt u ooghen breken
Dees traenen? Simonia. 'k Bid u/laet my weenen doch. Just.
Daerom?

Simonia,

't Geween verlicht mijn hert/ vermits het hert is stom/
En kan besichten niet dooz upt-spzaeck zijne klachten/
Vermits het eerb' te hert moet heelen zijn gedachten:

- Stil-fwyghen/ g'lyck ghy weet/ is' eerb're Maeghden Det.**
Iustinaen Wat isser/ Engel/ dat het spraken u belet?
Mistrout ghy my. Simo. Ach! neen/ daer toe heb ick geen reden.
Iustinaen **Simonia.** **Simonia/ ick bids/ vergunt my doch een bede.**
Wat bede? Iust. Dat ghy my vyzmoedigh openbaert
De oozfaeck uw's geweens. Wat ist dat u beswaert?
Wat ist dat u ontstelt? Mach't Iustinaen niet weten?
Simon. Meld ick t' ick moog' ick soud' my selfs te zeer vergeten/
En u misdoen. Iust. Hoe my! Misdoen kunt ghy my niet.
'k Bid u my d' oozfaeck zegt van dese tranen-bliet/
Te eel uw' ooghen zyn om tranen upt te stozien/
Ich bid u/ schoonste/ wilt u ooghen niet verkozten/
Dat upt so lieven licht so droeben tochte dzingt/
Dermits dat ghy u hert te seer aen't swyghen bindt.
Ontbindt de swygg-knoop/ Lief/ hebt meed-lyd/ neemt medoogen
Van't tongeloose hert/en sprakeloose oogen/
Spreekt ghy voor hunliens' bepd'; Leent hun uw' liebe tong/
En segt my waerom 't hert upt dese oogen dzong
Dees tranens-bloedt. Simo. Wp my! schreum my verbiedt het
 zeggghen.
Iustinaen So laet ghy dooz de schreum het hert verdzoncken leggen
In traenen; ghy/ helaes! uw' eyghen hert mis doet.
Mijn waerdste/ k bid u/ upt de grondt van u gemoet/
It quell? Simo. Ach! neen. Iust. 'k Weet niet ick u misdede/
Heb ick u pets misdaen? Simonia mijn bede
Is dat ghy zegt waer in/ op dat het zy verschoont.
Simon. Misdaen? ach! neen/ veel eer hebt ghy aen my betoont
Veel grooter eer als ick my selven achre waerdigh;
Doch in mijn danckbaerheyt ick wesen wil so vaerdigh
G'lyck u verdienst verdient. Iustinaen/ ick weet
Wat over-groote Liefd' dat ghy aen my bestee/
En gaerne soud' ick die. Iust. Met weer-liefd' evenaeren.
Ach! dat dees woorden/ Lief/ van u gekomen waeren/
De hooghste glozy waer't voor u Iustinaen.
Simon. Ghy spreekt voor my. Iust. Maer mach ick sullier nemen aen?
Simonia. Nennemen mooght ghy't wel: verschoon en wilt mijn schzomen/
Dat mijn weer-liefds-belept upt my wel is gekomen /
Maer dooz u spraeck gemelt. Iust. Laet my dees Maegde-bloos
Erbiedlijck kussen nu/ nu dat u hert verhoos
Om aen Iustinaen u weerliefd' te bekennen.
Simon. Ich lief Iustinaen. Iust. Den hemel niet kost zennen
My grooter luck als dat ick't van u selber hoor.
Simon. G'lyck u Liefd' my verhoos/ mijn weerliefd' u verhoos/
En wensche/ dat ick mach so lange met u leven
Tot dat ick vol'e proef mijn's danckr u heb gegeven
Des kennisse van my: want meerder zyt ghy waerd.

Iustinaen **Simonia/ 'k acht u de waerdighst' op de aerd/
 Want tot gheen hoogher hepl ter Wer'd ich kan geraken/
 Als dat ick/Engel u mijn Echre Drou sal maken.
 By dees omhelsing/dat ick u de waerhepd segg'/
 Mijn sozgh/mijn vzeef/ mijn angst/ick nu ter neder legg'/
 En heugghelycke leef/als d'heugeijckst' der Menschen/
 Mits ick bekomen heb mijn herts en zielens wenschen.**

Simon. **Ich ben Iustinaens. Iust. Simoniaes ick ben.
 God geef den Hemel ons een goede upthomst zen.
 'k Geloofde immer dat ghy't aen u Ouders zeyden ?**

Iustinaen **Simonia/ick sal behendigh dat beleyden/
 Die sozghie laet op my/daer byp gerust in zyt/
 Waer-nemen sal ick een bequame stonde en tijt/
 Om ons dooznemen hun beradigh te ontdecken.**

Simon. **Ich bid den Hemel wil hun herren doch verwoycken/
 En tegens hunliens wil ons houw'lyck niet geschiet.**

Iustinaen **Stelt u daer in te vzeen/quelt noch ontrust u niet.**

Iustinaen **Daer is Terens. Simo. Hy ist. 't Is best dat wy vertrecken.**

Bejde binnen.

TERENS.

Terens. **Genegenthpydt en Liefd' my Philomella toont :
 En al haer Liefde werdt oudauckbaerlyck geloont :
 Want nimmer sal zy my tot weerliefd' doch beweghen/
 Mits Arterz byndsichap houdt al mijn weerliefde teghen.
 Dzeect zy my lieflyck aen/ick antwoord snarrigh weer.
 So zy my vleyt/en smeeckt/ick vloect/ick tier/ick sweer/
 Dat ick doch nimmer sal tot haer weerliefde dzagghen/
 't Welck doozsaek d' hoozt te zyn/dat zy van my misghaghen
 En af-keer hebben moet. 'k Hrb haer so veel gezept/
 Dat ick geloof de Liefd' die z' op my heeft gelept
 Derwyl' len sal in haet/ en komt zy my te haren /
 't Sal zyn een vinn'ge haet. Dermits zy heeft verlaten
 Haer Arter/ en haer Liefd' tot my gantsch vzycht loos is.**

ARTER.

Terens. **Dyund Arter. Arter. Dyund Terens / hoe gaet de saeck z
 Ter. Gelwis
 Ich tot mijn boozneem koom : Want booz ick van haer schepden
 Ich met een trofse moedt/ en bitse woorden seyde/
 Dat so zy was verliefte op my/en dat zy woud'
 Genieten my dat ick haer wel beslapen sou'd/
 Maer om haer Echste Man van my te willen maken/
 Dat sulcx onmoog'lyck was booz haer daer aen te g' raken.**

De

- O Hemel! wat getier! wat haering! wat gelaet
 Bedreef doen Philomell! zy was so boos/so quaet/
 't Is onuytspreek'lyck. Arter. Ach! helaes! het is te deerlyck.
- Terens. Vermits zy waenden/dat ich achten heur oneerlyck
 Als ich van by-slaep sprack/ so dat ich acht dat zy
 Sal wesen gaantsch verbitst en toozenigh op my/
 Verbloekende de Liefd' die zy my heeft bewesen/
 En die haet 'tquaedste is die uyt Liefd' is geresen/
 Ofc waer eerst Liefde was. Art. Hoe leydt men't nu voort aen?
- Terens. Dooz al so mooght ghy nu by Philomell' niet gaen/
 Maer houden u van haer: want na zy sal bedaren/
 En ober-dencken wel wat haer is wederbaren
 Van my/en dat zy u geheel heeft af-gezeydt/
 't Haer spijten sal zy my gelieft heeft en gebleydt
 Om weerliefd'. Arter. Dvnd Terens u trouhepd heeft gebleken.
- Terens. Daer's pemand/laet ons gaen/om bypelyck te spreken.
Beyde binnen.

PHILOMELLA.

O tong/hoe onbedacht hebt ghy 't geheym gemelt
 Mijns herts/ helaes! Op me! waer in heb ich gestelt
 Het Verelijck gerucht mijn's Daeghdens staetens leven/
 Vermits ich aen Terens te kennen heb gegeven
 De Liefd' die ich hem droegh. Ondanchbaren Terens.
 Ach! dat ich wrecken mocht dees' hoon/en na mijn wens
 Het leed verhaelen 'tgun mijn Gere gaantsch sal steelen!
 Ach! dat ich kunnen had de tocht mijns Liefde heelen/
 'k Waer noyt vervallen in dees' jammerlijcke staet.
 't Is waer/ich liefden hem/maer meer ich hem nu haet/
 En binnigh haet Terens/ vermits hy so af-keerlyck
 My antwoord gaf/en 't quaedst'/my achtende oneerlyck/
 G'lyck of ich by-slaep socht/g'lyck of ich waer verzot
 En Aengepozt dooz schicht van dart'le Minne-Godt.
 Den Hemel weet/ dat ich noyt heb gehabt gedachten
 Van gepe lust/midts ich de Erbarcheyt opt achten
 Het eenighste tieract der Daeghdelijcke plicht/
 Waer ober dat ich opt versoepden 't Minne-Wicht/
 Hoewel Terens/helaes! heeft een verkeert in-beelden/
 Gelyck of vleesche-lust in Philomella speelden.
 Dat ich in plaets van Dyou nu wesen moghte Man:
 En g'lyck een Man zijn hoon manhattigh wrecken kan:
 Gewis dat ich Terens dooz dees' hand' oud' vernielen.
 De rampen en verdriet die my nu oberbielen/
 Verhijstere mijn ziel/ verbaesen so mijn geest
 Dat ich/ helaes! niet ben die 'k eerijds ben geweest/

Want

Want al de Lichten van mijn glozien nu taenen.
 Hoe wyeck ick my ? Op me ! alleeneijck met traenen/
 De Wapenen des Vrouw. En dit bedroefde hert/
 Beklent/benaut/ geboept/noch so vermeertert wert
 Dooz redens vooz-beraedt/dat ick mijn quel moet heelen/
 Om dooz de melding met myn eygen Eer te steelen/
 Als ick bedenck de Liefd' / die ick Cerens toe-droegh /
 En dat ick om die Liefd' af-heereijck af-sloegh
 De trouwe Liefde die my Arter heeft gedragen/
 So ben ick d'oozsaech selfs van alle mijne plagen.
 Ick ben't/ en niemand is daer oozsaech van als ick/
 Ick selfs my selven bracht in dees' verwerde strick.
 Derward mijn zinnen zyn: Mijn zinnen so verdwalen/
 Dat spijt en droefheyd my de reed'lijckheyd ontstalen.
 'k Ben zinneloos. Op me ! Wat doe ick ! ach ! wat raet !
 Ick raedloos ben. Waer toe is alle dit Cieraet/
 Nu mijn Eer is ontciert. Wegh/ v'd'le zotternpen.

Sy singert eenige dingen van haer.

S O P H I A.

Sophia. Ach ! Philomella 't schijnt ghy zyt in rasernpen !
 Wat deert u ? Philo. Ach ! Sophy ghy sulcx wel dencken kunt.
 Sophia. Ist overmits Cerens u gheen weertliefd vergunt ?
 Philom. En dat ick Arter heb/helap ! heel verloozen.
 Ick wensch/Sophia/dat ick nopt en waer geboozen.
 Sophia. Da-klaging is onnut. Phil. Ach ! Arter/die so trou
 En deughdelijck my heeft versocht tot Echte Vrouw/
 Die ick so bits en trots/helaes ! heb af-ge-slagen.
 Sophia. De Liefd' die hy u droegh/ kan moogh'lijck hy noch dragen.
 Philom. Onseker sulcx is/Sophia. Sophia. Philomel.
 Philom. Op me/mijn hert. Sophia Bedaert. Philom. Te bitter is de
 quel/
 Sophia. Cerens my gantsch versmaet/en Arter is verloozen.
 Wepnst Philomel/daer's volck/die kunnen alles hoozen.
Bejde binnen.

't G E L T. C U P I D O.

't Gelt. Wilt ghy gelijcken u in't alderminst by my ?
 Cupido. Doch seg ick/dat ick heb veel meerder macht als ghy :
 Want waer ick 't hert beheer/ daer hebt ghy gheen vermoghen.
 't Gelt. De herten dooz mijn kracht gantsch werden opgetoghen :
 Cupido. Want ick het waerdighst' ben datmen ter Wereldt vindt.
 Mijn kracht de herten meer als ulwen oberwint/
 Tweede Deel. E Want

- Want ick heerſch in het bloed/en ghy maer in de ſinnen.
 't Gelt. Wat leert ghy anders als het darrelijck beminnen ?
 Cupido Wat zyt ghy anders als een ſchichtighe herts-tocht ?
 't Gelt. Wat zyt ghy anders/voor die gierigh na u ſocht/
 Cupido Als ſlave-maker van die gheen die u aen-haughen.
 't Gelt. Ick niemand ſoeck/maer elck een heeft na my verlanghen.
 Cupido Wat doet men niet om my ? Wat doet men om my niet ?
 't Gelt. 't Gelt. De wonderhepdt die dooz myn kracht vaeck gheſchiet.
 Cupido Is onuypſpckelijck/ſa gualijck te gelooven.
 't Gelt. De wond'ren die ick doe/ die gaen u verr' te boben :
 Cupido Want al de Wereld heb ick heel in mijn gewelt.
 't Gelt. Wel wat zyt ghy doch meer als ſlechtelijck het Gelt.
 Cupido Wat's Silber ? wat is Gout ? een minerael van d'aerde.
 't Gelt. D'raeght ghy/wat dat ick ben ? Ick ben de hooghſte waerde
 Cupido Van 'rguun op d'aerde is;gheen weſen my gelijck.
 't Gelt. Ghy zeggen wilt / vermits ghy maecht de Lieden rijck/
 Cupido Maer wat is rijckdom/ſo ick my daer niet by-voege ?
 't Gelt. D by te voeghen/daer ick my wel in genoege/
 Cupido Om bypucken u als knaep/en ghy my houdt als Heer.
 't Gelt. Ick houden u voor Heer/ick acht my ſelven meer
 Cupido Ja machte als ghy zyt. Suick nimmer ſal gheſchieden.
 't Gelt. Dochtrans ſo buyght ghy vaeck wel onder mijn gebieden/
 Cupido En lichtelijck ick u tot mijn vermeten brocht.
 't Gelt. Al wat mijn Godhept doet/ick up my ſelven wrocht/
 Cupido En ſonder u kan ick de Wereld wel beheeren.
 't Gelt. Al wat u zothepdt broepdt/ſtreckt meeft tijdts tot oneeren/
 Cupido En meerder ſtrecken ſoud 't waer ick u hulp-repck deedt.
 't Gelt. Ghy hulp-repck ! waer in doch ? uw' hulp ! het waer my leedt
 Cupido Dat Meenſchelijcke hulp my noodigh ſoude weſen.
 't Gelt. Als u ſchicht's darr' le doent' dooz blindhepdt is gheresen/
 Cupido Tot melding van't geſepm/ bedeck ick het/hoe ſnood.
 't Gelt. 't Is waer/ dat ick u bypuck als ick u heb van nood/
 Cupido Als Dienaer/niet als Heer. Wat laet ghy u in-beelden ?
 't Gelt. Een Werelds God te zyn/ die niemand opt verbeelden/
 Cupido Dies peder een my ſoeckt/en peder een my acht.
 't Gelt. Gy/peder een my wil/en peder na mijn kracht.
 Cupido Wat is het leven doch/'t en zy dooz mijn beweghen.
 't Gelt. Doemt my Cupido een die my niet is geneghen/
 Cupido Ick noemer duyſendt die u macht en kracht verſmaell.
 't Gelt. Wat hander zonder my ter Wereld zyn gedaen ?
 Cupido Wie iſſer die ſich niet laet teug'len dooz my graegh'lijck ?
 't Gelt. Wie iſſer doch ter Wer'ld die ick niet ben behaeghlijck ?
 Cupido Deel meer men deed om mijn als opt om u men doet.
 't Gelt. Ghy ſegghen wilt om 't gelt/om rijckdom/ Daer/en goet.
 Cupido Dooz my heeft men gheſien te wagen Land en Rijcken.
 't Gelt. Cupido/ ick en wil u by my niet gelijcken/

Cupido. Doch weest ghy die ghy zyt/wy voegen wel te saem.
 Cupido. Daer in zeyt ghy seer wel/ghy zyt my aengenaem/
 't Gelt. Blyft ghy by u goet-dunck/ick blyve met het mijne.
 Cupido. D wesen heughlyck is/maer sonder my is 't pijn/
 So zyn wy Dunden dan? 't Gelt. Want hebben geen verscheel/
 Die alles overheerscht. 't Gelt. En ick blyf in myn machte/
 Cupido. Die ick in wercking stel/glyck ghy de wven stelt.
 Cupido. De grootste machte heeft de Liefde en het Gelt.
 Beyde binnen.

MANUELLA knielende voor haer Bedde.

Ootmoedelyck mijn ziel/en innerlyck mijn hert/
 Met Lof en danck aen Godt/ nu op-gheheven wert/
 Da my genadelijck verkoeb' ring is gegeven
 Mijn's swachhepdt's/Heer/my stuurt/op dat ick leyd mijn leven
 Tot u behaging/dies my op u wegghen leydt/
 Mijn wil/o hooghen Heer/sich nederigh bereydt/
 Om bygghen na u wil. Was ick voor desen traeghtlyck/
 Om doen heb gun/o Heer ! u wesen moght behaeghtlyck/
 Zoetbaerdigh ick beken mijn swachhepdt en mijn schult/
 Laet nu u heyl' ghe will/ o Hemel ! zyn verbult/
 En mijn schuidt-kennis/Heer/u toozen neder zetten/
 Verleent my u ghenaed' te leven na u Wetten.

BASILIU. ARESTINA.

Basil. Ach ! waerde Dochter/ dus gheknielt hier voor u bed.
 Manuella. Ick aen den Hemel spzack een danckbaerlijck gebedt.
 Arestina. God zegen u/ mijn kind/met bzeughd' wy sulcx bevinden.
 Manuella. Ick eysch den Hemel hulp in al mijn onderwinden.

CONSTANTYN, droncken sijnde.

Constant. Du ick gedroncken heb/nu is mijn gheest vermaecht.
 Wel Manuella/zyt ghy van u bedd' geraecht/
 Mijn Lief. Basil. Hoe Constantijn/wat komt ghy hier aen-
 rechten ?
 Constant. Met Sigismund heb ick waerachtigh moeten vechten/
 Om uwe wil : maer ick heb hem so aengetast/
 Dat hy/ door schick/voor my most vluchten in het last.
 Ick vocht voor Manuell'. Basil. Ghy soud u selven schamen/
 Ghy dronckaerdt. Const. Dronckaerdt ! Hoe ! gheest ghy my
 dese name.

Arestina. Van hier. Man. Gaet ghy van hier. **Basilaus.** Ick seg u gaet van hier.
Manuella. Ick bid u laet hem gaen/hy stinckt na Wijn en Bier.
 Nu ziet ghy wien hy is. **Basil.** Een rechte onberlaten.
Basilaus en Arestina dringen Constantijn binnen.
Manuella. Had ick gheen reden dan om Constantijn te hateren?
Basilaus. Waer gheen deughd in en is/ noch reden noch beschept.
Arestina. 't Is goeudt dat ghy gheen Liefd' op hem en hebt gelept.
Basilaus. Wy zien nu dat de schyn van hem ons heeft bedrogenhen.
Basilaus. So datmen op de schyn ons niet betrouwen moghen.

SIGISMUNDUS in Doctors kleeden.

Sigismun. Van't bed? Man. Nch ja. **Sig.** Het is my aengenaem te zien.
Basilaus. Geen grooter weldaedt/Heer/en moght aen ons geschien
 Als al de zorggh die ghy voor haer hebt willen dragen.
Arestina. De Liefde tot mijn kindt/ die wy/ Heer/ in u sagen/
 Verplicht ons dat wy beyd' u blijven in verbond.
Sigism. Helaelp! Joffrou al het gun ghy in my vond
 Ick graeghelijcke deed. **Man.** Ick bid u/Heer/komt nader.
 Ghy hoorz het seggen van mijn Moeder en mijn Vader/
 Die danckbaer zjn aen u; en so veel aengaet my/
 Ick danckbaer wesen wil voor al het gun dat ghy
 Aen my betwefen hebt. **Sigism.** Wilt al dit seggen staken/
 't Is my genoegh/dat ghy een dienaer my wilt maken
 Van't huys. **Basil.** Een dienaer/Heer/wy t'uwten dienste al
 Gelijckelijck zijn verplicht; waer over dat ick sal
 Mijn danckbaerheyt hier na seer willighlijck bevesten;
 En isser peto in't huys/ mijn Heer/ 't is t'uwten bestien/
 Want ick mijn Vrouw/en kindt/ u so verbonden acht/
 Dat/Heer/van ons en kan niet anders zijn verwacht
 Als danckbaerheyt aen u. **Sig.** En ick wil danckbaer wesen/
 Dies is mijn danckbaerheyt alleenelijck geresen
 Voor dese danck van u. **Man.** So zijn wy wel gemoet
 So gh'onse danck bedanck; hier in mijn Heer/ ghy doet
 Ons u beleefsheyt op het alderhooghste kennen.
Sigism. Den Hemel/hoop ick/sal gelegentheden zennen/
 Om dese vruudschap/die door 't onluck is gemaecht/
 Door veel geluck hier na tot baster bandt geraecht.
Basilaus. 't Zal ons zjn aengenaem. **Mijn Heer/** wy dich wils beyden
 In't of-zjn van mijn Heer/maleander ernstigh zeyden
 Hoe gunstigh d'Hemel u met wijsheyt heeft verciert/
 In dat u hooft behoort te wesen gelouiert
 Met deughdens Diadeem/ ja wy u so bezinden/
 Dermits de sichtigheyt die wy in u bewinden/

Dat wy so ernstigh als myn Dochter wenschten Heer
Da u ver selling/en na ulwe komste weer.

Arestina.

Ick acht myn hups bereert u daer te sien in komen.
Ja heb myn Dochters ramp booz een geluck genomen /
Dermits dat dit toeval alleenlyck/en gewis
De oorzsaech en de grondt van onse kennis is.

Basilus.

Ick vind' oock dat myn kindt myn Heer seer is genegen.
Dermits zy heeft dooz u haer betering gekregen.

Sigism.

Helaes ! dooz my ? Ach/neen : 't Is d' Hemel die het doet.

Arestina.

Den Hemel eerst/daer na men u/Heer/ dancken moet.

Basilus.

Wy hebben pets te doen/gelieft haer r onderhouden.

Sigism.

Wy hier by haer alleen ? Basil. Op u wy ons vertrouwen.

Arestina.

Dat so deughdsamen Man ons dochter wel verzelt.

Sigism.

Ick danck u dat ghy dit vertrouwen op my stelt. Baltar, en
Ach ! Manuella ziet wat d' Hemel u wil geven. Arestina binne.

Manuella.

Mijn waerden Sigismund. Ja/breughde van mijn leven.

Ombelsing

Ick hoop den Hemel sal het schikken al ten best.

Sigism.

Maer wat meent ghy dat dit upbrengen sal in't lest ?

Manuella

Wy inbeeldt seer veel goets. Laet d' Hemel nu voort wercken.

Mijn Ouders Liefd' tot u is seer wel te bemerken :

Want noch onlangs verleen/ mijn Moeder seyden my/
Hoe groot geluck het waer/dar ick een Man g'lyck ghy

In Echte hebben moght. Laet ons ons houden stille/
Want dagelijcks noch meer ghy winnen sul: hun wille/
Mits u volmaechtheid wint een peder eenens hert.

Mijn Sigismund. Sig. Mijn Lief. Man. Hoe vreembelijcke waert

't Geval met ons gelept. Sigism. Hebt ghy/Lief/niet vernomen

Van Constantijn. Man. Ach ja : want hy is hier gekomen/
En 't is geluck dat hy gekomen is geweest.

Sigism.

Geluck ? Man. Dermits hy was 'o djoncken g'lyck een beest/
So dat mijn Dader en mijn Moeder hem verstielen/
Waer dooz dat zy hun Liefd' tot hem geheel verlieten.

Hy seyden oock/dat hy met u gebochten had/
En ghy verbluchten moest : Maer ick geloofden dat

Da reed'lyckheyd. Sig. Met groot verwonder ick dit hoorde.

't Is waer/dat ick met hem gehadt heb een' ge woorden/
Doch 't is de moept' niet waerd men daer van spreken soud'.

Manuella

Ach ! Sigismund/ booz seer geluckigh ick my houd'

Sigism.

Dat op dees liebe arm ick byelijck mach rusten.

En offer permandt quam ? Man. 'k sal beynsen of my lusten

Te slapen. Doch so haest ick verand' komen hoor/
Vertreck ick my : hoewel ick al de breughd' verloor

Die k nu genietend' bev'ond' r' wien lieven kommer.

Ach/liebe hrebb' / het schijnt ick nu gantsch gheen bekommer

Geboel. Sig. En Sigismund gheen grooter luck verwacht

Als dat ghy dese arm een liebe hrebbe acht.

Maer

- Maer/Engel/sult ghy booz de krebb' my niet betaelen ?
 Mannella Ghy die betaling mooght niet uwe Lippen haelen/
 En kan betaling door een kusse niet geschien/
 So woechert byp/ en neemt booz eene kusse thien/
 En so ghy met de thien noch niet en zyt te byede/
 So neemter thien-mael-thien/ of sleepster dupsent mede.
 Sigifm. Derveelen zoude u Lief. Man. Derveelen sal't my niet/
 Dermits ick van de kus so veel als ghy geniet.
 Sigifm. Doch een verfoeck sal ick aen Sigismundus maken.
 Wat's dat mijn Perle. Man. Dat is/ als onse lippen's raken
 In heuschelijck gemoet/hoe seer de kussing vleit/
 Dat ghy my niet en kust als in de eerbaerheyt.
 Sigifm. O Moeder comt. Man. Ick slaep. Sigifm. In sluym' ringh
 zy gheveelste.

A R E S T I N A.

- Sigifm. Ick bid u/ Joffrou/zacht/ door byeef' of zy ontwaecte/
 En schichtelijck verschoot/'t en soud' haer doen gheen goet.
 Arestina. Mijn Heer/ ick houd my stil/ en ga zacht voet booz voet. Arest.
 Sigifm. O Moeder die verrock. Man. So zyn wy weer alleene? binnē.
 Sigifm. Alleen/ verzelt met Godt. Man. En wensch hy ons verleenē
 't Gun saligh's is. Sig. 't Zy so het gun wy wenschen beyd'.
 't Sal raedt/saem zyn dat ick nu van mijn Engel schepd'.
 Manuella Het schepden bitter is. Sig. Gelyck 't by-zijn verheughlijck.
 Manuella Ach! af-zijn tyranin. Sig. Ach! by-syn so geneughlijck.
 Manuella Ach! Sigismund/ bidt ghy den Hemel g'lyck ick bid.
 Sigifm. Dat hy ons treffen laet her aengename wit
 't Gun wy vernicken beyd. Man. Op d' Hemel wy vertrouwen.
 Sigifm. Ach! Manuella/so wy ons daer vast aen houden/
 En dat wy niet te zeer op eyghen selven staen/
 'k Verhoop den Hemel sal verleenē dat wy aen
 Malcander Ehtelijck in Houwelijck verdoeghen/
 Met wil u's Ouders/ en volkomentlijck genoeghen.
 Ick laet u Lief. Man. Daert wel. Hoewel dat dees haert wel
 Veranderen doet/ helaes! mijn Hemel in een Hel.

I U S T I N I A E N.

Dopt diergelijcken quel gheen herte en beproeft/
 Als nu Justinaen met jammering bedroeft
 In dese boesem draeght. Ick draeght/helaes! ick draeghe/
 Ick zucht/ ick ducht/ ick gynn/'k Verdwy a/ 'k upt-teer/ ic knage/
 En tot mijn quel ick heb volkomen reen en recht/
 Want die ick dachte dat mijn wesen soud' in Echt/

Mijn Ouders willen niet/en staen mijn wille teghen/
 Af-heerlyck zyn zy beyd' van haer/die ick genegghen
 En lievend' ben. Helaes! wat ramp my overviel?
 Wat droeve nare pars' parst dese droeve ziel?
 Een ziel/waer in het beelot van mijn lief-waerde Engel
 Gepzint na 't leven is: een ziele/wiens ghehenghel
 En graeght alleenlyck strecht/om haer mijn rechte trouw/
 Trouw/die ick schuldigh ben aen die trou-waerde Vrouw/
 Die Wifels Verl. Op me! sal ick die moeten berben/
 Vermits ick niet en can mijn Ouders wil verwoerven?
 Sal nu Justinaen/mits d'Ouders my ghebieven/
 Ick op het Houw'lyck met Simonia niet joub' zien/
 Gehoozsaem zyn 't gebod? 'k Versta/'t behoort te wesen.
 Te wesen? Neen: de Liefd is so top-hoogh geresen
 Dooy deughdens-waerdigheyt/die ick in haer bebodnt/
 En die Liefd is so vast/en so standvast gegrondt/
 In't Geestelijcke hooz der heurelycke zinnen/
 Wat ick gheen plaerse van ghehoorzaemheyt kan binnen
 In mijn verliesde hert. Neen/hert/verplaetst haer niet/
 Want oft so viel/dat ick Simonia niet geniet
 In Echt/om niet te zyn mijn Ouders wille tegen
 So sal ick blyven tot mijn eerste Liefd genegen
 In ongheloude staet. Want d'Ouders kunnen my
 Niet dwingen dat ick trou een ander Vrouw/die zy
 Verkiezen tot mijn Echt: Ick selfs die moet verkiezen.
 So dat ick eerder wil geduldelyck verliesen
 Genot van Echters-vreughd' / en blyven die ick ben/
 En levende mijn tijdt/ dat ick mijn ooghen wenn'
 Tot weenen en geschrey/ het hert tot droevigh zuchten/
 De zinnen tot geklaegh: gedachten tot het duchten:
 De asen tot gesteen: mijn handen tot gewring:
 En dat ick boozts de kracht van hert en ziel bedwing/
 Zy wyl wantrouwe niet my selven so doen sneven/
 Dat ick wyl wzaeck mijn s' ramps verkoz tot mijn eygen leven/
 Neen leven/leeft ghy u bestemde levens tijt/
 Al ist dat ghy/helaes! onluckygh leven zyt/
 Al ist dat u verbeelt 't verdziet uw's droeve daghen/
 Want die/die lyden meest/den Hemel meest behagghen.
 Met dese troost ghy weer u droeve hert verlicht.
 Wat stemme hooz ick daer van 't licht? of zept zy plicht?
 Sal Licht mijn droeve quel in vreughde dan verheeren?
 Laet keeren met mijn ramp als tot mijn Scheppers Eere.
 Ick Eere/ Echo hem/ 'k vertrou my op zyn macht.
 Ick acht dat al mijn heyl van hem moet zyn verwacht.
 Ick wachte met verdult/na droefheyt het verblijden.
 Ick lyd' gewulligh al/'k sal tegen 't onluckygh stryden.

Lichte
 Lichte
 Keeren
 Eere
 Eere
 Acht
 Wacht
 Lijden
 Strijden
 Ick

Ick tegen-strijden sal mijn ramp en ongeluck.
 Is luck mijn ongeluck/ so ick gewilligh buck ?
 Mijn hert gelaten buckt/en sonder murmureren.
 Ick d' Hemel Geeren wil/ is dat niet zyn begeeren ?
 So wil ick al zyn wil/ en mijn vertrouwt' gewis.
 Dat dit onluch booz-bood van mijn gelucken is.
 Is dit onluch geluck ? Sal upt onluch/ luch r'gen ?
 Doch het beloof des tyds de waerhepd sal bewyfen.
 Wat doe ick midd'ler tyde ? Ach ! werwaerts sal ick blien/
 Nu dat mijn Ouders my wel stricktelyck gebien
 Na mijn Simonia in 't minste met te taelen.
 Daer vlucht ick nu/helaes ! om asem-tocht te haelen
 Dooz dit verlichte hert ? booz dees venaude bozst/
 Nu dat ick by het licht mijn's ziels met hotnen dozst.
 Laes ! so ick van hier schepd' / en sonder haer te spreeken/
 Simonia/ich vrees / haer weerliesd' gantsch sal breecken/
 En waenen/dat ick haer lichtvaerdelijck verlaet/
 Ja dat haer Liefde sal verkeeren gantsch in haet.
 'k Ben moedeloos/versuft/dooz 't ongeluck bezijven.
 Sal ick booz mijn vertreck haer spreken ? Neen : maer schryben
 Het droevige toeval/met inck ? Ach neen/ met bloedt
 En herte-tranens-bocht/ontdeckend' mijn gemoedt/
 En 'tgun my wederbaert. Maer als zp dit sal lesen/
 Ach ! hoe verbaest zp sal dooz dese tijding wesen.
 Doch 't schijnt het moet so zyn/'k acht' dit de vzedtste raet/
 En hoop den Hemel sal medoogen onse staet. Binnen.

Basilaus. Arestina.

Basil.
 Arestina.
 Basil.

En dat den Doctoz tot onf Dochter waer genegen.
 Mijn's oordeels hebben wy in 't minste daer niet tegen.
 Ick acht hem waerdigh haer/ want so deughdsamen Man
 Onf Dochter/my en u geluckigh maken kan :
 Ja ben op hem verliest/en ben hem so genegen/
 Dat alle and'ren staen af-keerelijck my tegen.
 Of Manuella nu genegen tot hem is
 Gelijck wy zyn ? Arest. Ick ben Basilius getrig
 Zp hem ten hooghsten acht. Basil. Als ghy met haer sult spreken/
 Ruut ghy behendig en bedectelijck up-breken
 Een woord tot ondersoek/ hoe dat zp is gezindt :
 En by aldien ghy haer daer toe genegen bindt/
 So sal men zien in wat manier men 't sal beleggen :
 Want dat wy 't selven aen den Doctoz souden seggen/
 En waer niet eer's genoegh booz ons noch Manuuel.
 Gaet nu by haer. Arest. Ick ga/en sal't beleggen wel/ Arest. bin.

Om

Om haer grondt te verstaen. Basl. Ick bid u zyt voorzichtig/
 Het Houw'lyck eyscht voorzigt/verluts de saeck is wichtigh.
 Mijn Dochter is myn lief/want 't is een eenigh kindt.
 De Daderlyche plicht my Wettelyck verbindt.
 Ick zorghe voor haer dzaegh/en zorghe wil ick draghen/
 Een eynde dat zy niet haer Houw'lyck mach beklaghen.

SIGISMUNDUS in Doctors kleeden.

Sigism. Mijn Heer/ick koom so vaech/dat moogh'lyck 't u berdziet.
 Basilaus. Mijn Heer my welkom is/ uwr komst berdziet my niet :
 Te meer ghy ons versoekt/te meer zyn wy verbonden.
 Sigism. 'k Heb in u Dochter/Heer/so goet verstandt ghebonden/
 En rijpheyd van vernuft/met wackerheydt van gheest/
 Dies acht ick/dat ick seer geluckigh ben geweest
 Ick oozsaeck treffe/om haer somtijds te verzellen.
 Basilaus. Wat deerdt heur nu doch meest ? Sigism. Heer anders niet als
 quellen.
 Basilaus. 'k Derwonder zy haer quelt. Sigis. De Maegden licht'lyc stellen
 Quellagie/en dat meest in't bloepen van haer tijt.
 't Is deerlyck/Heer/dat zy in eenigheyd verlyt
 Haer leven ; dies waer best haer Echt'lyck uyt te trouwen/
 Men zept/ u Docht'r uyt-houw't, oft sal haer selfs uyt-houwen.
 't Is/Heer/een ware Spzeuck. Basl. Men kan niet als men wil/
 En moogh'lyck dat myn wil niet vil waer d'hare vil.
 De Maeghden moghen niet na heure wil verkiezen/
 Want anders soud' ick/Heer/mijn Heerschappyp verliesen.
 Ick wensche wel dat zy waer in de Echte staet :
 Maer dese staet bereyscht/mijn Heer/veel voorberaet.
 Doch dat ick eene vond/Heer/onder d'Amstels Jeughden/
 Die maer het thiende deel had van d'Heer Doctors deughden/
 Ick sagh haer haest gehuw. Sigis. Mijn Heer en meent dat niet/
 Dies oozdeel dat het uyt beleefshepds-aert gheschiet :
 Want dit ghevoelen mach mijn Heer van my verwachten/
 Al had ick thien-mael meer/ 'k soud' my onwaerdigh achten
 Haer Echte man te zyn : Maer of sulcx moght geschien/
 En d'hemel schickten dat wy beyde Echte Lien :
 Door Godes schickings wil t' saem Wettelyck verknochte/
 Mijn glozy/Heer/ ick sweer/ niet hoogher rijzen moghte :
 Doch dit's geredeneert/ meest-deel tot tyd-berdzijf.
 Het gun ick heb gesept/ ick noch seg/en by bijf.
 Dat ick waer Mannell/en my u moght gebeuren/
 En al was't so dat ick had dupsenden ter heure/
 Om kieser na mijn heur uyt al die dupsent een/
 Ick liet die dupsend staen/en kiesden u alleen/
 Tweede Deel.

Basilaus.

So waerdigh acht ick u ; Ick sweert u by dees gr̃shēyd;
En dat alleenlijck om u denghden/en u wysheyd.
Ick bepl mijn Dochter niet; men't so niet nemen moct :
Maer spreek nu in discours. Sigil. 'k Beken mijn Heer die doet

Basil.

My onverwachte Ger; en wilt/na plicht/herkennen.
Den Hemel/hoop ick/ sal mijn Dochters deel wel zennen/
En wensch d'Heer Doctor zijn gedeelt behomen mach.

Sigifm.

Het ongezien/mijn Heer/nien wel gebreken sagh/
En of 't gebeurden/Heer/dat ick de gunst moght winnen
Van Joffrou Manuel/soud' ick mijn Heer bevinnen/
Coestaende onse Echt ? Basil. 'k Seg noch 't gun is gesept :
Want hebt mijn Liefd' alreed/so ghy nu hebt belept
Ee winnen heure wil/so hebt ghy niet te vreesen/
Of Manuella sal u Echte vrou dan wesen.
Gesproken tusschen u en my/dies roemt u niet.

Sigifm.

De Gere is so groot/die my dooz u geschiet/
Dat ick verbonden blyf u eeuwiglijck te Geren.

Basil.

Wat d' Hemel heeft geschickt/dat sal de tijdt ons leeren.

Sigifm.

Besoecht ghy Manuel/en ick ga na mijn Vrou.
Dooz d'alderluckighst' ick my nu ter Wereld hou.

Beyde binnen.

PHILOMELLA.

Na dat Sophy my sepd't/ sal Arter by haer komen/
En daerom heb ick dees mans-kleeding aengenomen/
Om overhoozen wat hy met Sophia spreeckt.
Ach ! of ick merckten hy zijn neyging r' m'pwaerts breeckt/
En dat zijn Liefd' tot my hem gantschlijck heeft begeben/
So is daer meed/Op me ! helaes ! ghe-eyndt mijn leven/
Want die genegentheid/die ick hem eertijds droegh/
Dooz dat ick om Terens af-heerlijck hem af-stoegh/
Ontsoncht/helaes ! so seer/ dooz kracht van Liefds-instraeling/
Dat ick mijn hert en ziel bevinde in verdwaeling.
O ! waerden Arter/ 'k weet dat ick u heb misdaen/
Doch booz elck weygher-woord/ stozt duysenden getraen.
Drees oogen uyt, Op me ! Wie daer ?

T E R E N S.

Philom.

't Sal Arter wesen.

Terens.

Ick schuyl : want acht hy sal de overhoozing vreesen.
De uur gekomen is/die my Sophia heeft
Bescheyden/doch een ware Lievert streeft
Na 't naken van de tijdt om by zijn Lief te g'raken/
So willen wy ghestaegh de uren korter maken.

Sophia. Als dadelyck die zyn. Sophia. Terens. Ter. Mijn Lief Sophy,
 Vertoef/ich kom terstond, Terens. Bestemde uur heeft zy
 My niet gemist.

A R T E R.

Arter. Daer's pemand/'k sal my decken.
 Terens. Sophia. Sophia. Sast Cerens/ghy soudt mijn moeder wrecken.
 Terens. Mach ick niet komen in? Soph. 't Is best wy spreken hier.
 Terens. Mijn waerdste. Soph. Stil Cerens/en maecht doch geen getier.
 Terens. Want heb getier genoegh in mijn verliesde zinnen/
 Doch alles stillen kan/als ick eynd'lyck mach winnen
 D liebe gunst. Soph. Mijn gunst? mijn gunst die hebt ghy al/
 Ick gun en wensch u toe/en altijd gunnen sal
 Al't ghene dat ghy wensch. Want acht dat ghy niet licht'lyck
 Het onberkyghbaer wensch: maer dat ghy wensch voorzichtighe
 En voor-beradigh. Ter. Hoe verstaet me Joffrou dat?
 Sophia. Maer dat berkyghbaer is het gun ghy gaerne hadt.
 Terens. Berkyghbaer? kryghbaer ist't bestaet in u vermoghen.
 Sophia. In myn vermogen? Ter. Ach ja/'t hangt al aen u medoghen.
 Sophia. Medooghen/dat's te hoogh dit zeggen ick beneen/
 Medoghenhepdt die is voor Dorst of Drius alleen.
 Terens. Ick acht u een Princes/ick acht u een Dozsinne/
 Ick acht u al en al/'k acht u myn Afgodinne.
 Terens. Ic sweert Sophy. Sop. Sweert niet/of g'lyc ghy sweert/ic sweer.
 Terens. Wat sweert ghy? Sop. 'k Sweer/dat ghy my doet te groote eer.
 Terens. Te groot en kan't niet zyn. Sop. Te groot kunt ghy't wel make.
 Terens. Ick sweer Sophia/so ick aen 't geluck ran g'raken
 Dat ick u Liefde winn'. Sophia. Mijn Liefd? Terens. D Lief/
 so waerd
 Ick dat luck achten soud'/ dat op 't begrip der aerb
 Gantsch gheen hoedanighepdt daer by waer te gelijken.
 Sophia. Ghy waerdigh acht myn Liefd'/ maer myn Liefs-waerd
 most bliken.
 'k Deem dat ick Liefden u/so Liefden u een Drou/
 En Drouds-Liefd' ick booz een gemeene sake hou.
 Ick lief u. Ter. Liefst ghy my? Soph. Alleenlyc als Dziendinne/
 Dermits de deughden die ick in Cerens bebinne/
 Waer ober peder een u groote Liefde draeght/
 En dooz u deughden ghy een peder een behaeght/
 Want deughdsamen die doen deughd-lievers tot hun neppen.
 Terens. Liefst ghy my om mijn deughd/so maecht Terens u epgen/
 So epgent ghy de deughd: Doch ick geloof Sophy/
 Hoe dat de deughden niet so groot en zyn in my
 Gelyck Sophia roemt. Soph. D deughd wil sulcx niet weten.
 Terens. Want als ick deughdsam waer/ soud' ick de denghd vergeten

So ick my selven booz een deughtsaem had gheacht/
Dies een deughtsamigh Mensch boozsichtelick sich macht
Dooz die goet-dunckentheyd/ maer tracht na zyn vermogen/
Met hertelijcke ernst/en stadighlijck bepogen
Om deughdelijck te zyn; Dies ist een groote mis
Te waenen selve datmen deughdelijcke is.

Sophia.
Philom.
Terens.
Sophia.

Diepsinnigh is't Terens/ 't gaet mijn verstand te boben.

Terens die liefst Sophy/ dat mach ick nu gelooben.

Te boben g'raeckten ick in't gun dat ick betracht.

Wat is't dat ghy betracht? Terens. O weerliefd'. Sophia. En
met meenen.

Terens/ mijn weerliefd' ick u willigh wil verleenen/
En mijn gheluck ick acht veel grooter als het u.

Terens.

Sophia. Sophia. Saft/ daer's volck. Hy kust haer.

Beyde binnen.

Arter.

De tijdt en sal my nu

Seen plaetse geben om Sophia aen te spreken.

Rampsoedigh is't gebal. Ach! sterren wilt ghy wrecken

Mijn onluch? Arter's ramp/ helacy! staegh vermeert.

Bedroefde oogen weent/ u traenen distilceert

Ghy dooz het middel-punt van een bedroeft bekommer/
Spreekt nu uw' hert vyz wpt. Dees tintel-sterrens Lommer

Verstoffen sal't geklagh. Vlaeght nu uw' hertens quel/
En spreekt g'lijck of ghy spraeckt nu met u Philomel:

O waerde Paragon! kan u hert niet belweghen/
Ghy ziende hoe mijn ziel ten hoogghsten is genegen/
Te knielen met alleen booz't wesen uw's waerdy/
Maer dat ick willigh al de herte-bzeking is/
Betuygende gelwis dat ghy my doet vergrooten
De Liefd' die ick u draegh sins ghy my hebt verstootten/
Ja gantsch geslaghen af/en gheene gunst geniet.

Niet Echo? ist so niet? 't Is nochtans so geschiet.

So dat ick al mijn Liefd' gantsch vzychreloos verleet.

Hoe leet? Ach! waer't haer leet! doet ghy my dese weet.

En dat zy wesen moght in haer weerliefd' gereet.

Gereet Echo? gereet? Is Arter daer van wis?

Is hy't gewis? Gewis? Delaets! waer dat gelwis.

Dis/ so het waerhepd was/ so was ick wpt beswaer.

Is't waer? Op me! ist waer? zal ick genieten haer?

Dermits ghy zijt standvast in uwe Liefd' gebleven.

Op me! wat my verschijnt! mijn hert en ziele heben

Dan angst. Philo. Verschriekt u niet/want alles is nu wel.

Wie zijt ghy? Philo. Wie ick ben? Ick ben u Philomel.

Hoe Philomel? Philo. Ick ben't. Ick deed de Echo spreken/
'k Zocht u g'lijck ghy my zocht/ als een waerachtigh teken
Mijn's Liefde/ Arter/ Lief/ mijn af-keer is my leedr/
De

Philom.
Arter.

Arter.
Arter.

Niet
Schie
Sleet
Weet
Reer
Is
Wis
Waer
Haer.

De Liefd' die ghy op my so ernstigh hebt besceedt/
 Wil ick met danckbaerhepd/met danckbaerhepd't vergelden.
 In dit verkeert gewaedt ick my met voorzicht stelden/
 Om overhoozen het gespreek ghy hebben moght
 Met mijn Speelnood Sophy/aen wien ghy hepl versocht.
 Nu hebt ghy mijn hier selfs. Arter. En ick mijn hertens glooy/
 En tot bevesting van dees heughlijcke victooy/
 Omhelsinge/mijn Lief. Phil. En ick omhels' u weer
 Als epgen. Arter. Hemel/wat geluckelijck verkeer
 Genadelyck ghy zendt; verkeert onrust in rusten.
 Verdziet en quel in vzeughd. Arter. En ongeneught in lusten.
 Ootmoedelijck ick danck de Hemelsche gena.
 Den Hemel schickt het al. Arter. Want Chi Sara Sara
 Ick hoor ghewach. Beyde binnen.

Philom.
 Philom.

JUSTINIAEN. SIMONIA.

Iustinaen Och neen/ Iustinaen/ ick sal
 Popt scepden van u/Lief/het zp oock hoe 't gebat
 Epyannigh met ons speelt. Als ghy weent/sal ick weenen.
 Simon, Vermits den Hemel ons/helaes ! niet wil verleenen
 De wenschen onses herts. Maer waerwaerts sullen wy
 Nu swerben Lief ? Helaes ! als ick bedenck dat ghy
 En ick on' Ouders nu onluckelijck verlaten/
 En dat het vluchten ons in 't minste niet sal baten/
 Maer eer ontsieken meer de afgunst tot ons bepd/
 Mijn ziel verschickt/op me' Simo. Gelyck mijn hert beschepdt
 Het gun ons overvalt. Iust Het is/helaes ! te deerlijck.
 Simon, On' Liefde deughtsaem is / ons neppinghe is Eerlijck/
 't En is gheen wulpsche tocht die ons hier toe verwezekt.
 Iustin. Dochtrans het vluchten ons tot gheene Eere streckt.
 Simon, 't Is waer/doch laet ons/Lief/met ons onluck genoeghen/
 Op hoop den Hemel sal ons meerder luck toe-boeghen.
 Iustin. Maer oft wy bonden ons behoefstigh/en in noodt ?
 Simon, Ick noeghen sal met u/al waer't met een stuck broodt.
 Iustin. Godt van de zynen was oock nimmer een verlater.
 Iustin. Gebrecken sal't ons niet/ick hoop/aen broodt en water.
 Simon, En als ick maer geniet mijn Lief Iustinaen/
 Genoeght mijn hert. Iustin. So wy in Godes name gaen/
 En houden stadigh hem ootmoedelijck vooz oogen/
 Dooz die ootmoedighhepd't zyn Goddelijck medooghen
 Verwezeken sal/vermits ons voozneem is gheherst
 Men gheen wellust des vleeschs/maer aen de Hepl' ghe Echt/
 Dies wy gelaten bepd' on' liebe Ouders derben.
 Simon, Verdzieten sal't my niet met u/ mijn Lief/ te swerben/
 F 3

En

En gheen gebreck en sal my quellen. Iust. Doch oock my,
 Simonia niet weent; want dooz het weenen ghy
 Justinaen beswaerr. God wil dit onluch zennen.
 Simonia. 't Is best mijn ooghen ick in tijds begin te wennen
 Tot weenen/op dat my het weenen niet verdriet.
 Iustin. So ween ick mede Lief/ ach! of dees oogheng-briet
 Onf' Ouders moghten zien/ 't soud' moogh' ijck hem bewegen/
 Dat zy meed-lyden met ons beyde souden plagen.
 Doch Godt die d' herten kent/en ons voornemen weet/
 Verhoop ick/epnd' ijck sal verkeerem al onf' leet
 In vyeugde. Sim. Laet ons gaen/en ons daer op vertrouwe/
 En onse Lichaems bepd' voorzichtig supber houdwen.
 Iustin. Tot dat wy beyde treen in Echtelijcke staet.
 Simonia. God zegent die ghewis/die sich op hem verlaet.

Beide binnen.

MANUELLA.

Het Hemelsche belept gaet ons verstand te boven/
 En dat God alles schickt/dat moet men vast geloven.
 Ick zie/bespour/en vind/dat d' Hemel alles doet/
 Ja hoe de Mensch oock tobt/hoe dat hy strijft/en woert/
 't Is alles vruchteloos/gebreckt ons 's Hemels zegen,
 Mijn Ouders waren noyt tot Sigismund genegen/
 En nu zy lieven hem so seer als Manuel;
 Ja dat ick Echt met hem is ernstigh hun voorstel/
 Met porringe daer toe/ gelijck zy vaken deden/
 Maer weten niet/heloes! dat onder Doctozs kleeden
 Mijn Sigismundus schuyft.

SIGISMUNDUS in Doctors kleeding.

Manuella. O Sigismund! wat luck
 Ons d' Hemel geeft. Sigism. 't Verdriet de quelling/en de druck/
 Die ons lang heeft verselt/is tot onf' luck ten ende.
 Hoe wonderbaer 't gebal gebiel! Man. En sich omtwenden/
 Du dat mijn Ouders selfs my dzingen tot de Echt
 Alleen met u; Het is nu noodigh ghy beleght
 Voorzichtig/vooz dat ghy u selven sult ontdecken/
 Want so ghy dooz u deughd hun herten kost verwecken
 Tot Liefde/sal't verstandt nu oock u Lepds-man zyn/
 Dat ghy dooz kloeck belept/vermidts de Doctozs schijn
 Hun Liefde niet verliest. Sigism. Laet my het voozt beleggen.
 So dat ick niet behoef u wijshepd pers te zeggen.

BASI-

Arektina. Twee Lieben t' saem vergaert. Basil. Heer Doctor seker houdt/
 Wp achten't heyl en luck dat ghy onse Dochter trouwt/
 Want onse nepging is tot u ten hooghs' geresen.

Arektina. Dat wy bekennen 't ons so aengenaem sal wesen
 Het Houwelijck met u/ dat of het waer soo dat
 Onse Dochter een Monarch ten Houwelijcke hadt.

Basil. En hoop den Hemel sal u beyde vzeughde geben.
 Sigismun. Mijn danckbaerhepb/mijn Heer/en wenscht gheen langer leben/
 Als booz die tijdt/dat ick volkomen danckbaerhepbdt
 D hebben sal betoont. Dies wesen wil berepdt

In dienste/ na mijn plicht/ aen u mijn Heer/ en Vrouwe/
 Waer in ick eeuwigh my oock sal verbonden houwe/
 Wil-vaerdelijck te zyn. En Joffrou Manuel/
 Verseker u/ dat ick nu d'eerste ure tel

Van mijn geboort en luck: Mijn booz-tijdt is verloozen:
 En nu ick oordeel dat ick eerst lijck ben gebooren/
 Doozt heughelijck genot van so liefde-waerden Maeght.

Manuella. Twee lucken heb ick/ Heer: mijn Ouders d' Echt behaeght/
 En met u ick genoegh/ ja meerder als genoeghen/
 Nu d' Hemel wilden my so grooten luck toe-voeghen/
 Dat deughd en wijshepb my in't Houwelijck verzelt/
 Acht ick op dese prupel Triumphs-krans werd gestelt

In gloziens-cieraet. Basil. Onse Dochter seer wel zepden
 Uw' deughd en wijshepb/ Heer/ dees vyzplings herten leyden
 Tot Liefde t' uwaerts: Want niet anders is geweest
 Als u begaefthebds deughd/en wijs hepbds hoghe geest/
 Die ons gedrongen heeft u na u waerd' te achten.

Sigism. Oynuidelijcke danck mooght ghy van my verwachten/
 En hoop dit Houwelijck sal zyn tot onse bieren vzeughd:
 Maer ist so dat ick heb gewonnen dooz de deughd
 D wyper-liefde / sal ick u eerbied' lijck vraghen/
 Of ghy tot mijn persoon gheen Liefde hebt gedraghen?

Basil. Wp hebben om u deughd gelieft/ Heer/ u persoon:
 Maer booz ghy van u deughd ghedaen had u vertoon/
 Heer/ was ons u persoon niet van so hooghe waerde:
 Doch ziende dat u deughd u persoon ebenaerde/
 Was een volmaecte Liefde / die wy u dragend' zyn.

Sigism. De deughd' een wesen heeft/het Lichaem heeft maer schijn.
 Genomen/ Heer/ mijn deughd hupsvesten in een ander/
 Die ick nu niet en ben/sou dat oock een verander

Sigism. Doorvzengen in u liefde? Basil. Ach!neen/ als deugd' men vondt.
 Ich bid u liefst my dan/want ick ben Sigismund/ Hy ontdeeft sich.

Basil. Die dooz zyn deughden heeft u beyder Liefde' vercregen.
 Wat wonderen wy zien! Arest. God geve u zyn zegen.

Wat

30
Wat zeght ghy Dochter? Manuella. Mijn hert van blijdschap
scheydt/

- Ick ziende wat geluck den Hemel my berepdt.
Basil. Deughdsame Sigismund! Nu zie ick wat onreden
Wy pleegghen/en beken/dat wy u seer misdeden/
Ten tijde als ghy hebt onse Manuel gevrijt.
Arestina. Ghy waerden Sigismund mijn Dochter waerdigh zijt.
Weent nu niet Manuel. Man. Nech! Moeder laet mijn weenen/
Het is van bycughd' / bermits den Hemel woud' verleenen
Een middel dat ick nocht zijn Sigismunds in Echt.
Sigism. Heer Vader/Moeder/ ick versoeck/ghy vrplick zeght
Of bepden u gelieft ick Manuel mach trouwen.
Basil. Wy bepden/en oock zy/ ons vooz geluckigh houwen:
Ja sweer u dat mijn Lied' tot u noch meer vermeert.
Sigism. Nu dat mijn wesen is in Sigismund verkeert?
Basilus. Nu dat ick weet de deughd in u gemoedt huyfvesten.
Arestina. Dus schickt die hooghen Godt ons doenten al ten besten.
Basilus. Comt Dochter Manuel/geeft Sigismund de handt:
Want Wettelijck ghy sult versamen in de bandt
Van Echthe staet; En wensch u bepdt' geluck en vzeughde;
Ghy trout een eerbaer hert/en ghy trout niet de Deughde.
Siet/Dochter/dat ghy nu u lucken maken kunt/
Nu d' Hooghen Hemel u een deughdsaem Man vergunt.
Wy schepden van u/Vandt/ghy van Vader en Moeder/
Nu dat een deughtsaem Man sal wesen u behoeder.
Den Docto; men verkeert vooz Sigismund aensagh /
Doch Chi Sara Sara, want Deughde veel vermach,
Dus wenschen wy / hun Deughd' in Deughd' mach blijven
groepende/
Ghelijck d' herten zijn bereent/uyt yver, in Liefd' bloeyende.

E Y N D E.

d. 4393
C-8006